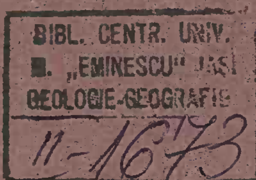

ALEXANDRU PETIT
DIPLOMAT AL ȘCOALEI SUPERIOARE DE COMERȚ

MONOGRAFIA
JUDEȚULUI ȘI ORAȘULUI
BRAȘOV

CU DIVERSE TABELE, INSOȚITĂ DE

CĂLĂUZA

ORAȘULUI BRAȘOV ȘI IMPREJURIMI

CUPRINZÂND

PLANUL ORAȘULUI ȘI HARTA JUDEȚULUI BRAȘOV CU DRUMURILE, CĂILE FERATE ȘI CU NUMEROASE VEDERI ÎN TEXT.

EDITURA
Institutului Cartografic „UNIREA“ Brașov, Strada Lungă 9.
1922.

Prefață.

Dând la lumină acestă modestă lucrare monografică, n'am vrut de cât să arăt, că atât timp cât mi-a fost dat să'mi îndeplinesc serviciul în acest oraș, mi-am dat osteneala de a cunoaște locurile și instituțiele frumoaselor ținuturi ale Țărei Bârsei și ale Brașovului.

Nu știu dacă este alt mijloc mai bun de a face o apropiere între frații de pretutindeni, de cât străduindu-ne cât mai mult să reușim a ne cunoaște cât mai de aproape unii pe alții.

Sunt sigur, că în mare parte asperitățile ce există între noi, provin din necunoașterea oamenilor și a locurilor.

Noi, venind la Brașov, ne mulțumim să vedem numai Cetatea, fără a căuta să pătrundem munca și farmecile acestui colț bine cuvîntat al României-Mari.

Dacă prin publicarea lucrărei de față voiu reuși să atrag interesul celor ce'și iubesc țara, asupra acestei regiuni, datoria mea va fi îndeplinită.

Se va vedea cât s'a făcut în direcțiunea culturală, edilitară, economică etc., cunoscându-se astfel, cât mai este de făcut.

A. P.

AC. STIINT
GEOGRAFIE

CAP. I.

Situațiunea Geografică.

Județul Brașov este ca întindere aproape cel mai mic județ din Ardeal, are o întindere de 1491 km. □ (259.196 jug., vezi harta) se învecinează la nord și est cu Jud. Târnava mare și Trei Scaune, la vest cu Jud. Făgăraș, iar în partea sudică cu Jud. Prahova având ca despărțire munții Carpați.

Acest județ este cel mai frumos din județele din Transilvania, fiind așezat la poalele munților Carpați pe un platou întins numit **„Țara Bârsei"** face ca întreg județul să se bucure de pozițiuni foarte pitorești, iar câmpia să aibă cel mai bun pământ de cultură.

Apropierea ce o are de patria mamă, de fosta graniță, a contribuit ca acest județ să ia o desvoltare cu totul esccepțională, făcând ca pe tărâmul comercial și industrial să fie unul din cele dintâi județe din Ardeal.

Pozițiunile pitorești ale acestui județ cu munții Carpați de miază-zi și care cuprind întreaga parte de răsărit a lui, sunt jalonate prin piscurile: *Bucegiul* (2508 m.) *Ciucașul* (1954) *Piatra Mare* (1840 m.) *Postăvarul* (1809 m.) și *Vlădeasa* cu *Tesla* și *Talfa* (vezi harta.)

Peste acesti munți duc 2 pasuri: *Pasul Timișului, (Predeal)* și *Pasul Șanțului vechiu.*

In lăuntrul județului piscurile mai însemnate sunt: **Cetățuia, Tâmpa, Măgura Codlei** și **Lempeșul** la Sânpetru.

Pe lângă desvoltarea industrială și economică a județului întreg, datorită tot situațiunei, s'a desvoltat și capitala județului, orașul *Brașov,* contribuind ca acest oraș să fie foarte vizitat, atât de toți aceia care au legături comerciale cu el, cât și de numeroși vizitatori care vin în timpul verei, pentru aerul curat și climatul răcoros îmbălsamat de mirosul dătător de

sănătate, a brădetului şi ştejerlşului ce se găseşte la câţi-va paşi de oraş, în orice parte te-ai îndrepta.

Judeţul Braşov este udat de rîul *Olt* care vine din sus, şi o mulţime de mici rîuri care izvorăsc din pasul Şanţului vechiu şi anume: Tărlungul, Doftana, Gârcinul şi Zizinul care se varsă în pârâul Negru şi cu acesta, pe urmă în Olt.

Judeţul Braşov are trei plăşi (vezi harta), Plasa Săcele, Plasa Bârsa de jos şi Bârsa de sus, 23 secretariate comunale, cu 23 comune rurale şi 1 urbană care este Braşovul, capita'a judeţului.

1. **Plasa Săcele** la răsăritul judeţului, cu 7 comune (vezi harta) şi anume: Bacifalău, Cernat, Purcăreni, Satulung, Tărlungeni, Turcheş şi Zizin. Aceste 7 comune sunt lipite una de alta, purtând la un loc numele de *Şapte sate* sau *Săcele*. Suprafaţa întregei plăşi 74033 jug. (426 km.□) cu 21049 locuitori (49 locuitori pe 1 km. □) *Români* 7593, Germani 116, Unguri 13253, Evrei 44, alţii 43. Reşedinţa Plasei este în **Satulung** cu peste 6168 locuitori, este cea mai populată com. rurală din judeţ. In Satulung s'a născut fostul episcop al românilor din diocesia Caransebeşului, Nicolae Popea.

Pe teritorul acestei plăşi curg, izvorând din munţii din spre răsărit; *Tărlungul, Doftana* şi *Gârcinul* apoi *Timişul*, iar munţii din partea locului sunt: *Ciucaşul* (1958 m.). *Piatra Mare* (1844 m.), *Tesla* (1430 m.)

Spre răsărit de Satu-lung se află trecătoarea sau pasul *Şanţul-vechiu* care duce în vechiul regat.

2. **Plasa Bârsei de jos** spre miază-noapte, cu 9 comune; având 9 secretariate comunale şi anume: Apaţa, Bod, Crizbav, Feldioara, Hărman, Măeruş, Prejmer, Rotbav şi Sânpetru. (vezi harta). Suprafaţa totală a plăşei 75089 jugăre (432 km.□) cu 20.544 locuitori (47 locuitori pe 1 km.□). *Români* 8337, Germani 8349, Unguri 3736, Evrei 11, alţii 111. (vezi tabl.) Reşedinţa

plășei este în **Feldioara** cu 2435 locuitori, această plasă este situată pe șes, iar la marginea de miazănoapte trece Oltul.

3. **Plasa Bârsei de sus** (vezi harta) spre apus cu 7 comune: Codlea, Cristian, Ghimbav, Hălchiu, Râșnov, Satu-nou, Vulcan. Suprafața plasei 75791 jug. (436 km. □) cu 20.025 locuitori — fără orașul Brașov — (46 locuitori la 1 km. □). *Români* 8025, Germani 10.523, Unguri 1458, alții 19. (vezi tabl. popul.) Reședința Plășei este orașul **Brașov** care e și capitala județului cu 40,335 locuitori.

CAP. II.

Populația.

Cu toate că județul Brașov, după cum am arătat, este cel mai mic județ din Transilvania, ca întindere (1491 km. □), are însă populația cea mai deasă, 101.953 locuitori, peste 68 locuitori pe km. □. Elementul românesc reprezintă masa principală a pupulației, astfel avem *Români* 36.138, Germani 30.281, Unguri 33.584, Evrei 1560, alte naționalități 390. (vezi tabloul populației). Elementul românesc sporește foarte repede cu Românii cari vin din vechiul regat și cari se stabilesc aici, mai cu seamă în orașul Brașov. Pe de altă parte elementul strein, mai cu seamă Ungurii, se rărește prin plecarea multora în Ungaria.

Populațiunea jud. Brașov se compune din 28.339 familii, inclusiv orașul, cu un număr de 19.445 locuințe. Locuințele sunt mai toate construite în piatră și cărămidă și acoperite cu țiglă, puține cu tinichea și mai puține cu șindrilă.

In anul 1920—1921 au fost pentru județul Brașov: născuți 2806, căsătoriți 1342, divorțuri 110, morți 1913.

In ultimii 50 de ani populația aproape s'a dublat.

Tabloul general

Cu locuințe, familii, locuitori, pe naționali-

	Locuințe	Familii	Locuitori
Brașov	4614	12516	40335
Satulung	1676	1891	6168
Râșnov	1040	1502	4876
Codlea	1046	1200	4449
Prejmer	1012	1000	4239
Tărlungeni	960	992	3410
Turcheș	929	940	3174
Cristian	507	650	2813
Hălchiu	515	500	2786
Cernatu	771	771	2450
Feldioara	556	400	2435
Bod	485	650	2393
Hărman	536	577	2383
Crizbav	522	490	2300
Bacifalău	500	500	2237
Sânpetru	820	690	2173
Purcăreni	525	600	2092
Apața	516	450	2071
Vulcan	390	425	2022
Ghimbav	345	350	1660
Măieruș	348	350	1627
Zizin	336	360	1500
Satu nou	270	273	1216
Rotbav	226	226	943
		Total	101752

al județului Brașov

tăți după datele procurate de fiecare comună.

Români	Sași	Maghiari	Alții
12183	11293	15137	1722
2788	sași, maghiari și alții		3380
2995	1881	—	
1436	3013	—	
1912	2117	236	1
1144	2	2262	2
1184	—	1970	20
1106	sași, maghiari și alții		1707
458	sași, maghiari și alții		2328
450	6	1981	13
1224	sași, maghiari și alții		1211
920	sași, maghiari și alții		1473
1034	sași, maghiari și alții		1349
802	—	1498	—
783	37	1415	2
942	sași, maghiari și alții		1231
982	—	1110	—
395	10	1666	—
822	1149	50	1
522	1036	53	2
632	967	27	—
180	—	1320	—
236	11	1031	—
476	454	13	—
35606			

Tabloul

veniturilor și cheltuelilor comunelor din județul Brașov, inclusiv orașul Brașov pe 1920/21

	Venituri	Cheltueli	Eccedente	Deficite
Brașov	16989945	19155887	—	2165942
Apața	54440	61000	—	6560
Bod	186001	184022	1979	—
Bacifalău	200000	200000	—	—
Cernatu	142000	150000	—	8000
Codlea		lipsesc datele		
Cristian	565581	590014	—	24433
Crizbav	209683	209683	—	—
Feldioara	358147	358656	—	509
Ghimbav		lipsesc datele		
Hărman	254122	254087	25	—
Hălchiu		lipsesc datele		
Maieruș	61082	60992	190	—
Purcăreni	139230	143945	—	4715
Prejmer	808860	855324	—	46464
Râșnov	584715	579845	4870	—
Rotbav	70908	53586	17322	—
Satulung	959534	956308	3226	—
Satul nou	217031	213948	3083	—
Sanpetru	65739	65212	527	—
Turcheș	380000	388000	—	8000
Târlungeni	40828	493818	—	452990
Vulcani	197387	196950	437	—
Zizin	300000	300000	—	—

CAP. III.

Drumurile.

Soselele jud. Brașov sunt foarte bine îngrijite. Jud. Brașov se folosește de 186 kilometri 206 m. sosele bine petruite și după obiceiul din Ardeal, aproape toate șoselele sunt umbrite pe ambele margini cu arbori fructiferi, mai cu seamă meri și pruni, înșirându-se pe zeci de kilometri. Educația drumeților este astfel făcută, că nimănui nu-i trece prin gând să se atingă de vre-un pom, necum să-l distrugă, există un respect deosebit pentru averea obștească, averea tuturora.

Acești pomi, pe lângă că încântă ochiul și purifică atmosfera, nu provoacă nici o cheltuială. Ingrijirea pomilor, paza lor și înlocuirea lor de ar fi nevoe, se făcea acum în urmă de acela ce lua în sarcina lui privigherea și îngrijirea acestor pomi, în schimbul profitului ce realiza din vânzarea fructelor.

Ce nimerit și frumos ar fi, dacă și în vechiul regat s'ar lua o astfel de frumoasă inițiativă, bine înțeles schimbându-se și educația locuitorilor. Să fie îndemnat mai cu deosebire săteanul să facă plantațiuni cât mai multe de pomi fructiferi pe marginea șoselelor, cari cu puțină osteneală ar aduce un real folos, din punct de vedere material, igienic și estetic.

Șoselele jud. Brașov sunt foarte numeroase, străbătând județul în toate direcțiunile și sunt frecventate de turiști și automobiliști cari au prilejul ca într'un cadru pitoresc să poată face curse cât de lungi, fără rizicul de a rămâne în câmp, șoselele legând între ele o sumedenie de sate, care mai de care mai îngrijite, mai pitorești și unele din ele având tot confortul.

Așa, de la Brașov spre miază-zi duce un drum pe la Dârste. Aici se desparte: unul apucă spre Săcele

și altul împreună cu calea ferată ce vine de la Brașov duce spre *Predeal.* Spre răsărit, de la Brașov duce un drum spre *Tărlungeni, Zizin* în județul Trei Scaune. Alt drum duce pe la gara cea mare a Brașovului, împreună cu calea ferată prin *Hărman* și *Preșmer,* iară de aici în jud. Trei Scaune. Alt drum duce de la Brașov prin *Sânpetru* și *Bod* la *Arpătac* trece Oltul spre *Vălcele,* iar în Trei Scaune. Un drum apoi, duce din Brașov spre *Feldioara* și *Măieruș* și *Apața,* de aici trece în jud. Târnava mică.

Alt drum de țară împreună cu o cale ferată duce de la Brașov prin *Ghimbav* și *Codlea* și pe la *Vlădeni* trece în jud. Făgăraș. Apoi este drumul ce duce de la Brașov prin *Cristian* și *Râșnov* tot în jud. Făgăraș, acest drum are și o cale ferată care duce până la *Zârnești.* (vezi harta.)

CAP. IV.

Brașovul.

1. Construcția orașului, Edilitatea.

Orașul Brașov se compune din *Cetatea internă* și cele trei suburbii: *Scheiul, Blumăna* și *Brașovul vechiu,* cu o suprafață de 803^{72} hectare, teritorul întregului oraș având o suprafață de 29629^{29} hectare.

Din suprafața celor 3 suburbii interne inclusiv străzile și curțile sunt edificate: 255^{29} hectare, apoi mai are un teren de construcție pentru un spital 4^{5} hectare și pentru un otel, baie, teatru 4 hectare. Din suprafața totală a teritoriului orașului este pădure 8295^{46} hect. și 9^{75} hect. parc.

Primăria are un plan exact în scara 1:700 din anul 1887, în care s'au întrodus toate modificările survenite de atunci. Planul orașului a fost efectuat de inginerii Stern și Haferl pe cheltuiala orașului.

Terenurile externe au fost măsurate în 1897 de inginerul Antoni și pădurea în 1887 de inginerul silvic Brettschneider.

După ultimul recesământ are locuitori stabili 40335, afară de ofițeri și trupe, *Români* 12183, din care 11283 gr. orientali și 900 gr. catolici, Germani 11293, Unguri 15137, (parte de religie mozaică) Evrei 1505 și 207 alte naționalități. *Starea civilă pe anul 1921* a fost: nașteri 1136, căsătorii 448, morți 716.

In *Cetate* și cele 3 suburbii sunt: 3482 case parter, 2650 cu 1 etaj, 71 cu 2 etaje și 1 cu 3 etaje. La marginea orașului se mai găsesc 345 case.

In casele parter sunt 1—2 locuințe cu 1—2 camere
» » cu 1 etaj „ 2—3 „ „ 2—2 camere
» » cu 2 etaje „ 3—4 „ „ 3—4 camere.

Înaintea războiului prețul terenurilor era în termen mediu, în orașul intern pentru 1 m. □ 25 lei, în suburbii

2.50—10 lei după poziție și afară din oraș 1—5 lei, în prezent prețurile sunt de 10—20 ori mai mari.

Orașul are străzi numeroase, în bună stare și bine întreținute. In Brașov circulă și un tramvai cu aburi, care servește mai cu seamă împrejurimele.

Tramvaiul parcurge până la Dârste o lungime de 11 km. și aparține unei Soc. particulare. Casele sunt construite din zid, solide și acoperite cu țiglă. Toate casele sunt locuite, respectiv închiriate, nu s'a început nici o speculațiune de terene și nu se poate construi din aceleași cauze cunoscute de toți; scumpetea enormă a mânei de lucru. Primăria orașului Brașov în ultimul timp luase hotărârea să împartă toate locurile virane ce posedă, în primul rând funcționarilor comunali și ai statului și apoi particularilor, cu obligațiunea ca fiecare funcționar să-și construiască locuința proprie. Dar, pentru motivele arătate mai sus, cu greu se va putea clădi, dacă nu va interveni vre-o societate de construcțiuni care să ușureze această problemă a locuințelor.

Cu puțină bună voință, s'ar putea ușor înjgheba o societate de construcțiuni în orașul Brașov, sau sub forma cooperativă, sau o mare societate în care comuna să vie cu terenurile, cu lemnele din pădurile ei, cu piatra din carierele ce le posedă și înteresând în soc. pe indutriașii și meseriașii din Brașov anume: zidari, tâmplari, etc. cari sunt în număr destul de mare.

Din suprafața totală a teritoriului orașului, 34% este proprietatea comunei și anume:

Pământ arabil	600.80	hectare
Grădini, parcuri	9.55	„
Livezi	267.95	„
Pășuni	903.33	„
Pădure	8295.46	„
Total . .	10077.09	„

Cea mai mare parte din proprietatea comunei ca teren, se găseşte afară din oraş.

Oraşul are un plan de construcţii aprobat de la 1914, pregătit de inginerul oraşului.

Braşovul are de multă vreme industrii mari şi mici, fabrici de postav, de zahăr, de maşini, rafinării de petrol, fabrică de acid sulfuric, mori, cherestea, de mobile, de bere, tricotaj, etc. Fabricile sunt situate parte în suburbii, parte afară din oraş. (vezi capit. industrii.) Oraşul are mari sorţi de desvoltare mai ales pe terenul industrial şi comercial.

In oraş sunt parcuri în întindere de 9.75 hectare. In timpul din urmă s'a amenajat un teren pentru jocurile sportive. Oraşul are pieţe publice, are un teatru românesc naţional, are o baie publică, a Eforiei şcoalelor române; o sală de concerte şi un muzeu care aparţine comunităţii evangelice luterane săseşti.

Primăria Braşov nu are local propriu, ea ocupă un local cu chirie.

2. **Străzi, drumuri.**

In oraşul intern şi suburbii sunt 47.27 km. străzi, iar în afară de oraş 35.71 km. — în total 82.98 km. Dintre aceste străzi, asfaltate sunt 2.44 km. (asfalt natural, dublu pe o bază de beton de 15 cm.)

Pavaj cu granit patrat 5.92 km. (pe o bază de pietriş bătătorit). Cu pietre mici de granit 5.92 km. Cu piatră de carieră, 1.78 (pe bază de nisip). Străzi acoperite cu pietriş 69.49 km. (pe bază de piatră de var).

Străzile cu asfalt au fost refăcute în anii 1910 şi 1911, şi au costat Cor. 128.056, cele cu piatră cubică Cor. 640.563 şi cele cu piatră măruntă Coroane 339.376, în total 1.108.096 Cor.

După noul plan, sunt proectate străzi noui acoperite cu pietriş, care deocamdată nu se pot

efectua. Plantațiuni de-alungul străzilor sunt în lungime de 4.5 km.

3. Alimentarea cu apă.

Orașul are un apeduct din anul 1893, cu apă de izvor de o calitate excelentă. Proectul a fost pregătit de inginerul orășenesc și lucrările au fost efectuate de firma Pumpel & Nicolas, cu suma de 400.000 florini.

Distribuirea în oraș se face din rezervoare înalte prin țevi de fontă, prin gravitațiune. Există 2 rezervoare executate în beton și anume unul de 2000 m^3 pentru Cetatea internă, Brașovul vechiu și Blumăna, și altul de 600 m^3 pentru Scheiu. Cantitatea de apă consumată, se înregistrează prin apometru, taxa este 1 leu de m^3. Apa este foarte bună și se consumă anual circa 600.000 m^3. Se proectează de către inginerul orășenesc captarea de noui izvoare și înmulțirea rețelei țevilor în oraș. Actualmente apa este distribuită în 2100 case, adecă 50% din totalul caselor; în case, instalarea cu țevi de plumb se face de instalatori particulari.

Prin unele locuințe particulare se găsesc instalațiuni de bae.

Băi publice comunale nu există; există o baie de aburi și un bazin de înotát cari aparține Eforiei școalelor române.

4. Canalizarea orașului.

Centrul orașului (Cetatea) este complect canalizată, suburbiile numai în parte, din anul 1907. Cheltuelile totale pentru canalizare au fost de 1.345.600 Coroane, lucrările s'au efectuat după proectul inginerului orășenesc pe cheltuiala orașului, cu piatră din cariera de granit din Kissebes. Canalizarea are sistemul de tot la canal, totul se îndrumează în anume bazinuri afară de oraș, bazinuri cari se curăță pe cale

mecanică de 5 ori, iar apa astfel subțiată se conduce în apa Ghimbășelului. Bazinele de depunere cari se curăță cu mâna de nămolul depus, și care se depozitează în bazinurile de nămol situate lângă bazinurile de depunere, au costat 47.000 cor. Canalele sunt consruite din beton batucit (egrifie) cu turnare netedă de ciment 1:1; peste 10% din aceste canale sunt prevăzute cu înveliș de piatră smălțuită. Canalele se spală cu apele de ploi și cu apa din vale de după ziduri. Gropile de ventilare sunt distanțate de câte 50 m. iar gropile de revizuire de 100 m. Canalizarea este racordată la circa 30% din locuințe. Legarea caselor la rețeaua de canalizare din stradă se face de către direcțiunea canalizării prin tuburi de 20 cm. din piatră smălțuită. Canalele sunt așezate la o adâncime de 3:5 m. In interiorul curților, instalarea se face de particulari. Planurile de instalare trebue să fie aprobate de primărie și lucrarea este controlată de către direcțiunea canalizării. Taxa de canalizare este 2% din chiria brută.

5. **Iluminatul orașului.**

Iluminatul orașului se face exclusiv prin gaz aerian încă de la 1863. Orașul a fost până în anul 1916 iluminat cu 582 lămpi cu o putere luminoasă de 100—300 lumânări. Distanța între felinare variază după necesitate între 30—45 metri. Inălțimea medie a unei lămpi este 4.50 m. Pe timpul construirei uzinei de gaz (1863) felul acesta de iluminat era cel mai căutat. Până la 1916 costul unui bec de 100 lumânări costa lei 0.45 bani pe oră, astăzi 1 m. cub. de gaz costă 4.35 lei plus 0.50 bani dare. Gazul în prezent se extrage din cărbuni bucăți de Lupeni, o tonă costă 800 lei. Conductele de gaz aerian sunt așezate după prescripții. Proprietarul uzinei de gaz este orașul. Se

intenționează de mult încă construirea unei uzini electrlce, care este mult așteptată de toți locuitorii orașului și pare foarte curios faptul, că tocmai orașul Brașov atât de bogat în diverse industrii, diferite fabrici, cu sate luminate cu electricitate, tocmai el singurul, să păstreze acest sistem vechiu de iluminat, redus și el și atât de scump față de prețul ce se plătește în regat de pildă, unde prețul pe metrul cub nu trece de lei 2.50, iar aici se plătește 4.35 lei de m. cub.

6. **Curățirea orașului.**

Străzile orașului se curăță cu mașini de măturat și cu cisterne de stropit, trase de cai. Gunoaiele se ridică cu căruțe speciale destinate acestui scop și se transportă afară din oraș; gunoaiele se ridică de 2 ori pe săptămână de la domiciliu, în cutii de tablă acoperite, taxa este cuprinsă în dările către oraș. Cheltuielele pentru curățitul străzilor pe anul 1921 a fost de lei 797000 și au fost cuprinse în bugetul orașului; gunoaiele nu se ard și nu se proectează nimic în aceasta privință.

7. **Partea financiară a orașului.**

Bugetul comunei Brașov pe 1921/22 a fost:

Cheltueli . . .	Lei	19.155.887	
Acoperiri-venituri	„	16.989.945	
Deficit de acoperit	„	2.165.942	(prin impozite com.)

8. **Școlile din orașul Brașov.**

In anul expirat au urmat cursurile ta toate școlile din Brașov: elevi 4072 și eleve 2931 în total = 7003 elevi (vezi capit. învățământului).

In oraș sunt: *a) Școli primare* 5 de stat: 2 cu 6 clase și 3 cu 4 clase; apoi 4 *confesionale gr. ortodoxe:* 3 cu 4 cl. și 1 cu 1 cl.; *6 evangelice săsești:* 4 cu 4 cl., 1 cu 6 cl. și una cu 2 cl.; *1 evang.*

magh. cu 6 clase; *2 romano-catolice* cu 4 cl.; *1 reformată magh.* cu 4 clase și *1 israelită* cu 4 clase. *b)* **Şcoli secundare:** 2 licee de stat românești cu 8 clase; 1 romano-catolic confesional cu 8 clase maghiar; 1 evanghelic săsesc cu 8 clase. *c) Alte inst. școlare: Liceul român* orăș. de fete cu 5 clase; 1 școală super. comerț.: 1 cu 4 cl., 1 ucenici ind. și comerc. de stat cu 4 cl., 1 de ucenici cu 5 cl., 1 arte și meserii de stat cu 5 clase.. 1 școală normală pt. grădini de copii de stat cu 1 cl., 1 șc. norm. grădini de copii evang. cu 1 cl., 1 șc. comerc. evang săsească cu 3 cl.. 1 școală reală evang. săsească cu 4 cl., 1 școală civilă evang. săs: cu 4 cl., 1 școală norm. evang. săs. cu 4 clase; 1 școală comerc. a gremiului cu 4 clase; 1 școală normală de fete reformată maghiară cu 4 cl.; 1 școală de comerț reformată magh. cu 3 cl.; 1 școală civilă de băeți rom.-catolică cu 4 cl.; 1 școală civilă de fete rom.-catolică cu 4 cl.

9. **Biserici** (vezi cultul).

10. Sănătatea publică.

Orașul posedă un spital civil foarte vechiu, și cu toată stăruința ce și-o pun cei 4 medici ai spitalului, pentru îmbunătățirea acestui unic spital al orașului, care a ajuns insuficient și aproape lipsit cu totul de cele mai elementare nevoi a unui spital modern, nu pot reuși. Sănătatea orașului este sub controlul unui medic primar și 3 medici de circomscripție. Orașul mai are un spital oftalmologic cu 2 medici, un ambulatoriu policlinic cu 4 medici, un Inspectorat higienic cu un laboratoriu cu 2 medici. O asistență medicală a Casei cercuale cu 7 medici. O asistență medicală a Regionalei C. F. R. cu 2 medici și Spitalul Militar „Regina Maria“ cu 1 medic Maior.

Mai funcționează în orașul Brașov și 2 sanatorii private și un mic sanatoriu pentru boalele de piept.

In orașul Brașov profesează medicina ***48 medici;*** 19 ***români,*** 23 sași și 6 maghiari; 32 moașe, 7 medici dentiști și sunt 12 farmacii.

11. Fabrici și întreprinderi industriale.

Brașovul este un centru foarte industrial și comercial, locuitorii în general se ocupă cu comerciul, industrii și meserii, (vezi capit.) Brașovul numără 825 ***comercianți,*** 1415 ***maestri*** și 62 întreprinderi industriale, în total numai în oraș sunt lucrători 8380 și anume: 6605 bărbați și 1775 femei.

Astfel avem în oraș: *a)* ***Industria textilă*** 3 fabrici de postav, 1 tricotaje și 2 de haine împletite și țesut. *b)* ***Industria de mașini și metalurgie*** 3 fabrici de mașini, 1 de mobile și construcțiuni de fier și 1 de case de bani. *c)* ***Industria lemnului și ferestrae*** 9 întreprinderi industriale. *d)* ***fabrica de hârtie*** de la Zârnești (birou Brașov.) *e)* ***Industria de alimente*** 1 fabrică de zahăr, 1 industria laptelui, 1 de bomboane, 2 de salam, 2 de bere, 2 de spirt, 5 de licheruri, 1 rum, cognac, 1 de șampanie și licheruri, 5 de oțet, 2 mori de făină. 1 paste fainoase, 1 de biscuits la Dârste. *f)* ***Fabrici de piele,*** 2 fabrici. *g)* ***Industria de teracotă și sticlă*** etc.; 1 fabrică de cărămidă și teracotă. 1 ciment portland, 1 de sticlă și ceramică, 1 articole de ciment. *h)* ***Industria chimică*** 1 rafinărie de petrol, 1 fabrică pentru rafinat petrolul, 1 fabrică pentru industria chimică. 1 fabrică de lumânări de ceară și parafină, 3 fabrici de săpun și lumânări diverse.

Animale. In orașul Brașov la ultima numărătoare de animale se găseau 650 boi, 1599 vaci, 35 tauri, 1704 cai, 50 armăsari, 1517 oi, 106 capre, 167 bivoli, 4340 porci și 15 asini.

12. **Paza oraşului Braşov.**

Paza oraşului Braşov este dată poliţiei administrative. Oraşul Braşov posedă o Prefectură de Poliţie de la 1 Aprilie 1921, până la acea dată fiind numai poliţie de stat.

Primul prefect de poliţie care a fost D-l Gr. Raul Stratin, avocat din vechiul regat, a organizat întregul aparat administrativ al poliţiei. Acum Prefectura de Poliţie Braşov se compune din 2 secţiuni de contravenţie şi una secţiune penală care au putere judecătorească. Personalul administrativ al Prefecturei se compune din: 1 Prefect, 1 Director, care după legile din Ardeal, are titlul de subprefect, alţi 3 subprefecţi titraţi, care sunt şi şefii celor trei secţii de mai sus. Apoi dintr'un corp de sergenţi de aproape 200 oameni, o parte călări, cu un comandant şi 6 ofiţeri de poliţie.

Prefectura afară de centrală, mai are 5 circumscripţii. Conform încadrărei personalului făcută pe 1 Aprilie 1922, fiecare circumscripţie are ca şef un comisar, cu subcomisarii respectivi.

In Braşov mai e şi reşedinţa unei Brigăzi a Siguranţei Generale a Statului.

———

CAP. V.

Agricultura.

Pădurile, minele.

Cum jud. Braşov este aproape cel mai mic judeţ ca întindere din Ardeal şi terenul cultivabil este de mică importanţă, abia aproape 67000 jugăre.

Foarte puţine proprietăţi se găsesc, de altfel în întreg Ardealul, în mânile românilor, cât priveşte jud. Braşov nu se găseşte nici o proprietate mare sau mijlocie românească ci numai foarte mici porţiuni prin Săcele şi Stupini.

Proprietăţi mai principale formează averile composesorale-culturale şi mai cu seamă acelea cari aparţin elementului german. Astfel în jud. Braşov în fiecare comună din cele 23 ale jud. Braşov se găseşte câte o proprietate germană, care aparţine şcoalei sau bisericei lor.

După ultimele date ce mi-am putut procura s'au cultivat în jud. Braşov, după cum se poate observa din tabloul de mai jos, circa 18600 Ha, anume:

Suprafeţele cultivate în anul 1920/21 şi producţiunea medie.

Felul plantei culturale	Suprafaţa cultivată		Producţia medie la Ha.	
	Ha.	a.	Ha.	a.
Grâu de toamnă	3017	5	20	5
Grâu de primăvară	1909	—	15	7
Orz de toamnă	5949	42	25	7
Orzoică	1178	58	—	—
Secară de toamnă	506	—	13	9
Ovăz	5941		30	5
Cânepă (fină) kgr.	20	50	215 kg.	—
In — fuior	42	—	200	—
Săminţe	74	—	4 Hl.	

La 1 Dec. 1921 am avut urrmătoarea situație a semănăturilor în județul Brașov:

Regiunea.	*Felul propriet.*	*Grău.*	*Săcară.*	*Orz.*
Brașov	mare jug. =	141	35	—
	mijlocie „ =	—	—	—
	mică „ =	1763	315	20
Feldioara	mare „ =	—	—	—
	mijlocie „ =	962	200	—
	mică „ =	1000	152	—
	Total	3866	702	20

Se cultivă de obiceiu mai mult orz și ovăs și mai cu seamă nutrețuri.

Cultura cartofilor ocupă o bună parte din terenurile cultivabile ale jud. Brașov. Aproape 7000 jugăre s'a semănat în anul 1921, cea mai mare întindere 1900 jug. a fost cultivată în comuna Codlea. Toamna, pe piața Brașovului se desfac în mari cantități acest produs care este alimentul principal pentru majoritatea populației. Cartoful fiind întrebuințat în mod obișnuit la fabricarea pâinei, amestecându-se în bună parte cu făina de grâu.

Afară de culturile arătate, s'a mai cultivat de mijlocia și mica proprietate în cursul anului 1921: Porumb 4345 ha., mazăre 173 ha., fasole 74 ha., sfeclă pentru nutreț 712 ha., nutrețuri 2218 ha., mei 40 ha., lucernă și trifoi 1440 ha., fânețe naturale 3.290 ha., hrișcă 36 ha., linte 201 ha., bob 693 ha., dovleci 580 ha. și zarzavături 236 ha.

In Comuna Brașov — din 11168 jugăre cadastrale s'au semănat în cursul anului 1921 — grâu 1349, secară 131, orz 4187, ovăs 687, porumb 770, mei 10, in 2, cânepă 6, floarea soarelui 2, fasole 30, mazăre 30, linte 40, bob 60, cartofi 1050, sfeclă de zahăr 1850, varză 253, hrișcă 6, legume 140, nutrețuri 483, lucernă și trifoi 180, fânețe 298 jugăre.

Pădurile din județul Brașov.

In județul Brașov găsim păduri mai în toate comunele și majoritatea din ele sunt proprietatea chiar a comunelor și puține aparțin comunităților evangelice.

Intinderea pădurilor din întreg județul inclusiv comuna Brașov, se urcă la 106.351.8 jugăre cadastrale.

Din acest total comuna Brașov posedă peste ¹/₄, exact 27.587.9 jug. cad. (1 jugăr cad. = 1600 stânjeni).

Se poate vedea din tablourile date mai jos ce întindere de păduri sunt de stejar, câte de fag și câte de reșinoase.

Tablou

de pădurile din județul Brașov.

Numele Proprietarului	Comuna unde se află pădurea	Stejar	fag	reși-noase	Total
		jugăre cadastrale			
Comuna Brașov	Apața	572.0	1269.6		1841.6
"	Crizbav	254.4	1194.0		1448.4
"	Cernatu		1015.0	574.3	1589.3
"	Satu-Lung		5160.8	360.0	5520.8
"	Zizin		1981.8	849.3	2831.1
"	Brașov	877.7	5755.4	7723.6	14.356.7
	Total	1704.1	16.376.6	9507.2	27.587.9
Comuna Apața	Apața	503.7	2590.0		3093.7
Bisericele Apața	"		241.6		241.6
Comuna Feldioara	Feldioara	172.7	804.3		977 0
Comuna Crizbav	Crizbav	510.0	2 98.3		2708.3
Biserica ref. Crizbav	"		39.6		39.6
Biserica gr. or. Crizbav	"		19.2		19.2
Comuna Prejmer	Prejmer	502.5			502.5
Comuna Herman	Herman	57.5			57.5
Comuna Măieruș	Măieruș	1354.8	4422.6		5777.4
Comuna Sânpetru	Sânpetru	350.6	53.0	4.1	407.7
Comuna Rotbav	Rotbav	1147.1	218.5		1365.6
Biserica ev. Rotbav	"		23.0		23.0
Comuna sat-Noul	Noul	792 7			792.7
	Transport	7095.7	26.985.1	9511.3	43.501.7

Numele Proprietarului	Comuna unde se află pădurea	stejar	fag	reşinoase	Total
		jugăre cadastrale			
	Report	7095.7	26.985.1	9511.3	43.501.7
Comuna Codlea	Codlea	3791.5	7458.3	570.0	11819.8
Comuna Cristian	Cristian	300.0		1440.8	1740.8
Biserica ev. Cristian	"	11 1			11.1
Comuna Râşnov	Râşnov	744.4	7136.6	3590.7	11471.5
Com. Râşnov-Cristian	"	8.1	35.3	47.8	91.2
Biserica ev. Râşnov	"	106.0	140.5	24.0	270.5
Comuna Vulcan	Vulcan	1527.8	935.9	256.0	2739.7
Biserica ev. Vulcan	"	295.4	2.4	215.6	513.4
Comuna Bacifalău	Bacifalău		721.7	2752.0	3473.7
Comuna Turcheş	"		306.1	1261.8	1567.9
Comuna Cernatu	Cernatu		1736.1	2397.3	4133.4
Comuna Turcheş	"		528.7	226.6	755.3
Comuna Satulung	Satulung		10098.8	3236.6	13335.4
Biserica ev. Satulung	"		1.0	1.8	2.8
Comuna Purcăreni	Purcăreni		821.6	82.6	904.2
Biserica ev. Purcăreni	"		23.2		23.2
Comuna Tărlungeni	Tărlungeni		1589.5	6 5.0	2204 5
Biserica ev. Tărlungeni	"		43.7		43.7
Comuna Turcheş	Turcheş		1013.8	947.9	1961.7
Comuna Zizin	Zizin		1821.0	290.4	2111.4
Biserica ev. Zizin	"		125.2		125.2
Comuna Purcăreni	"		1457.6	268.4	1726.0
Comuna Tărlungeni	"		1086.7	649.7	1736.4
Biserica ev. Braşov	Braşov		7.0	8.3	15.3
	Total	13.880.0	64.247.2	28.224.6	1063516

Tablou

de toate exploatările de păduri din cu-

Numele Societăței antepreneoare sau Numele Antepreneorului	Sediul Societăţii sau Antepreneorului	Numele pădurei exploatate
Gh. Dobrescu	Râşnov	Valea Cetăţii
Dumitru Ciocoiu et Comp.	Râşnov	Valea Cetăţii
Czell şi Arzt mine de cărb. Concordia	Braşov	Kropfbach
Eisler şi fraţii	Cluj	Rote Hülle
Eisler şi fraţii	Cluj	Barg Berg
S. A. Neuschloss Nasici	Homorod	Wolfsgraben
S. A. Neuschloss Nasici	Homorod	Gräfenhan
Wilhelm Tartler	Baraolt	Egett berc
Eisler şi Fraţii	Cluj	Kis Krizbav hegye
Iosif Sziklás	Braşov	Kis Katonos
Bernat Richter	Sighişoara	Schmaler Rücken
Korodi Matei Istv.	Crizbav	Bene
Gonţea Ilariu	Ţinţari	Nagyvizes
Lederer Artur	Apaţa	Nagycsere
Comuna Codlea	Codlea	A. II. 42 Ciolpani
Ios. Neumann	Codlea	A. I. 10 Kastenwinkel

statistic

prinsul Jud. Brașov (lemne de stejar)

Numele proprietarului	Suprafața pădurei Explotată	Ne-explotată	Total	Producția medie pe jugăr
	jugăr			
Com. Râșnov	19.1	1.0	20.1	80
Com. Râșnov	15.0	3.0	18.0	80
Com. Vulcan	32.5	5.0	37.5	50
Com. Maieruș	120.6	—	120.6	60
Com. Maieruș	79.2	—	79.2	40
Com. Rotbav	191.4	—	191.4	30
Com. Prejmer	58.6	—	58.6	133
Com. Apața	80.2	3.0	83.2	56
Com. Crizbav	81.6	—	81.6	100
Com. Crizbav	29.7	—	29.7	30
Com. Rotbav	—	34.8	34.8	63
Oraș Brașov	10.2	—	10.2	61
Oraș Brașov	16.4	—	16.4	52
Oraș Brașov	18.4	—	18.4	18
Com. Codlea	13.01	—	13.01	l. constr. 20 m³ l. foc 70 m³
Com. Codlea	15.10	—	15.10	l. constr. 27 m³ l. foc 58 m²

Tablou

despre toate exploatările de păduri din cuprinsul

No. cor.	Numele exploatărilor şi domiciliului lui	Numele proprietarului (vânzătorului) şi domiciliul lui
1	Honterus fabrică de sticlă S. A. Braşov	Com. Măieruş
2	Banca Gloria, Lipova	Com. Măieruş
3	Petru Popovici şi soţii, Braşov	Com. Crizbav
4	Valeriu Cucu, Apaţa	Com. Apaţa
5	Carol Ganzert & Comp., Râşnov jud. Braşov	Com. Râşnov
6	Mihail Trutsch & Comp.	Com. Râşnov
7	Societatea Cooperativă Bucium. Râşnov	Com. Râşnov
8	Székely şi Margittai, Braşov	Com. Cristian
9	Ludovic Gross, Braşov	Oraşul Braşov
10	Industria lemnului, Bucureşti	Oraşul Braşov
11	Székely şi Margittai, Braşov	Oraşul Braşov
12	Săcelele soc. anon., Timişul de sus	Oraşul Braşov
13	Székely András, Turcheş	Oraşul Braşov
14	Dr. Wilhelm Breckner, Braşov	Oraşul Braşov
15	C. Patraşcu şi A. Peneş, Tărlungeni, (Braşov)	Com. Satulung
16	Transilvania societ., Braşov	Com. Satulung
17	Ludovic Gross, Braşov	Cmuna Cernatu „ Turcheş
18	Berman Simtion	Comuna Purcăreni
19	Industria lemnului soc., Braşov	Comuna Zizin
20	„Săcelele“ societate	Comuna Turcheş

statistic

județului Brașov (lemne de fag și reșinoase.)

Com. pe a cărui teren e situată pădurea în exploatare	Suprafața pădurei exploat. jug. cad.	Esența lemnului și vârsta în ani	Cantit. materialului de lucru (metrii cubici)	Cantit. materialului de foc (metrii cubici)
Com. Măieruș	346.4	Fag 80 Mesteacăn 80	3113.5	37093·5 623.3 m. st.
Com. Măieruș	173.3	Fag 80 Plop 60	—	21744 3 901·3
Com. Crizbav	49.5	Fag 80 Stejar 80	— 126	1963 erori 700
Com. Apața	23.9	Fag 90	—	2193
Com. Râșnov	1111.7	Brad și molid 80 fag, 80	103821	12747·7
Com. Râșnov	108.2	Fag 80	—	13914·5
Com. Râșnov	7.5	Stejar 100 Fag 90	784 3240	114·9 711.0
Com. Cristian	16.0	Brad 80	1929	388
Brașov	11.20	Brad 85	1500	—
Brașov	44.05	Brad 80—90	9000	—
Brașov	12.15	Brad 110	2300	—
Brașnv	266.92	Brad 90	50000	—
Brașov	24.—	Brad 60—100	350	—
Brașov	18.—	Brad 75	200	—
Satulung	150.0	Brad 90 } 82 Fag 80 }	17000	15000
Satulung	89.0	Brad 80	3500	—
Cernatu Turcheș	16.0 23.52	Brad 85 Brad 90 } 85 Fag 75 }	3500 6500	1000
Purcăreni	12.0	Fag 80	—	7500
Zizin	62.9	Brad 90	13500	—
Turcheș	61.6	Brad 70 Fag 60	4000	4450

2627,84

Mine de cărbuni.

In județul Brașov avem trei mine de cărbuni, în funcțiune avem numai una mai principală, anume: *mina de cărbuni „Concordia“* din comuna *Vulcan.* Aparține grupei C. Czell din firma Frid. Czell și Fiu, Brașov. S'a fondat la 1860, începând cu 30 lucrători, astăzi lucrează în mină 180—200 lucrători în majoritate *români.* Lucrarea extragerei se face fără mașini, extrăgând anual circa 1000 vagoane cărbuni de piatră.

Mai există mina de cărbuni din *Cristian* a soc. Bergbangeselschaft, Brașov și mina de lignit de la *Vlădeni* a societ. *„Eterna“.* — Aceste mine sunt la începutul activității lor.

In județul Brașov sunt următoarele cariere:

Cariere de calcar: avem 4 la *Brașov* (1 cuptor de var, 1 fabrică de ciment); 2 la *Cristian* (2 cuptoare de var); 2 la *Codlea;* 1 la *Bacifalău,* 1 la *Turcheș* (proprietatea comunei); 1 la *Tărlungeni* (proprietatea comunei); 1 la *Purcăreni* (proprietatea comunei); 1 la *Zizin* (tot proprietatea comunei); aceste sunt mai importante, pe lângă acestea mai sunt și multe altele mai mici.

In *Cristian* se mai găsesc terenuri cu *argilă* și *gresie refractară* care aparțin societăței anonime de teracotă din Cristian.

Fabrici de cărămidă sunt în Brașov, în Tărlungeni și Cristian câte una și aparțin firmei *Frații Schmidt* din Brașov.

In Tărlungeni mai există o fabrică de cărămidă în plină desvoltare care aparține Băncei Generale a Țărei Românești Brașov.

———

CAP. VI.

Creșterea vitelor.

După ultima statistică întocmită în Nov. 1921 județul Brașov poseda:

Cai: Armăsari 89, cai 2268, epe de prăsilă 1920, mânzi 829 = 5106.

Oi: Berbeci 536, oi 6974, miei 2667 = 10.174.

Bivoli: Bivoli 81, bivolițe cu lapte 897, sterpe 283, bivoli tineri 613 = 1874.

Bovine: Tauri 124, boi 4303, vaci cu lapte 5547, sterpe 2983, viței 3850 = 16.807.

Porci: Vieri 495, scroafe 6567, purcei 11.646 = 18.708.

Capre: Țapi 51, capre 368, iezi 143 = 562.

Catâri: 15.

Tabloul

de vitele din județul Brașov repartizate pe comuni la Noembrie 1921.

Rasa Pintzgau, Siementhal, Schweitz, etc,

	Boi și Vaci	Viței	Oi	Cai	Porci	Capre	Bivolițe
Apața	8:6	—	609	324	622	34	163
Bod	964	405	—	790	1517	—	69
Bacifalău	386	—	338	15)	414	57	—
Cernatu	628	24)	—	110	—	—	—
Codlea	3400	—	3000	1100	2500	—	—
Cristian	1238	470	181	245	1850	—	—
Crizbav	1440	—	—	211	479	—	—
Feldioara	1025	720	518	481	1110	—	—
Ghimbav	108)	313	100	352	—	—	—
Hărman	1091	408	—	545	1433	—	397
Hălchiu	1189	—	293	690	2154	—	272
Măieruș	1405	—	231	111	965	22	—
Purcăreni	788	—	382	96	—	—	—
Prejmer	1888	883	588	961	1885	15	—
Râșnov	19 5	808	2009	268	1273	—	144
Rotbav	852	—	105	109	496	—	116
Satulung	1200	600	2000	80	1000	—	40
Satul nou	328	—	—	163	305	—	342
Sânpetru	1825	375	—	798	1640	—	—
Turcheș	538	253	—	236	—	—	—
Tărlungeni	1268	—	364	170	166	73	—

Majoritatea vitelor cornute și vacile de lapte sunt de rasa Pinzgau și Simenthal, parte din vaci sunt de rasa Schweitz. Caii sunt de rasa Noemis, Gidrau și românească, iar porcii majoritatea de rasa Mangalița și Iorkschire.

Locuitorii jud. Brașov, de alt fel ca majoritatea populației din Ardeal, dau o deosebită atenție creșterei vitelor, toți sunt pătrunși de necesitatea unei bune îngrijiri și întrețineri a vitelor; bazați pe aceste principii de gospodărie, grajdurile, ocolurile, țarcurile unde adăpostesc fiecare vitele lor, sunt admirabil întreținute și de o curățenie exemplară, alimentația vitelor făcută la ore regulate și abondentă. Creșterea vitelor este o îndeletnicire care contribue foarte mult la desvoltarea jud. Brașov, și vitele din satele din județ sunt foarte căutate pentru calitatea lor, și aceasta datorită numai bunei gospodării a sătenilor.

CAP. VII.

Învățământul.

Voiu căuta să arăt cât mai pe larg cum stăm cu învățământul primar și secundar, atât în orașul Brașov cât și în județ. Considerăm chestiunea învățământului în teritoriile alipite, cea mai vitală, cea mai importantă pentru neamul nostru. Numai învățământului și bisericei din aceste locuri datorim păstrarea frumosului graiu românesc. Dând o mare desvoltare învățământului primar și mai cu seamă *grădinilor de copii,* cari erau obiectul deosebitei atențiuni a vechilor stăpânitori, se va putea mai bine infiltra de la început, tinerilor vlăstare din ținuturile alipite, viitorilor adevărați Români ai României Mari, iubirea patriei și a limbei materne.

Mediul strein, în care au trebuit să se instruiască generațiile trecute în timpurile de asuprire, contribuia ca învățătura de atunci să fie primită de copii români cu un fel de teamă; influența străină îi făcea să asimileze numai ceea ce li se învoia.

Aceste piedeci dispărând acuma, copii să fie trimiși în număr cât mai mare la grădinile de copii și școli primare și să li se insufle de la început, că se instruesc în deplină libertate, că pot în fine vorbi românește ori unde, în gura mare și *numai românește.*

O deosebită atențiune și un mare interes trebue să arătăm bibliotecelor școalelor românești.

Mai toate bibliotecele și rechizitele școalelor primare române au fost devastate în cursul războiului. În școlile de stat maghiare și săsești, însă, toate bibliotecele și rechizitele au rămas intacte.

Se poate vedea din tablourile alăturate, cum puține școli primare românești atât urbane cât și rurale mai au biblioteci școlare. S'a început însă acum să se

înfiinţeze alte biblioteci nouă; atât pentru învăţători cât şi pentru tinerii elevi şi ca sursă de fonduri se foloseşte taxa de 5 lei anuală de fiecare elev.. Cu puţină bună voinţă şi dorinţă pentru ridicarea culturală a neamului s'ar putea crea venituri mai apreciabile, pentru înjghebarea cât mai repede a bibliotecelor şcolare pe lângă fie care şcoală, mai cu seamă a celor rurale, pentru a nu fi în aşa inferioritate faţă de toate celelalte confesiuni care au avut norocul ca bibliotecele lor să rămână neatinse.*)

1. Grădinele de copii.

Înainte de alipire cele 15 grădini de copii de astăzi, româneşti erau de stat maghiare şi numai o singură grădină era românească, anume a bisericei Sf. Nicolae din Braşov, care a trecut şi aceasta la stat. Grădinele de copii evangelice săseşti au existat şi înainte şi după alipire, de asemenea şi azilul de vară ort. român din satul Hărman şi azilul de vară evangelic săsesc.

Iată situaţia grădinelor de copii şi azilelor de vară pe anul şcolar 1921—22.

---

*) In ultimut moment aflăm că un grup de buni români şi-au propus să adune fonduri prin conferinţe, reprezentaţiuni cinemntogr. etc., pentru a se strânge fonduri suficiente pentru complectarea rechizitelor şcolare şi a bibliotecelor distruse, de la şcolile primare rurale din judeţul Braşov.

Grădinele de copii și Azilele de vară în anul școlar 1921—1922.

Numărul curent	Numele și caracterul lor	Numărul grădinelor de copii		Confesionale			Numărul				Numărul elevilor	După sex		După limbă și conf.			Numărul azilelor de vară	conf.		Numărul				Numărul elevilor	După sex		După limbă și conf.	
			de stat	ortodoxe române	evang. germ. săsești	evang. maghiare	conducătoarelor	ajutoarelor	bonelor	servitoarelor		băieți	fete	români (ortodoxși)	germani sași evang.	maghiari		ortodoxe române	evang. săsești	conducătoarelor	ajutoarelor	bonelor	servitoarelor		băieți	fete	români ortodoxși	sași evang.
1.	Grădini de copii de stat	15	15	—	—	—	16	2	2	13	460	217	243	460	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2.	Grădina de copii ort. rom. a bis. Sf. Nicolae Brașov	1	—	1	—	—	1	—	—	1	50	24	26	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3.	Grădini de copii ev. săsești	3	—	—	3	—	3	1	2	3	177	85	92	—	177	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4.	Azilul de vară ort. român	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	3	—	—	—	94	46	48	94	—
5.	Azile de vară ev. săsești	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	14	14	2	3	8	799	378	421	—	799
	Total:	19	15	1	3	—	20	3	4	17	687	326	361	510	177	—	17	3	14	17	2	3	8	833	394	432	34	799

Avem 510 copii români față de 177 sași.

2. Invățământul primar.

Se poate vedea mai jos câte școli primare se găseau înainte de unire și câte sunt acum în orașul și jud. Brașov.

Inainte de unire.

Școli primare confesionale române . .	18
„ „ *de stat* maghiare . . .	19
„ „ confesionale sășești . . .	18
„ „ conf. rom. cat. maghiare .	3
Școala prim. part. a fabricei zahăr Bod	1
Total . .	59

După unire.

Școli confesionale române	17
„ *române de stat*	19
„ evangelice sășești	18
„ confesionale evang. maghiare . .	10
„ confesionale romano catolice . .	5
„ „ reformate	2
Școala fabricei de zahăr din Bod . . .	1
„ prim. israelită înființată în 1920 21	1
Total .	73

Trebue remarcat cum după alipire, comunitatea israelită și-a înființat o școală primară, ceea ce sub stăpânirea maghiară nu o aveau.

Actualmente în jud. și orașul Brașov funcționează 73 școli primare, între care majoritatea de stat, și de toate confesiunile, 1 școală primară de ucenici industriali de stat, una de ucenici comerciali, o școală de ucenici a orașului Brașov, una primară comercială, 1 școală de repetiție Satulung și 32 școale de repetiții legate de școlile primare, în total 104 școli primare, după cum se poate urmări în tabloul general alăturat, în care se poate vedea numărul școalelor, a institu-

1. Școli primare urbane de stat — Brașov anul școlar 1921—1922.

Numărul curent	Numele și felul școalei	Exista școala înainte de 1867/68	Există lângă șc. cotid. școala de repetiție etc.	Ce autoritate exercită dreptul de control	Cui aparține edificiul școalei	Cine întreține școala	Ce taxe se plătesc	Mixtă sau separați	Băeți	Fete	Total	Câte clase	Câți institutori	Care este limba de predare	In ce limbă sunt manualele de predare	Se dă instrucție casnică, economică, industrială, manuală	Este bibliotecă pedagogică?	Observațiuni
1	Școala primară de stat No. 1. Brașov—Cetate	n'a existat	există șc. de ucenici industr. Com. stat	stat	stat	stat	taxa de înscriere 5 Lei	mixtă	125	1:3	248	5	8	limba rom. și magh	română rom. și magh.	lucrul manual la fete	este biblioteca pedagogică și pt. copii	160 rom., 86 magh.. 2 germ. 151 ort., 12 gr. cat.
2	Școala primară de stat No. 2 Brașov—Șchei	„	—	„	„	„	„	„	107	113	220	4	5	română	română	legumărit lucrul manual la fete	este	211 rom., 6 ung. 3 germ. 209 ort. 2 gr. cat.
3	Școala primară de stat No. 3 Brașov-vechiu	„	—	„	„	„	„	„	107	99	206	5	6	„	„	lucrul de mână la fete	„	48 rom. 44 ort. 4 gr cat. Cl. II. are paralelă
4	Școala primară de stat No. 4 Brașov—Blumăna	„	—	„	„	„	„	„	23	88	111	4	4	„	„	„	„	108 rom. 3 ung. 23 ort. 6 gr. cat.
5	Școala primară de stat Dârste	înainte de 1867	școala de repetiție	„	Biserica rom Dârste	„	„	„	67	59	126	4	3	„	„	legumărit grădinărit lucrul de mână	are puține cărți	126 rom. — 126 ort.
6	Școala primară de stat Satulung No. 1	„	„	„	stat	„	„	„	81	70	151	5	3	„	„	„	„	141 rom. 9 ung. 1 slovac 141 ort.
7	Școala primară de stat Satulung No. 2	„	—	„	„	„	„	„	54	64	118	5	3	„	„	„	este informație	118 rom. — 118 ort.
8	Școala primară de stat Satulung No. 3	„	—	„	„	„	„	„	115	119	234	4	3.	rom. și magh.	rom. și magh.	„	exis ă bibliotecă școlară	136 rom. — 98 ung. 136 ort.
	Prescurtări: Rom. = română Magh. = maghiar Ort. = ortodox						Total :		679	735	1414			Cat. = catolic Repet. = repetire ev. = evangelic			b. = băeți f. = fete confes. = confesională	

2. Școli primare rurale de stat — Jud. Brașov anul școlar 1921—1922.

Numărul curent	Numele și caracterul școalei	Exista școala înainte de 1867/68	Există lângă șc. cotid. școala de repetiție etc.	Ce autoritate exercită dreptul de control	Cui aparține edificiul școalei	Cine întreține școala	Ce taxe se plătesc	Mixtă sau separați	Băeți	Fete	Total	Câte clase	Câți institutori	Care este limba de predare	În ce limbă sunt manualele de predare	Se dă instrucție casnică, economică, industrială, manuală	Este bibliotecă pedagogică?	Observațiuni
1	Școala primară de stat a) grupa română b) grupa maghiară Apața	a existat dar cu limba de propunere maghiară	—	Epitr. șc. prim. de stat	stat	stat	taxa de inscriere 5 Lei	mixtă	26 68	15 45	41 113	4 6	1 2	rom. și magh.	rom. și magh.	—	nu există	
2	Școala primară de stat Bacifalău	rom. și magh.	—	„	„	„	„	„	49	31	80	4	2	română	română	numai magh. pentru copii	—	80 ortodoxi.
3	Școala primară de stat Cernatu	șc. conf. ort. rom. înființată la 1792	—	„	„	„	„	„	36 8	34 5	70 13	5	2	rom. și magh.	rom. și magh	—	nu este	Reuniunea de muzică, Reuniunea de pompieri, Cooperativa 70 ort. + 13 ev.
4	Școala primară de stat Codlea	ca șc. confesională	—	„	„	„	„	„	117	100	217	5	4	„	română	—	este în formație cu puține cărți	A avut bibliotecă destul de frumoasă însă s'a distrus în timpul războiului. relig. 217 ort. Repet. 39 b. + 26 f. = 66
5	Școala primară de stat a) grupa română b) grupa maghiară Crizbav	„	—	„	„	„	„	„	39 84	44 66	83 140	6 6	2 3	rom și magh.	rom. și magh	—	„	82 rom. 82 gr. or. 1 rom. cat. 140 ung. 129 ev. 1 rom. cat. Rep. magh. 16 b. + 8 f. = 24
6	Școala primară de stat Purcăreni	—	—	„	„	„	„	„	82	89	171	5	5	română	română	—	nu este	Repet 8 fete — 131 ort.
7	Școala primară de stat Râșnov	cu caract. conf. rom.	—	Comit. parochial	Bisericei ort. rom.	stat și comună	„	„	241	188	429	5	6	română	română	—	este	Societ. de lectură, Reuniune de femei, orchestră, cor bisericesc, Cooperativă. Rep. 35 b. + 51 f. = 86 rom. ort. 429 ort.
8	Școala primară de stat a) grupa română b) grupa maghiară Satu nou	cu caract. conf. rom. și magh.	școală de repetiție cu caract. gen.	stat	stat	stat	„	„	15 55	15 46	30 101	3 6	1 2	rom. și magh.	rom. și magh.	lucru manual	nu este	Repet. 3 b. + 2 f. = 5 rom. 2[illegible] + 20 = 42 ung. ev. [illegible]0 ort., [illegible] evang.
9	Școala primară de stat Tărlungeni	„	—	„	„	„	„	„	92	63	155	5	3	română	română	Industria casnică lucru manual	este maghiară	Repet. 13 f. = 155 ort.
10	Școala primară de stat Turcheș	„	—	„	„	„	„	„	76	82	158	6	4	„	„	—	nu este	1 7 ort., 1 ev. magh.
11	Școala primară de stat a) grupa română b) grupa maghiară Zizin	a existat cu caract. confes.	—	„	„	„	„	„	9 4	13 13	22 17	6 6	2 1	rom. și magh.	rom. și magh.	—	nu corespunde	22 ort. Repet. 3 b. + 3 f. = 6 rom.
12	Școala primară de stat Prejmer—Stupini	1921/22	—	„	„	„	„	„	20	29	49	5	1	„	„	—	—	Are și școală de repetiție cu 8 b. + 7 f. = 15
13	Școala primară de stat Timișul de jos	„	—	„	„	„	„	„	7	7	14	4	1	„	„	—	—	
								Total : grupa română grupa maghiară	804 219	676 175	1480 394							

3. Școli primare confesionale ortodoxe române — Brașov anul școlar 1921—1922.

Numărul curent	Numele și caracterul școalei	Exista școala înainte de 1867/68	Există lângă șc. cotid. școala de repetiție etc.	Ce autoritate exercită dreptul de control	Cui aparține edificiul școalei	Cine întreține școala	Ce taxe se plătesc	Mixtă sau separate	Băeți	Fete	Total	Câte clase	Câți institutori	Care este limba de predare	În ce limbă sunt manualele de predare	Se dă instrucție casnică, economică, industrială, manuală	Este bibliotecă pedagogică?	Observațiuni
1	Școala primară conf. ort. urb. Brașov—Șcheiu băeți	a existat a confes. române	—	conf. și stat	a bis. Sf. Nicolae și Sf. Adormiri	confes. și statul	taxa de înscriere 5 Lei	băeți	270	—	270	4	7	română	română	—	—	sunt și clase paralele
2	Școala prim. confes. ort. urb. Brașov—Șcheiu fete	„	—	„	„	„	„	fete		190	190	4	4	„	„	—	—	
3	Școala prim. confes. ort. urb. Brașov—Șcheiu Tocile	„	—	„	al bis. Treime	„	„	mixtă	15	20	35	1	1	„	„	—	—	
4	Școala primară rurală confesională ort. română Stupini	înainte de 1830 conf. rom.	școală de repetiție	comit paroh. și statul	al bisericei	statul	taxa de înscriere 3 Lei	„	58	47	105	5	2	„	„	—	—	școala de repetiție 22 b. + 19 f. = 41
5	Școala primară rurală confesională ort. română Bod	a existat conf. rom.	„	comit. paroh.	confes. ort. rom.	confes. și statul	taxa de înscriere 5 Lei	„	68	54	122	6	3	„	„	—	—	școala de repetiție 17 b + 32 f. = 49
	Școala primară rurală confesională ort. română Cristian	a existat ca școală conf. rom.	„	comit. paroh. și statul	al bisericei	statul	taxa de înscriere 3 Lei	„	83	90	173	6	3	„	„	cultiv. cereale grădinărit, legumărit	—	Reuniune de femei, Casina română șc. repet. 24 b. + 34 f. = 58
		—	„	„	„	„	—	„	82	64	146	5	3	„	„	—	—	Este și școală de repet. 16 b. + 19 f = 35
		—	„	„	„	„	—	„	33	42	75	4	2	„	„	—	—	șc. repet. 5 b. + 17 f. = 22
9	Școala primară rurală confesională ort. română Hălchiu	a existat de la 1840 ca conf. rom.	„	„	„	„	taxa 2 Lei	„	30	36	66	5	1	„	„	—	—	șc. repet. 4 b.
10	Școala primară rurală confesională ort. română Hărman	a existat ca școală conf. rom.	„		„	„	fără taxă	„	79	70	149	5	3	„	„	lucrul manual de fete	—	șc. de repet. 22 b. + 25 f. = 47
	Școala primară rurală confesională ort. română Măieruș	nu sunt date	„	„	„	„	—	„	39	53	92	6	2	„	„	—	—	Repet. 6 b. + 12 f. = 18
12	Școala primară rurală confesională ort. română Preșmer	de la 1839 conf. rom.	„	statul	statul	„	taxa de înscriere 1 Leu	„	89	96	185	6	4	„	„	legumărit pomărit și împlet. nuele	în formație	reuniunea femeilor, Soc. tinerimei. Soc. meseriaș. Repet. 47 b. + 42 f. = 89 rom. ort
	Școala primară rurală confesională ort. română Preșmer—Cărpiniș	a existat confes. română	„	„	„	„	„	„	34	23	57	5	1	„	„	—	—	Repet. 3 b. + 8 f. = 11 ort.
	Școala primară rurală confesională ort. română Rotbav		„	„	„	„	„	„	35	33	68	6	2	„	„	plugăria	—	Cor bisericesc Repet. 11 b. + 12 f. = 23 ort.
15			„	„	„	„	taxă de inscriere 5 Lei	„	77	54	131	6	3	„	„	—	—	Reuniunea Octrotirea Orfanilor de război Repet. 7 b. + 10 f. = 17 ort.
16			„	„	„	„	—	„	52	38	90	4	2	„	„	—	—	În școala de repet. sunt 53 elevi
								Total :	1044	910	1954							

4. Școalele primare confesionale evangelice săsești pe anul 1921—1922.

Numărul curent	Numele și caracterul școalei	Există școala înainte de 1867/68	Există lângă șc. cotid. școala de repetiție etc.	Ce autoritate exercită dreptul de control	Cui aparține edificiul școalei	Cine întreține școala	Ce taxe se plătesc	Mixtă sau separată	Băeți	Fete	Total	Câte clase	Câți institutori	Care este limba de predare	In ce limbă sunt manualele de predare	Se dă instrucție casnică, economică, industrială, manuală	Este bibliotecă pedagogică	Observațiuni
1	Șc. primară ev. săsească urb. Brașov-Sckeiu	a existat cu caracter conf.	—	—	—	—	—	mixtă	29	27	56	2	1	limba germ.	germ.	—	—	51 germ. 2 magh. 1 rom. 1 ort.
2	Șc. primară ev. săsească urb. Brașov-Cetate	„	—	Presbit. ev. săsesc	confes. ev.	confes. ev.	taxa de înscriere 5 Lei	„	210	199	419	4	8	„	„	lucrul manual femeesc	este pedag. și pt. tinerime	387 ger. 7 rom. 17 magh. 9 izr. 7 ort.
3	Șc. primară ev. săsească urb. Brașov-Blumâna	„	—	„	—	„	—	„	68	56	124	4	2	„	„	„	—	
4	Șc. primară ev. săsească urb. Brașov-vechiu	„	—	„	comit. bisericei Bartolom.	„	5 Lei	„	74	51	125	4	2	„	„	croșetat cusutul	este	
5	Șc. primară ev. săsească urb. Brașov-Bartolomeiu	„	—	„	„	„	—	„	83	77	160	4	3	„	„	„	—	
6	Șc. primară ev. săsească rur. Bod	„	—	„	conf. ev.	„	0·50 bani	„	140	115	255	9	5	„	„	„	este	
7	Șc. primară ev. săsească rur. Codlea	„	—	„	„	„	5 Lei	„	188	229	417	8	8	„	„	„	„	cu 2 cl. de repetiție
8	Șc. primară ev. săsească rur. Cristian	„	—	„	„	„	1 Leu	„	126	122	248	6	6	„	„	„	„	
9	Șc. primară ev. săsească rur. Feldioară	„	—	„	„	„	„	„	98	97	195	4	2	„	„	„	devastată la 1916	2 repetiție
10	Șc. primară ev. săsească rur. Ghimbav	„	—	„	„	„	nu este	„	112	75	187	6	4	„	„	„	este	3 repetiție
11	Șc. primară ev. săsească rur. Hălchiu	„	există șc. de repet. caract. general	„	„	„	1 Leu	„	192	163	355	6	8	„	„	„	„	2 repetiție
12	Șc. primară ev. săsească rur. Hărman	„	„	„	„	„	nu este	„	135	111	246	4	4	„	„	„	„	3 repetiție
13	Șc. primară ev. săsească rur. Măieruș	„	„	„	„	„	5 Lei	„	98	105	203	6	4	„	„	lucru de mână	„	2 repetiție
14	Șc. primară ev. săsească rur. Prejmer	„	„	„	„	„	0·25 bani	„	198	169	367	6	7	„	„	grădinărit lucrul manual, igiena	„	
15	Șc. primară ev. săsească rur. Râșnov	„	școală repetiție	„	„	„	0·50 bani	„	134	147	281	6	7	„	„	„	„	1 repetiție
16	Șc. primară ev. săsească rur. Rotbav	„	„	„	„	„	1 Leu	„	44	29	73	6	2	„	„	„	„	1 repetiție
17	Șc. primară ev. săsească rur. Sânpetru	„	„	„	„	„	0·25 bani	„	110	91	204	4	4	„	„	„	„	2 repetiție
18	Șc. primară ev. săsească rur. Vulcan	„	„	„	„	„	5 Lei	„	95	88	183	6	4	„	„	„	pedagogică	1 repetiție
								Total:	2134	1954	4088							

5. Școalele primare confesionale evangelice maghiare pe anul școlar 1921—1922.

Numărul curent	Numele și caracterul școalei	Exista școala înainte de 1867/68	Există lângă șc. cotid. școala de repetiție etc.	Ce autoritate exercită dreptul de control	Cui aparține edificiul școalei	Cine întreține școala	Ce taxe se plătesc	Mixtă sau separați	Băeți	Fete	Total	Câte clase	Câți institutori	Care este limba de predare	În ce limbă sunt manualele de predare	Se dă instrucție casnică, economică, industrială, manuală	Este bibliotecă pedagogică?	Observațiuni
1	Școala primară confes. ev. maghiară urbană Brașov.	înființată la 1919 cu caract. confes.	—	stat	stat	confes. ev. magh.	taxa de inscriere 5 Lei	mixtă	58	57	115	6	4	maghiară	maghiară	—	nu este	
2	Școala primară confes. ev. maghiară rurală Apața	a existat de la 1876 școală confes.	—	Comit. școlar ev. maghiar	confes. ev. magh.	„	10 Lei	„	110	121	231	6	7	„	„	—	este	
3	Școala primară confes. ev. maghiară rurală Bacifalău	—	—	—	—	—	—	„	94	91	185	6	4	„	„	—	nu este	
4	Școala primară confes. ev. maghiară rurală Cernatu	—	—	—	—	—	—	„	134	117	251	5	4	„	„	—	„	
5	Școala primară confes. ev. maghiară rurală Purcăreni	—	—	—	—	—	—	„	94	89	183	6	4	„	„	—	„	
6	Școala primară confes. ev. maghiară urbană de sus Satulung	—	—	—	—	—	—	„	26	35	71	5	1	„	„	—	„	
7	Școala primară confes. ev. maghiară urbană de jos Satulung	—	—	—	—	—	—	„	91	98	189	6	4	„	„	—	„	
8	Școala primară confes. ev. maghiară rurală Tărlungeni	—	—	—	—	—	—	„	143	132	275	5	6	„	„	—	„	clasa I. și II. sunt paralele
9	Școala primară confes. ev. maghiară rurală Turcheș	a existat	—	—	—	—	10 Lei	„	99	112	211	6	4	„	„	—	„	
10	Școala primară confes. ev. maghiară rurală Zizin	—	—	—	—	—	„	„	80	62	142	6	3	„	„	—	„	Școala de repetiție 27 b. + 18 f = 45
								Total :	939	914	1853							

6. Școale primare confesionale romano-catolice maghiare pe anul școlar 1921—1922.

Numărul curent	Numele și caracterul școalei	Exista școala înainte de 1867/68	Există lângă șc. cotid. școala de repetiție etc.	Ce autoritate exercită dreptul de control	Cui aparține edificiul școalei	Cine întreține școala	Ce taxe se plătesc	Mixtă sau separate	Băeți	Fete	Total	Câte clase	Câți institutori	Care este limba de predare	În ce limbă sunt manualele de predare	Se dă instrucție casnică, economică, industrială, manuală	Este bibliotecă pedagogică?	Observațiuni
1	Școala primară urb. confes. rom.-cat. de băeți Brașov	a existat ca școală confes. rom.-cat.	—	confes. rom.-cat.	confes. rom.-cat.	de la confes.	taxa de inscriere 10 Lei	băeți	215		215	4	6	maghiară	maghiară	—	este	
2	Școala primară urb. confes. rom.-cat. de fete Brașov	„	—	„	„	„	„	fete		130	130	5	4	„	„	lucru manual	„	
3	Șc. primară rurală rom.-cat. de la minele de cărbuni Cristian	înființată 1921/22	—	Direcț.	„	„	„	mixtă	13	11	24	2	1	„	„	—	nu este	
4	Șc. primară rurală confes. rom. catolică Turcheș	—	—	„	„	„	„	„	12	12	24	3	1	„	„	—	„	
								Total :	240	153	393							

7. Școale urbane primare confesionale reformate maghiare — Brașov anul școlar 1921—1922.

Numărul curent	Numele și caracterul școalei	Exista școala înainte de 1867/68	Există lângă șc. cotid. școala de repetiție etc.	Ce autoritate exercită dreptul de control	Cui aparține edificiul școalei	Cine întreține școala	Ce taxe se plătesc	Mixtă sau separați	Băeți	Fete	Total	Câte clase	Câți institutori	Care este limba de predare	În ce limbă sunt manualele de predare	Se dă instrucție casnică, economică, industrială, manuală	Este bibliotecă pedagogică?	Observațiuni
1	Școala primară urb. reform. Brașov	înființată la 1919	—	Eforiei școlare	al confes. reformate	de la confes.	—	mixtă	197	180	377	6	7	maghiară	maghiară	lucrul manual de fete	nu este	
2	Școala primară urb. reform. Satulung	„	—	„	„	„	—	„	39	39	78	6	1	„	„	—	—	
								Total:	236	219	455							

8. Școli de ucenici — Brașov anul școlar 1921—1922.

Numărul curent	Numele și felul școalei	Exista școala înainte de 1867/68	Există lângă șc. cotid. școala de repetiție etc.	Ce autoritate exercită dreptul de control	Cui aparține edificiul școalei	Cine întreține școala	Ce taxe se plătesc	Mixtă sau separați	Băeți	Fete	Total	Câte clase	Câți institutori	Care este limba de predare	În ce limbă sunt manualele de predare	Se dă instrucție casnică, economică, industrială, manuală	Este bibliotecă pedagogică?	Observațiuni
1	Școala de ucenici industriali de stat Brașov	în 1880 s'a înființat prop. maghiară	—	stat	stat	stat	taxa de înscriere 10 Lei	băeți	540		540	3	9	rom. și magh.	rom. și magh.	în toate ramurile de industrie	este în limba maghiară	Elevi din anul I. și II. sunt despărțiți în 2 grupe română și maghiară preparatoare
2	Școala de ucenici comerciali de stat Brașov	în 1905 s'a înființat prop. maghiară	—	„	„	„	„	„	52		52	3	3	„	„	în toate ramurile comerciale	nu este	„ „ 19 rom. 4 germ. 29 magh. 19 ort. 18 rom. cat. 15 ev.
3	Școala Gremiului comercial Brașov	a existat de la 1867 cu caract. ev. săsesc	a existat școală comerc.	com. ev. săsească	com. ev. săsească	din venituri și donațiuni benevole	taxe 200-300 Lei taxa de înscriere 30 Lei	„	145		145	4	12	germană	germană	—	este în limba germană	120 germ. 3 rom. 21 magh. 1 cat. 1 izr. 117 ev. lut. 3 ort.
4	Școala primară rurală particulară a fabr. de zahar Bod	înființată la 1889 cu limba pr. magh.	a existat șc. de rep. cu caract. general	Direcț. fabricei	Soc. de zahăr	Soc. fabr. de zahăr	taxa de înscriere 0·50 bani	mixtă	66	75	141	6	2	maghiară	maghiară	—	este în limba maghiară	16 rom. 92 magh. 16 germ. 16 slov. 1 izr. 15 ort. Repet. 6 + 23 = 29
5	Șc. de repetiție economică Satulung	înființată la 1898 cu limba de pr. magh.	—	stat	stat	din venitu economie și stat	—	„	114	125	239	3	3	magh. și rom.	magh. și rom.	agricultură, grădin. vite, găini, albin. lucru manual	este maghiară	30 rom. 205 magh. 30 ort. 4 rom. cat.
6	Școala primară urbană confesională izrailită Brașov	înființată în anul școlar 1921/22	—	com. izraelită	închiriată de confes.	com. izraelită	—	„	38	43	81	4	2	maghiară și izraelită	maghiară și izraelită	—	nu este	
7	Școala de ucenici a orașului Brașov	—	—	comuna Brașov	al confes. ev. săsești	de la comună	—	băeți	343		343	4	11	germană maghiară și română	germană maghiară și română	în toate ramurile industriei și comerțului	este	
8	Școala de ucenici industrie și comerț	înființată Râșnov în anul 1921/22	—	statul	al confes. ort.	de la stat	—	„	27		27	1	2	„	„	„	—	
9	Școala de ucenici industrie și comerț de stat Satulung	„	—	„	stat	„	—	„	72		72	1	2	rom și magh	rom. și magh	„	—	
10	Școala de ucenici industrie și comerț de stat Turcheș	„	—	„	„	„	—	„	71		71	1	2	„	„	„	—	
								Total:	1468	243	1711							

Tablou general al școalelor primare Cotidine, de repetiție, de ucenici, etc. din orașul și județul Brașov pe anul școlar 1921—1922.

Numărul curent	Numele și Caracterul școalei	Numărul școalelor	Numărul institutorilor și învățătorilor			Numărul total al inst. și învățătorilor	Numărul elevilor și elevelor în toate școalele anul școlar 1921—1922													Biblioteci	Băeți	Fete	Numărul total al elevilor
			Români	Germani	Maghiari		Primare de stat	Primare confes. ortodoxe rom.	primare confes. germ. evang.	primare confes. maghiare	primare confes. rom. cat. magh.	primare reform. maghiare	de ucenici industriali de stat	de ucenici comerciali de stat	de ucenici a orașului Brașov	în șc. gremiului com. germ.	primară particulară Bod	în șc. de repetiție economică	în șc. confes. izraelită				
1	Școale primare de stat	21	63	—	7	70	3288													12	1702	1586	3288
2	„ „ confes. ortodoxe rom.	16	40	—	—	40		1954												—	1044	910	1954
3	„ „ „ evang. săsești	18		88		88			4088											15	2134	1954	4088
4	„ „ „ „ magh.	10			35	35				1853										1	939	914	1853
5	„ „ „ rom. cat. magh.	4			12	12					393									2	240	153	393
6	„ „ „ reform. magh.	2			8	8						455								—	236	219	455
7	„ de ucenici industr. de stat	1	6		3	9							540							1	540	—	540
8	„ „ „ comerc. „ „	1	4		3	7								52						—	52	—	52
9	„ „ „ a orașului Brașov	1	2	8	1	11									343					1	343	—	343
10	„ Gremiului comerc. germ. Brașov	1		12		12										145				1	145	—	145
11	„ particulară Bod	1			2	2											141			1	66	75	141
12	„ de repetiție econom. Satulung	1			3	3												239		1	114	125	239
13	„ confesională izraelită Brașov	1			2	2													18		38	43	81
14	„ de repet. **unite** cu șc. primare	(20)	12	11	evrei 1	24															460	446	906
15	„ de ucenici ind. com. Râșnov	1	2			2															27	—	27
16	„ „ „ „ „ Satulung	1	2			2															72	—	72
17	„ „ „ „ „ Turcheș	1	2			2															71	—	71
	Total:	81	133	119	75	327															8223	6425	14648

Total elevi și eleve după naționalitate în toate școalele primare cotidine, repetiție etc.

Români: **5084**, Germani: **4270**, Maghiari: **4213**, Evrei: **81**, Total: **14648.**

torilor și învățătorilor, elevilor, naționalităților, etc. (vezi tabloul general.)

Așa observăm că din 18 școli de stat 4 numai se află în orașul Brașov. *Invățătorii maghiari în școlile de stat sunt plătiți de stat ca și cei români.* Invățătorii de la școlile confesionale vechi românești pe lângă salariul ce-l primesc de la confesiuni, primesc și de la stat întregirea salarului, așa că au salarul egal cu acelor de la stat, majoritatea acestor școli au trecut la stat.

Dintre cele 18 școli primare confesionale evanghelice săsești 6 se află în Brașov. Toate sunt susținute de eforiile comunității evangelice săsești.

Dintre cele 10 școli primare evangelice maghiare, numai una se află în orașul Brașov, sunt toate susținute de confesiunea respectivă. Dintre cele 3 școli primare romano-catolice, 2 se află în Brașov și una în com. Turcheș. In anul școlar 1920/21 s'a mai înființat o școală primară, la mina de cărbuni din com. Cristian.

Dintre cele 2 școli reformate, 1 se află în Brașov și una în Satulung.

In școlile *maghiare se predă și limba română câte 2 ore pe săptămână,* asemenea și în celelalte școli ale diferitelor confesiuni. — La școlile de ucenici unde urmează cursurile și *67 elevi români,* acestora li se predă în limba română. La școala de repetiție economică de stat din Satulung, limba de predare este cea maghiară *deși sunt și 18 elevi români.*

In școlile de repetiție alipite de școlile primare predau, învățătorii din școalele respective.

Iată tablourile școalelor primare aparținând statului și confesiunilor:

Invăţământul secundar.

Invăţământul secundar este destul de desvoltat în Braşov, astfel avem; *Liceul român „Andrei Şaguna“* care este unul din liceele cele mai vechi din Ardeal. Infiinţat la anul 1850 prin stăruinţa protopopului de atunci *I. Popazu,* acest liceu a răspândit cultura în limba română la zeci de generaţii. Are secţia modernă şi reală cu 8 clase, o bibliotecă românească, singura din Braşov. De acest liceu ţine şi un internat instalat intr'un local propriu, dăruit de marele român *Andrei Buntoiu.*

Frumoase pilde de adevărată iubire de neam şi limbă au arătat marii români din trecut ajutând singura şcoală românească de pe acele vremuri şi frumos şi bine a spus, actualul director Dr. Iosif Blaga, încă acum 22 ani la jubileul de 50 ani al liceului românesc „Andrei Şaguna“. „Nu suntem în măsură să deplângem moartea acelor bărbaţi, pentru a căror odihnă s'a rugat biserica noastră azi, ci suntem dispuşi să le admirăm sufletele, admirându-le, să ne edificăm şi noi sufletele, fiindcă acei bărbaţi nu sunt pentru noi fiinţe din sfera oamenilor de rând, ci sunt apreciaţi de noi de: *oameni mari*“.

Şcoale secundare româneşti mai sunt în Braşov pe lângă liceul Şaguna; *liceul real de stat „Dr. Ion Meşotă“*, secţia română cu 7 clase şi grupa maghiară cu 3 clase; *liceul român de fete „Principesa Elena“* cu 5 clase; *şcoala superioară de Comerţ* de stat cu 4 clase, secţie de băeţi şi fete; *şcoala normală de fete pentru conducătoare de grădini de copii*, cu 2 clase

Pe lângă aceste şcoli secundare, mai sunt în Braşov; Şcoala de *Arte şi meserii* cu 5 clase; *şcoala profesională de fete* a „Reuniunei femeilor române din Braşov, cât şi altele aparţinând confesiunilor. (vezi tabloul general).

Liceul Șaguna are și o cantină pentru elevii săraci, care se susține din donațiuni. Banca Națională a României a donat acestui liceu anul acesta lei 30.000 prin d-l Guvernator M. Oromulu.

Putem ușor remarca cum Brașovul pe lângă că este un centru industrial și comercial, se poate așeza printre orașele în care învățământul are un loc de frunte și unde mișcarea culturală este în continuă desvoltare. Bine înțeles că mai sunt multe de făcut pe tărâmul cultural, dar datorit corpului profesoral românesc care este animat de foarte frumoase sentimente și dragoste de neam, avem credința că în curând și în Brașov, ca și în alte centre din Ardeal, făclia culturală națională, se va ridica tot mai sus pentru a răspândi cât mai multă lumină în limba românească și cum este dorit, în toate direcțiunile.

Liceul Românesc „Andrei Saguna“ din Brașov, al 78-lea an școlar.

Tablou statistic

Numărul elevilor în decursul anului școlar; absențele; cu intreținere (internat, externat) și a elevilor de la cursurile speciale anul școlar 1921—1922.

				Toate clasele
S'au înscris elevi regulați			la începutul anului școlar	442
			în decursul anului școlar	8
			în total	450
Dintre elevi regulați înscriși	în decursul anului școlar	s'a îndepărtat și	au trecut la altă școală	24
			au devenit elevi particulari	6
			au întrerupt studiul	5
		au murit		2
	au urmat cursurile la această școală până la sfârșitul anului			413
Au urmat ca elevi regulați până la sfârșitul anului și			nu s'au supus examenului de clasă	1
			s'au supus examenului final	412
Numărul elevilor particulari cari au dat examen în decursul anului școlar			băeți	44
			fete	26
Numărul elevilor regulați cu absențe			motivate	214
			nemotivate	150
Numărul orelor absentate			motivate	10255
			nemotivate	595
Dintre elevii regulați	au benificat de intreținere		ca interni	8
			ca externi	32
	au fost întreținuți din partea vre-unei instituțiuni			2
Numărul elevilor cari au urmat cursuri speciale in școală			de limba engleză	8
			de limba elină	—

Tabloul situaţiei familiare a elevilor regulaţi şi particulari.

Ocupaţiunea părinţilor	Total I–VIII
Muncitori cu ziua . . .	24
Servitori	4
Proprietari mici	137
Proprietari mijlocii . .	20
Proprietari mari . . .	7
Meseriaşi	35
Industriaşi	11
Comercianţi mari . . .	17
Comercianţi mici . . .	50
Funcţionari inferiori . .	42
Funcţionari superiori .	21
Invăţători	23
Preoţi	30
Profesori	1
Medici, advocaţi, ingineri	16
Militari	12
Pensionari	13
Rentieri	8
Alte ocupatiuni	11

	SITUAŢIA	Total I–VIII
elevilor regulaţi	Ambi părinţi trăiesc . . .	330
	Orfani de tată .	50
	Orfani de mamă	27
	Orfani de amândoi părinţi	6
	Orfani de răsboi	7
materială a părinţilor	Bună	105
	Mijlocie	229
	Lipsiţi	78

Numărul elevilor regulaţi şi particulari după locuinţa stabilă a părinţilor.

Din Braşov . . . . . 256 Alte judeţe 226

Tabloul elevilor reg. şi part. după confesiune şi limba maternă.

Clasa	Elevi după confesiune					Elevi după limba maternă				
	gr. or.	gr. cat.	r. cat.	Izr.	Total	Rom.	Italieni	Saşi	Ovrei	Total
I—VIII.	452	22	3	5	482	474	2	1	5	482

Rezultatele în învăţământ. Repetenţi (regulaţi şi particulari).

Dintre elevii examinaţi au obţinut nota generală	în clasa											
	I.	II.	III.	IV.	V. m.	V. r.	VI. m.	VI. r.	VII. m.	VII. r.	VIII.	Total
foarte bine	9	7	7	8	4	—	2	4	1	4	1	47
bine	27	15	7	5	4	—	8	3	4	4	5	81
suficient	33	33	26	16	9	1	5	2	5	2	10	144
nesuf. la 1 studiu	17	12	6	9	6	3	2	—	3	—	-	58
nesuf. la 2 studii	17	23	12	8	3	4	3	4	6	—	—	81
nesuf. la mai multe studii	15	19	22	3	3	3	—	2	2	—	1	70
Au fost repetenţi	18	8	10	2	1	2	2	—	—	—	—	43

Director: **Dr. I. BLAGA.**

Liceul real „Dr. Ion Meșotă“

Tablou statistic anul școlar 1921-22.

Școala	Inscriși	Inscriși în cursul anului	Repetenți	Retrași	Au dat examen
Clasele române	282	24	13	27	292
Secția ungară	63	4	—	2	65
La liceul real în total . .	345	28	13	29	357

După confesiune.

Ortodoxă	Gr. cat.	Rom. cat.	Evang. lut.	Reformați	Unitari	Izraeliți
285	6	15	16	17	1	27

După națion.

Români	Germani	Unguri	Israeliți
192	1	37	27

După cet.

Români	Streini
357	—

După etate.

10-12 ani	12-14 „	14-16 „	16-18 „	18-20 „	20-22 „	22-25 „	25— „
11	84	130	73	48	7	3	1

După dom. părinților.

In loc	In județ	In prov.	In alte provincii	In țări streine
208	60	55	34	—

După ocupațiunea părinților.

Agricultori mici	Prop. de moșii, aren.	Servitori	Fabricanți	Industriași mici	Negustori mari	Negust. mici	Preoți	Invățători	Profesori	Militari	Funcționari	Pensionari rentieri	Cu ocupat. libere	Privatieri
68	3	15	1	50	10	102	9	9	1	13	56	10	7	3

După situația mat.

Bună	Mijlocie	Lipsiți
46	144	167

După situația famil.

Orfani din răsb.	Orfani de taiă	Orfani total
19	27	4

Statistica clasificațiunii elevilor ordinari și particulari.

Clasa	Dintre elevii examinați au obținut nota generală de clasificare: f.-bine	bine	suficient	nes. 1	nes. 2	nesufic.
I A	5	4	15	1	9	6
I B	1	6	16	—	7	8
II	4	13	24	1	15	2
III	2	10	30	8	7	4
IV	7	8	21	4	7	—
V	3	2	2	1	2	1
VI	—	3	2	7	4	—
VII	4	3	5	4	—	—
VIII	—	2	2	—	—	—
Total	13	6	41	1	4	—

Secția ungară.

Clasa	f.-bine	bine	suficient	nes. 1	nes. 2	nesufic.
III	—	—	—	—	—	—
IV	5	3	14	1	2	—
V	—	—	—	—	—	—
VI	—	—	—	—	—	—
VII	3	3	16	—	2	—
VIII	5	—	11	—	—	—
Total	13	6	41	1	4	—

Director: **C. CHELARIU.**

Liceul de fete „Principesa Elena“

Tablou statistic

despre clasificaţiunea elevelor de liceu, cari urmat regulat până la finele anului.

Clasa	Nota generală: foarte bine	Bine	Suficient	Nesuf. la 1 sau 2 obiecte	Repetente	Total
I. A	8	9	12	3	5	37
I. B	8	5	17	7	3	40
II. A	9	7	10	6	3	35
II. B	4	4	11	9	5	33
III.	1	5	10	12	4	32
IV.	9	1	6	4	—	20
V.	3	2	3	2	—	10
Total	42	33	69	43	29	207

Director: **N. ORGHIDAN.**

Şcoala Super. de Comerţ din Braşov

Tablou statistica anul şcolar 1921—22.

1. Anul	Sexul	Contigentul elevilor: Inscrişi	Repăşiţi în cursul anului	Efectivul la finea anului	Au trecut anul şcolar: Elevi ordinari I.	II.	III.	Total	Elevi particulari I.	II.	III	Total
1921-22	băeţi	75	8	67	20	21	17	58	5	3	2	9
	fete	35	3	32	21	—	—	21	4	4	3	11
	Total	110	11	99	41	21	17	79	8	7	5	20

După confesiune: Ortodoxi	gr. cat.	rom. cat.	Total	După naţ.: români	maghiară	Total	După cet.: români	total	După etate: 12—14 ani	14—16 ani	16—18 ani	18—0 ani	20—22 ani	22—25 ani	25—30 ani	30—40 ani
62	5	—	67	67	—	67	67	67	—	11	28	14	7	6	—	1
28	3	1	32	31	1	32	32	32	—	20	7	5	—	—	—	—
90	8	1	99	98	1	99	99	99	—	31	35	19	7	6	—	1

Sexul	După domiciul părinților					După ocupațiunea părinților										După situația famil.	
	în loc	în județ	în provincie	în alte provincii	în țări streine	agricultori mici	propr. de moșii	zileri	industriași mici	neguțători mici	preoți	învățători	ofic. sup. de adm.	pension., rent.	privatieri	orfani de tată	orfani total
băeți	14	8	26	18	1	20	4	2	6	13	1	—	11	4	6	8	4
fete	17	3	12	—	—	1	3	—	6	4	6	1	5	1	5	5	—
Total	31	11	38	18	1	21	7	2	12	17	7	1	16	5	11	13	4

Elevi cari au frecventat lecțiile la finea anului șc. și au trecut examenile după clase și naționalitate						Statistica elevilor după studiile anterioare		
Cl. I.		Cl. II.		Cl. III.		Au urmat cursul		
români	streini	români	streini	români	streini	liceu	reale	civile (medii)
24	—	24	—	19	—	19	3	2
24	1	4	—	3	—	20	—	5
48	1	28	—	22	—	39	3	7

Elevii claselor I—III după sporul în studii						Elevii clasei ultime (matura) după clasificare				
fbine	bine	suficient	nesufic.	corigenți	repetenți	fbine	bine	suficient	nesufic.	corigenți
16	13	22	16	11	5	5	4	7	1	1
11	7	5	9	7	2	2	1	—	—	—
27	20	27	25	18	7	7	5	7	1	1

Director: **I. PRICU.**

Școala normală de conducătoare de grădini de copii din Brașov.

Tablou statistic pe anul școlar 1921-22.

Clasele	Inscrise	Retrase	Eliminate	Bursiere	Semibursiere	Solvente	Situația: Promovate: cu f.-bine	cu bine	cu sufic.	Corig.: la un ob.	la 2 ob.	Repetente	Neclasificate
I.	32	4	1	20	7	5	7	7	12	—	—	—	1
II.	21	—	—	15	4	2	10	9	—	—	—	2	—
Total	48	4	1	35	11	7	17	16	12	—	—	2	1

Statistica

elevelor școalei normale în anul școlar 1921—1922 după naționalitate, religie și ocupația părinților.

Clasele	Naționalit.: Română	Maghiară	Total	Religie: Crest. Ortodox	Greco-Cath.	Rom. Cath.	Reformată	Unitară-evang.	Total	Ocupația părinților: Preoți	Învățători	Alții funcționari	Plugari	Meseriași	Comercianți	Muncitori	Total	Orfană din Războiu	Total general
I.	27	5	32	21	7	2	1	1	32	1	8	6	7	6	1	1	30	2	32
II.	21	—	21	17	4	—	—	—	21	1	4	2	5	3	3	—	20	1	21
Total	48	5	53	38	11	2	1	1	53	2	12	10	12	9	4	1	50	3	53

Directoare: **MARIA POPESCU BOGDAN.**

Școala de Arte și Meserii Brașov anul școlar 1921-22.

Elevii înscriși după specialități, clasă, localitate, limba maternă, religie și ocupația părinților.

Tâmplărie, în toate clasele 65

Sculptura artistică, în toate clasele 11=76

Localitatea, din Brașov 9, din județ 31, din alte județe 36.

Naționalități, români 75, maghiari 1.

Religiune, greco orientali 70, gr. catolici 5, evang. 1.

Ocupația părinților, meseriași 10, comerc. 1, plugari 56, funcționari 4, alții 5=76.

Progresul elevilor.

		studii	desemn	atelier
Tâmplărie	F.-bine	11	16	10
	Bine	34	29	33
	Suficient	13	20	7
	Nesuficiet	6	—	1
Sculptura	F.-bine	1	2	3
	Bine	5	7	7
	Suficient	2	—	—

Parte din elevii din clasa I[a] s'au retras din lipsă de mijloace de a se întreține.

Director **Ing. MIHĂILESCU.**

Statistica școalei profesionale „Uniunea Femeilor Române din Brașov".

Clasa I[a] profesională.

Eleve 14 între care 4 orfane de războiu, sau retras 4, au terminat clasa cu nota foartebine una, 5 cu nota bine, 2 suficient și 2 nesuficient.

Anul I. secţia menaj.

8 eleve, terminat clasa 5 cu foartebine, 2 suficient şi una s'a retras.

Anul II. profesional.

16 eleve, între care 9 orfane de războiu, au terminat clasa cu nota bine 5 şi 8 cu nota suficient, 2 nesuficient, iar o elevă s'a retras.

Elevele în majoritate sunt din oraşul Braşov şi împrejurimi, iar părinţii elevelor sunt, mici proprietari, învăţători şi economi.

In internatul acesta şcoli s'a mai adăpostit în cursul anului, încă 44 eleve cari au frecventat diferite şcoli.

Tabloul recapitulativ al tuturor școalelor secundare din orașul Brașov.

Școalele secundare din Brașov Numele și caracterul Școalei	Anul înființărei	No. claselor	Elevi înscriși în 1920/21 Băeți	Fete	Total	Elevi înscriși în 1921/22 Băeți	Fete	Total	Naționalit.
I. Licee.									
1. Liceul vechiu românesc „Andrei Şaguna" Secția modernă, reală și internat.	1850	8	484	—	484	450	—	450	R
2. Liceul real de stat „Dr. Ioan Meșota"	1919								
Secția română		7	254	—	254	292	—	292	R
Secția maghiară		3	205	—	105	65	—	65	M
3. Liceul român de fete „Principesa Elena"	1919	5	—	220	220	—	207	207	R
4. Liceul evangelic luteran-german Secția modernă și reală băeți și fete.		8	570	175	745	554	184	738	G
5. Liceul romano-catolic maghiar		8	—	—	265	—	—	412	M
II. Școale civile (medii).									
1. Șc. Evangelică-luterană fete		4	—	149	149	—	180	80	G
2. Școala Romano-catolică		4	159	205	354	153	207	360	M
3. Școala calvină maghiară		4	156	—	156	148	—	148	M
III. Școale comerciale.									
1. Școala comercială superioară (mixtă) română	1919	3	—	—	85	75	35	110	R
2. Școala com. evang. luterană		3	—	—	120	—	—	133	G
3. Școala eom. rom.-catolică		3	—	—	156	—	—	148	M
IV. Școli normale și profesionale.									
1. Școala de arte și meserii	1919	5	—	—	—	76	—	76	R
2. Școala normală de Conducătoare de grădini de copii	1919	2	—	—	—	-	53	53	R
3. Școala profesională a „Reuniunei femeilor române"	1881	2	—	—	—	—	38	38	R
4. Școala evangelică luterană		4	—	12	12	—	15	15	G
5. Școala comercială evang. lut. pentru ucenici de prăvălie	.	—	72	—	72	119	—	119	G

Totalul elevilor curs secundar în anul școlar 1921/22.

R — *Români* = 1285, G — Germani = 1185, M — Maghiari = 1133

Total = 3603.

CAP. VIII.

Cultul.

Bisericile românești din orașul Brașov sunt în număr de patru și anume:

Cea mai veche și bogată din aceste părți, este 1. **Biserica Sf. Nicolae din Scheiu,** zidită pe la anul 1519 cu ajutorul voivodului Țărei Românești, Neagoe Basarab. Are o avere mobilă de lei 345.290.56 imobile și o moșie în jud. Buzău evaluată la 1.924.115.20 în total cu o avere parochială de lei 2.269.405.76.

2. **Biserica Sf. Treime** de pe Tocile, gr. orient. zidită la anul 1727 cu o avere parochială de lei 33.225.

3. **Biserica Sf. Adormiri-Cetate** gr. orientală, biserică nouă zidită în 1896, cu o avere de circa 250.000 lei.

4. **Biserica Sf. Adormiri Brașovul-vechiu** gr. or. această biserică se prenumără între cele mai vechi din Brașov, cu o avere parochială formată din o casă veche (fostă edificiul școlar), o alta pentru cancelarie parochială, un pământ arabil de peste 7 jugăre, apoi un fond al bisericei pentru o nouă biserică și clopote noui, care se urcă la circa 100.000 lei.

5. **Biserica gr. or. română din Dârste,** biserică veche cu avere puțină, vre'o 11.000 lei din donațiuni și circa 4 jugăre de pământ.

6. **Biserica gr. or. română din Stupini,** are avere curată de vre'o 7000 lei.

7. **Biserica gr. cat. din Brașovul vechiu,** posedă un imobil cumpărat cu 50.000 cor. și un fond de 5000 lei.

In județ avem biserici românești:

Com. Apața, o biserică gr. orient., are puțină avere în pământ.

Com. Bod, o biserică gr. or. cu avere, circa 28

jugăre pământ, un imobil pentru școală și un fond de 10.000 lei.

Com. Bacifalău, o biserică gr. or. română, are avere 3 imobile, 9 jugăre de pământ și numerar 10.000 lei.

Com. Cernatu, 2 biserici gr. or. române.

Com. Codlea, 1 biserică gr. ort. română; circa 21 jugăre pământ.

Com. Cristian, 1 biserică gr. or. rom. cu 2 imobile și 5 jugăre pământ.

Com. Crizbav, 1 biserică gr. or. română.

Com. Feldioara, 1 biserică gr. or. rom. cu 110 jugăre pământ, numerar vre-o 3000 lei.

Com. Ghimbav, 1 biserică gr. or. română, 35 jugăre pământ.

Com. Hărman, 1 biserică gr. ort. rom., valoare pământ circa 210.000 lei.

Com. Hălchiu, 1 biserică gr. ort. română.

Com. Măieruş, 1 biserică gr. ort. română, cu 26 jugăre pământ.

Com. Purcăreni, 1 biserică gr. ort. rom. cu cca 4 jugăre pământ.

Com. Prejmer, 1 biserică gr. ort. română, avere vre'o 47000 lei.

Com. Râşnov, 1 biserică gr. ort. rom. cu 700 jugăre pădure, 45 jug. arabil și fânaţe.

Com. Rotbav, 1 biserică gr. ort. rom. cu 2 imobile și 47 jugăre pământ.

Com. Satulung, 2 biserici gr. or., cu avere la un loc de 4 jug. pământ și numerar 66.000 lei.

Com. Satu nou, 1 biserică gr. or. română cu 3 jugăre pământ.

Com. Sântpetru, 1 biserică gr. or. română, cu 73 jug. pământ.

Com. Turcheş, 1 biserică gr. or. română.

Com. Tărlungeni, 1 biserică gr. or. rom., cu 9 holde și numerar 18.000 lei.

Com. Vulcan, 1 biserică gr. or, rom. cu 13 jug. pământ arabil.

In orașul Brașov se mai află și alte multe biserici ale celorlate confesiuni care o parte dintre ele datează din timpuri foarte vechi. Așa avem pe cea mai veche:

1. **Biserica evangelică săsească** numită **Biserica Neagră** zidită între anii 1385—1425 în timp de aproape 40 ani. Are un clopot uriaș, turnat din nou la 1858 și o orgă imensă. Cu o avere de 2.799.619.24 lei față de chelt. 863.122.55 lei.

2. **Biserica evang. săsească Scheiu,** cu o avere curată de 116.617.13 lei.

3. **Biserica evang. săsească Brașov vechiu,** cu o avere curată de 476.750.20 lei.

4. **Biserica evang. săsească Blumăna,** cu o avere curată de 124.799.99 lei.

5. **Biserica evang. săsească Bartolomeu,** cu o avere curată de 732.300 lei.

6. **Biserica Națională greacă,** cu o avere de circa 1.000.000 lei.

7. **Biserica rom. cat. maghiară,** este foarte bogată.

8. **Biserica maghiară evangelică,** cu o avere de circa 46.000 lei.

9. **Biserica maghiară unită,** cu o avere de circa 39.000 lei.

10. **Templul izraelit Brașov,** cu o avere de circa 129.000 lei.

Sașii și maghiarii mai au biserici și în județ, care se poate urmări în tabloul alăturat.

Bisericile aparţinând altor rituri din judeţul Braşov cu averea ce posedă.

Comuna	Ev. luth. germ.	Ev. luth. maghiare şi catolice	Pământ jugăre	Avere imobile	Numerar Lei
Apaţa	—	1	215	—	—
Bod	—	1	130	2	30.000
Bacifalău	—	1	21	1	—
Cernatu	1	1	—	—	—
Codlea	1	—	143	—	—
Cristian	—	1	94	—	—
Crizbav	—	1	—	—	—
Feldioara	—	1	435½	—	—
Ghimbav	1	—	—	—	—
Hărman	1	—	evaluări	—	1.200.000
Hălchiu	1	—	—	—	—
Măieruş	1	—	130	—	—
Purcăreni	—	1	40	—	—
Prejmer	1	—	evaluări	—	4.253.487
Râşnov	1	—	344	—	—
Rotbav	—	1	642	3	—
Satulung	1	1	4+28	1+1	4000+11000 cor. impr. războ.
Satul nou	1	—	28	—	—
Sânpetru	1	—	290	—	—
Turcheş	1	1	+300 păşune 25	—	51.000
Tărlungeni	1	—	—	—	—
Vulcan	—	1	685	—	—
Zizin	—	1	evaluări	—	100.000

CAP. IX.

Societățile de binefacere.

1. Reuniunile și Societățile de femei române din Brașov

a) „Reuniunea femeilor române din Brașov“ a fost cea dintâi manifestație de activitate socială a femeilor române; fondată după războiul civil din anul 1848, această societate și-a început activitatea în anul 1851, adică are un trecut de 70 de ani.

Scopul este cultural, de asistența publică, ocrotirea orfanilor de războiu și crearea de școli potrivite pentru fiicele române.

La întemeierea acestei Reuniuni și-au dat concursul valoroșii intelectuali de pe acele timpuri, Iacob Mureșianu, G. Barițiu și Ioan Popazu. Cea dintâiu prezidentă a acestei Reuniuni a fost Maria Nicolau.

Reuniunea femeilor române ș'a ajuns scopul înființând un Internat cu școală de gospodărie și de industrie casnică fondat la anul 1881, în care s'au susținut neîntrerupt eleve orfane, cu bursele Reuniunii.

Reuniunea are școala — astăzi numită Școala Profesională, în propriul său edificiu..

In această școală mereu bănuită și persecutată de regimul ungar, s'a făcut cea mai intensă propagandă a conștiinței naționale, cu toată lipsa de mijloace materiale.

După exemplul acestei Reuniuni s'au întemeiat rând pe rând în diferitele centre românești, Reuniuni de femei cari la rândul lor au înființat școli, ateliere de țesut, țesând și asistenței publice. După modelul acestei instituțiuni s'a constituit și Reuniunea femeilor române din Iași.

Actuala prezidentă a Reuniunei femeilor române din Brașov este D-na Maria B. Baiulescu. Averea

Reuniunei se compune dintr'un imobil situat în Şirul Spitalului No. 10, suma de Lei 40.000, plus împrumuturi de războiu ungare şi o importantă donaţie în suma de lei 30.000 acordată acum în urmă de către Banca Naţională a României prin d-l Guvernator M. Oromulu.

b) „Uniunea femeilor române din Transilvania şi provinciile alipite cu sediul Braşov“ s'a constituit în Braşov sub auspiciile soc. Reuniunei de femei române din Braşov, din iniţiativa prezidentei, convocându-se de primul congres al tuturor Reuniunilor la anul 1913 în Braşov, asociând toate Reuniunile de femei, răsleţe, pentru colaborarea în aceeaşi direcţiune şi aceleaşi principii.

Al doilea Congres în care statutele sale au fost aprobate s'a ţinut în Sibiu la 1914.

Scopul Uniunei este: creşterea naţională religioasă şi economică a fiicelor noastre, propaganda morală şi apărarea tinerimei, lupta contra viţiurilor, asistenţa publică şi crearea unui mare Orfelinat de fetiţe.

Prin războiul mondial s'a întrerupt activitatea Uniunei femeilor române, care s'a reluat la 1919 când după întoarcerea Prezidentei din pribegie s'a creat Orfelinatul de fetiţe din Braşov, Calea Victoriei 37, cu numele *Orfelinatul Uniunii femeilor române din Braşov.* Cel mai însemnat ajutor la primit Uniunea dela Banca Naţională a României în suma de Lei 50.000, prin d-l guvernator I. Bibicescu.

In timpul războiului mondial Reuniunile au adus însemnate servicii soldatului român.

Congresul al 3-lea s'a ţinut în acest an la Arad (1921). Prezidenta Uniunii femeilor române este d-na Maria B. Baiulescu. Averea Uniunii inclusiv fondurile Orfelinatului sunt de 50.000 Lei.

c) „Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea văduvelor Braşov-Săcele“ s'a înfiinţat în anul

1884 din inițiativa văduvei Susana Mureșianu, soția poetului Andrei Mureșianu, cu scopul de a ajutora văduvele bătrâne și sărace.

Inceputul activității acestei reuniuni era ajutorarea prin asistență cu locuință. Astăzi Reuniunea posedă două azile de văduve în care găsesc adăpost văduvele scăpătate.

Insăși fondatoarea acestei Reuniuni, Susana Mureșianu, și-a terminat ultimii ani din viață în acest asil, sub ocrotirea Reuniunii creată de dânsa.

Actuala Prezidentă a acestei Reuniuni este d-na Elena Sabadeanu, care se ocupă cu rezolvarea problemei de a putea susține văduvele sărace în acest adăpost și cu hrana necesară.

Averea Reuniunei este actualmente compusă din două imobile și o sumă în numerar de 11.000 Lei.

d) „Reuniunea femeilor române din Brașovul-vechiu“ fondată în anul 1903 cu scopul de a îngriji și restaura biserica din această suburbie, pe lângă gruparea femeilor, pentru colaborarea socială.

Cu puținele fonduri adunate din serbări de binefacere, prin elementele tinere ale poporului, s'a cumpărat un clopot, restaurând biserica și formând prin imboldul său un cor bisericesc, pentru ridicarea cultului religios.

Prezidenta acestei Reuniuni este Doamna Maria Maximilian, are una mie Lei fond disponibil.

e) „Filiala Crucei Roșii Brașov“, s'a înființat din inițiativa doamnelor române din Brașov cu ocaziunea intrărei armatelor române la 1916 în acest oraș, cel dintâiu cucerit.

Crucea Roșie română din Brașov a organizat atunci spitalele devastate de armatele austriace în retragere, a organizat sanatorii, îngrijind soldații români în tot timpul, sub conducerea d-nei Maria B. Baiulescu.

Prezidenta şi o mare parte din doamnele şi d-şoarele care au slujit nobilei cauze, s'au retras împreună cu armatele române luând pribegia, cele rămase au fost urmărite, internate şi întemniţate.

La anul 1919, după întoarcerea din pribegie s'au reconstituit această filială, creînd şi alte filiale în Transilvania, s'au dat ajutor prizonierilor întorşi, s'au înfiinţat cantine şi s'au asistat soldaţii în campania dela Tisa.

Prezidenta acestei Filiale este d-na Maria B. Baiulescu, averea Filialei 24.000 Lei.

f) „Reuniunea femeilor române din Braşov-Scheiu“ fondată în anul 1917 după retragerea armatelor române, de către d-na Elena Pricu, care a asociat femeile române din această suburbie, cu scopul de a îngriji mormintele eroilor căzuţi cu ocaziunea retragerii şi îngropaţi în cimiterul bisericei din această suburbie (Tocile).

Mai are nobila ţintă de a ridica un monument în memoria acestor eroi.

Această societate are meritul de a fi fost înfiinţată înainte de Societatea Mormintele Eroilor.

Reuniunea urmăreşte şi ridicarea socială a poporului din această suburbie.

Prezidentă este d-na Elena Pricu, averea Reuniunei este actualmente de 40.000 Lei.

g) „Societatea Ocrotirea Orfanilor din războiu“ judeţul Braşov, s'a constituit la chemarea Secţiei Regionale Sibiu în anul 1919, convocându-se o întrunire de către d-na Maria B. Baiulescu, s'a format Comitetul judeţean alegându-se de prezidentă d-na Maria Popescu-Bogdan.

Comitetul judeţean desvoltă o frumoasă activitate formând comitete comunale, asistând orfanii la domiciliu şi susţinând 2 cantine în suburbiile Braşovului precum şi un cămin al şcolarilor orfani.

Prezidenta Societății este d-na Maria Popescu-Bogdan, averea Soc. este 70 mii Lei și contribuțiuni.

h) „Societatea Leagănul Principele Mircea“ Filiala Brașov, s'a fondat la anul 1920.

Societatea susține un dispensar pentru micii copilași sugaci, asistându-i și la domiciliu ajutându-i cu alimente și îmbrăcăminte.

Prezidenta d-na Constanța A. Popovici, averea Societății 40 mii Lei.

i) „Societatea pentru Profilaxia Tuberculozei“ Filiala Brașov s'a fondat odată cu Soc. Leagănul la anul 1920, alegându-se Comitetul și presidentă d-na Elena A. Mureșianu.

Societatea desvoltă o frumoasă activitate, având un dispensariu în Ambulatoriul Policlinic din Brașov.

Se asistă bolnavii la domiciliu, ajutându-i cu medicamente și alimentele trebuincioase, are în vedere crearea unui Sanatoriu în acest oraș.

Prezidenta actuală este d-na Ana Tanasiu, averea Societății 40.000 Lei. A mai primit acum în urmă o donație de 30.000 Lei prin d-l Guvernator al Băncii Naționale a României M. Oromulu.

j) „Societatea Mormintele Eroilor“ jud. Brașov, a fost înființată în Ianuarie 1920, de fostul Prefect Dr. Gheorghe Baiulescu.

Societatea a săvârșit până acum exhumarea a mai mult de 500 eroi, înmormântându-i în cele trei cimitire ale eroilor, înființate și anume în Brașov; cimitirul dela Bartolomeu cu monumentul său și cimitere parțiale în biserica din Brașovechiu și pe Tocile.

Președintele actual este d-l Prefect Dr. Sulică, Societatea n'are fonduri.

2. Societățile de femei săsești din Brașov.

a) Societatea: *„Evangelischer Waisenverein“,* (Ocrotirea orfanilor evangelici) este fondată în anul 1863 cu scopul de a crește orfanii săraci de confesiune evangelică. Societatea a susținut până la anul 1919, un Orfelinat, care nu mai funcționează, hotărându-se ca din cauza scumpetei să susțină orfanii la particulari.

Prezidenta actuală este d-na Ida Servatius soția d-lui subprefect de Brașov.

b) Societatea: *„Der evangelische Schulkinderbekleidungsverein“,* (îmbrăcarea copiilor săraci dela școalele evangelice) este fondată în anul 1883, având un capital de Lei 3000 și contribuțiunile membrilor în număr de 350. Prezident și prezidentă sunt d-nul și d-na vicar al bisericei evanghelice.

Capital, ajutoarele se fac din contribuiri și serbări.

c) Societatea: *„Frauen-Ortsverein“,* această societate este fondată în anul 1887, cu scopul de a crea instituțiuni de creștere pentru fetițele evangelice și este o filială a centrului din Ardeal. Prezidenta Soc. este d-na Iohana Dr. Flechtenmacher.

d) Societatea: *„Evanghelischer Mädchenschulverein“,* cu scopul de a ajuta Școala evangelică de fete și întreaga sa desvoltare, Societatea este fondată la anul 1870 și are o avere de 25.000 Lei, împreună cu cotizațiile anuale și venituri din serbări. Prezidentă este d-na Iosefina Breckner.

e) Societatea: *„Kinderschutzverein“,* pentru îngrijirea copilașilor mici evangelici, are un azil de copii în localitate, Soc. a fost fondată în anul 1912, acoperă cheltuelile din cotizații și contribuțiuni benevole.

Prezidenta actuală, d-na E. Richter.

3. Societățile de femei maghiare din Brașov.

a) „Societatea femeilor de confesiune romano-catolică“ este fondată în anul 1861, cu scopul de a îngriji copii săraci, copii de școală, familii nenorocite, având și propaganda ideilor religioase. Averea Societății este de 15.000 Lei.

Prezidenta actuală este d-na Aranka Pisslinger.

b) „Societatea femeilor de conf. reformată“ constituită în anul 1918, cu scopul de a ajutora săracii și a lăți confesiunea evang. Soc. nu are avere nici mobilă nici imobilă.

Prezidentă este d-na Zaizoni Geza.

4. Societățile de femei israelite din Brașov.

a) „Societatea femeilor israelite“ fondată în anul 1896 pentru ajutorarea orfanilor, văduvelor și săracilor de această confesiune. Fondul Societății este de 25.000 Lei.

Prezidenta actuală d-na Paula Matyas.

b) „Societatea femeilor israelite ortodoxe“ fondată în anul 1901. pentru îngrijirea copiilor și săracilor ai acestei biserici. Se susține din cotizații și serbări. Avere 5000 Lei. In proiect, înființarea unei grădini de copii.

Prezidentă d-na Cecilia Engelman.

c) „Societatea fetelor israelite din Brașov“ fondată în anul 1907 pentru ajutorarea fetelor și îndrumarea lor la cariere. Avere Lei 4000.

Prezidentă d-șoara Elekes Olga.

CAP. X.

Camera de Comerţ, comercianţi şi meseriaşi.

Camera de Comerţ din Braşov.

Prima constituire a acestei camere a avut loc la 20 Ianuarie 1851. Organizarea şi activitatea ei se bazează şi funcţionează şi astăzi încă — ca toate camerele de comerţ din Ardeal — pe baza art. VI din legea ungară de comerţ din 1868.

Conform capit. 5 al acestei legi, membrii camerei de comerţ şi industrie sunt în număr de 32, membrii *interni*, aleşi din oraş, câte 16 membri de fiecare secţiune *comercială şi industrială*. Pe lângă aceştia mai sunt încă 32 membri numiţi *externi*, cari sunt aleşi din celelalte judeţe, cari aparţin sferei de activitate a camerei de comerţ, şi în fine membrii *corespondenţi*, pe care îi alege însăşi camera după cum crede că este nevoe, fără a mai ţine seamă de calitatea alesului, dacă e comerciant sau industriaş.

Alegerea membrilor interni şi externi se face din cinci în cinci ani.

Camera de comerţ şi industrie din Braşov funcţionează şi azi cu aceiaşi membri aleşi încă din anul 1910.

Sfera de activitate a acestei camere cuprinde de la anul 1890 pe lângă judeţul Braşov şi judeţele Făcăraş, Sibiu şi Târnava-mare.

Iată lista membrilor *interni* actuali ai Camerei de Comerţ Braşov, aleşi la ultima alegere 1910.

Secţia comercială.

Gregor Simay, com. de mărfuri de modă, consil. com. reg. *sub-preşedinte.*

Ioan Ciurcu, com. de librărie.

Alfred Gebauer, com. de galanterie.
Adolf Heshaimer, com. de băcănie.
Ludovic Király, com. de mărfuri de modă.
Samoil Klein, com. de lemne.
Marzel Lustig, director de fabrică de petrol.
Emanuel Mayer, com. de mărfuri de modă.
Francisc Palmhert, com. de sticlărie.
Emil Porr, com. de lemne.
Ernst Scheser, com. de fierărie.
Otto v. Roll, agent.
Frideric Draudt, com. de fierărie.
Savu Ilie, com. de băcănie.
Coloman Verzár, com. de lipscănie.
Heinrich Zintz, com. de băcănie.

Secţia industrială.

Wilhelm Paul, fabricant, consilier reg. *preşedinte.*
Wilhelm Scherg, fabricant de postav, consilier com. *sub-preşedinte.*
Ioan Albert, fabricant de hârtie.
Frideric Bahmüller, pantofar.
Dénes Benedek, cismar.
Dumitru Căpățină, măcelar.
Eduard Dik, tinichigiu.
Ştefan Romansky, zugrav.
Frideric Scherg. jun., fabricant de piele.
Wilhelm Scmidts, brutar.
Iuliu Teutsch, fabricant de maşini.
Samoil Horváth, lăcătuş.
Alfred Seewaldt, proprietar de moară.
Francisc Thois, croitor.

Comercianți și meseriași.

După ultima dare de seamă a Camerei de Comerţ, sunt în Braşov oraş; 353 firme înregistrate de comercianţi mai importanţi, repartizaţi astfel:

Comercianţi.

Comercianţi:	băcănie, coloniale, văpsele etc.	36	dintre care	8	români
„	mărfuri mixte	27	„	6	„
„	drogherie	5	„	1	„
„	vin, bere, spirtoase	25	„	3	„
„	cereale, făină etc.	11	„	1	„
„	lipscănie, manuf. mode, stofe etc.	84	„	10	„
„	covoare, lnoleum	1	„	—	„
„	pălării	4	„	1	„
„	încălţăminte	6	„	2	„
„	sticlărie, porţelanuri	10	„	—	„
„	bijuterii etc.	9	„	—	„
„	pielării	7	„	—	„
„	librării şi tipografii	19	„	5	„
„	ferării	5	„	—	„
„	mobile	4	„	—	„
„	maşini agricol, cusut, biciclete etc.	10	„	—	„
„	de lemne	11	„	—	„
„	intrprinderi de expediţie . . .	8	„	1	„
„	electrotechnice	2	„	—	„
„	agenturi, comis., import-export	58	„	7	„
„	farmacii	12	„	2	„

Din acest total de 353 comercianţi nu sunt *români* decât 47.

Tablou

de *maestrii meseriași* din orașul Brașov, pe meserii și naționalitate.

Meserii	Români	Sași	Magh.	Total
Aurari, argint.	—	6	2	8
Antreprenori	—	7	2	9
Asfaltgii	—	4	—	4
Brutari	6	33	7	46
Bărbieri	4	36	14	54
Brânzari	1	—	—	1
Cizmari	9	1	109	119
Cofetari	1	7	5	13
Gofetari, cornuri	—	4	5	9
Croitori bărbătești	11	36	69	116
Croitori pt. dame	4	26	24	54
Căruțași	6	—	4	10
Cârnățari	—	13	6	19
Curățitori de mațe	1	1	2	4
Cordari	1	—	—	1
Coafeze	—	3	—	3
Ceasornicari	1	9	8	18
Cojocari	7	2	12	21
Curelari	2	8	1	11
Corsetiere	—	—	3	3
Dulgheri	14	11	9	34
Dogari	—	6	3	9
Dentiști (maeștri lucrători)	1	11	7	19
Electriciani	2	2	4	8
Fețuitori	—	2	4	6
Gravori	—	1	—	1
Legători de cărți	—	—	—	—
Lăcătuși	6	22	17	45
Mecanici (biciclete, auto.)	2	7	2	11
Măcelari	34	21	27	82
Mănușari	—	—	1	1
Marmorari	—	—	1	1
Pantofari	34	28	195	257
Potcovari	—	—	—	—

Meserii	Români	Saşi	Magh.	Total
Perieri	—	5	4	9
Petrari	—	1	1	2
Pălărieri	3	7	—	10
Pălării de damă	—	1	2	3
Pieptănari	—	—	3	3
Rotari	1	1	10	12
Strungari	1	9	—	10
Sculptori rame	—	2	1	3
Sobari teracotă	—	2	2	4
Spălători chimici	1	4	—	5
Şăpcari	1	1	1	3
Ştampile	—	1	1	2
Organişti	2	2	3	7
Opticiani	—	—	1	1
Tâmplari	14	32	45	91
Tinichigii	1	21	10	32
Tapiţeri	1	7	6	14
„ trăsuri	—	—	5	5
Turtari	—	4	5	9
Tăbăcari	—	3	1	4
Tăetori de pile	—	2	1	3
Văpsitori	6	3	9	18
Zidari	21	11	37	69
Zugravi de firme	—	2	—	2
Zugravi	19	12	26	57

In oraşul Braşov sunt în total 1375 *maeştrii meseriaşi* dintre care: *Români* numai 218.

———

Tablou

de muncitori, *lucrători meseriași* din orașul Brașov.

Profesiunea	No. muncitorilor	Profesiunea	No. muncitorilor
Arămari	5	Lichioruri, specialiști	2
Argăsitori	34	Lemnari	72
Brutari-franzelari	57	Mecanici	18
Birjari	60	Modelatori	16
Cofetari	22	Morari	58
Chelneri-Bucătari	170	Modiste	32
Constructori	42	Măcelari	49
Cismari-Pantofari	241	Mașiniști	18
Cojocari	28	Olari	9
Croitori Dame-Bărbați	304	Pălărieri	8
Curelari	19	Plăpumari	9
Cârnățari	43	Potcovari	4
Ciasornicari	13	Perieri	8
Coșari	15	Petrari	17
Dentiști (lucrători)	26	Rotari	25
Dogari	14	Spălătorie chimică	32
Dulgheri	7	Săpunari	3
Electriciani	16	Strungari fier	52
Ferari	55	Tăbăcari	7
Frizeri-Coafori	85	Tâmplari	195
Fotografi	19	Tinichigii	54
Frângheri	5	Tapițeri	14
Fochiști	12	Tipografi	118
Funcționari comerciali	485	Turnători fer	41
Funcționari technici	43	Țesători	178
Giuvaergii	12	Văpsitori	28
Impletitori	28	Vizitii	8
Lucrători specialiști	548	Zidari	75
Lustruitori lemn	6	Zileri	1493
Lăcătuși	273		

Lucrători meseriași avem în Brașov conform tabloului, cca 5346 iar în județ cca 15.500 lucrători

Casa Cercuală a Asigurărilor Sociale din Brașov.

Asigurările sociale sunt obligatorii prin legea ungară XIX din 1907 întregită prin decretul lege XIX din 1 Octombrie 1919 a fostului Consiliu Dirigent, pentru toți angajații atât manuali cât și intelectuali.

Scopul Casei Cercuale pentru asigurări sociale este:

1. **Mijlocirea asigurării în caz de boală și îndeplinirea agendelor locale,** spre acest scop:

a) Controlează pe patroni cu privire la îndeplinirea îndatoririi de înstiințarea angajaților.

b) Ține în evidență membrii obligați la asigurare și membrii asigurați voluntar.

c) Impune și încasează cotizațiile, ține în evidență cotizațiile rămase în restanță, îngrijindu-se de încasarea lor.

d) Servește ajutoarele de boală, se îngrijește de tratamentul medical, de eliberarea accesoriilor medicale și internarea pentru tratament la spital a membrilor bolnavi.

e) Ține registrul de evidență și statistica ajutoarelor pentru salariații bolnavi.

f) Reprezintă Casa centrală pentru asigurările sociale și în caz de însărcinare, procedează în numele ei înaintea judecătoriilor și autorităților.

2. **Mijlocirea asigurării în caz de accident** și îndeplinirea agendelor locale; spre acest scop:

a) Controlează pe proprietarii stabilimentelor cari întrebuințează salariați supuși la asigurarea obligatorie în caz de accident, cu privire la înștiințarea salariaților și stabilimentelor, a schimbărilor produse în stabilimente, la înaintarea datelor privitoare la raporturile de plată cât și cele privitoare la aplicarea măsurilor pentru prevenirea accidentelor.

b) Ține în evidență pe salariații asigurați și stabilimentele asigurate, în caz de accident din raionul său, și transmite Casei Centrale înștiințările dela punctul *a)* cât și cotizațiile, taxele de asigurare în caz de accident, încasează și procedează conform legii la încasarea și urmărirea cotizațiilor de asigurare.

c) Procedează la conscrierea și constatarea cazurilor de accident, cât și constatarea urmărilor accidentelor, stabilind ajutoarele și rentele provizorii.

d) Mijlocește plata rentelor prestate de Casa Centrală pentru asigurări sociale.

e) Ține evidența și statistica accidentelor diferite din sfera ei de activitate.

Administrația.

Casa Cercuală a asigurărilor sociale este condusă de un Director-conducător, asistat de un șef de serviciu și 18 funcționari în serviciul interior și 6 funcționari în serviciul exterior și se împarte:

1. Biroul evidenței membrilor asigurați și evidenței membrilor bolnavi și de statistică.
2. Biroul de accidente.
3. Biroul impunerii cotizațiilor.
4. Biroul de liquidatură.
5. Casieria.
6. Contabilitatea.
7. Registratura și arhiva.
8. Dactilografa.
9. Biroul urmăririlor.
10. Expozitura Zărnești.
11. Expozitura Bod.
12. Personal de serviciu.

La această Casă Cercuală sunt asigurați peste 14.000 de angajați intelectuali și manuali.

Serviciul Medical.

Este condus de un Prim-medic secondat de 31 medici, 4 surori de caritate și 1 moașă având următoarele servicii:

1. Un ambulator medical cu 5 medici în Brașov.
2. Un ambulator dentistic cu un medic dentist.
3. Un ambulator medical pe lângă expozitura techniciană din Zârnești și una în Brașov.
4. Un ambulator medical pe lângă expozitura din Brad.
5. Orașul Brașov este împărțit apoi în 8 circumscripții medicale.
6. Restul județului Brașov și parte din județul Făgăraș ce cade în raionul Casei Cercuale din Brașov pe impozite încă în 17 Circumscripții medicale.

Fie-care circumscripție este condusă de către un medic.

Contul de rezultate pe anul 1920/1921
(31 Martie 1921).

Cheltueli		Venituri	
Ajutor bănesc de boală	651,654.33	Cotizaţii de boală	25'8,557.02
Ajutor bănesc de lăuzie	53,635.18	Diverse	4,818.06
Ajutor bănesc de alăptat . .	7,298.75		
Ajutor bănesc de naştere . . .	15,709.—		
Medicamente, pansamente .	604,186.46		
Spese de spital	91,189.90		
Băi şi sanatorii	55,593.42		
Ajutor de înmormântare . . .	29,293.50		
Personal medical	289,553.67		
Cheltuieli de administraţie . .	106,817.89		
Materiale . . .	72,506.40		
Diverse	46,829.90		
Excedente . . .	499,106.68		
	2.523,375.08		2.523,375.08

CAP. XI.

Fabrici și întreprinderi industriale

In cuprinsul acestui județ și mai cu seamă în jurul orașului Brașov sunt presărate o mulțime de fabrici de tot felul în deplină activitate și care contribue ca o mulțime de brațe să fie ocupate. Astfel avem: (vezi și tabloul.)

Industria Textilă.

6 fabrici de stofe, împletituri de lână în Brașov, 1 în Râșnov și 1 în Turcheș.

Cea mai importantă:

Wilhelm Scherg & Comp.

Fabrica de postav, țesături de modă și tricotaje. Brașov

Fabrica: — Str. Timișului. — Telefon 14.

Depozit în oraș: — Târgul Cailor 1. — Telefon 368.

Anul fondărei: 1823, *formațiunea* societ. particulară, început cu *6 lucrători,* astăzi 450 lucrători; 320 *români* și 130 alții. *Mașini,* 150 războaie acționate de o mașină cu aburi de 800 H. P. Forță electrică 100 H. P. *Combustibil,* întrebuințează cărbuni și lemne. *Producția anuală;* cca 400.000 metri stofă de tot felul. *Materia primă*; lâna s'o procură jumătate în țară, jumătate din streinătate. *Semnătura firmei;* o au D-nii Wilhelm Scherg, Georg Schmutzler și W. Schreiber. *Piețele de desfacere;* România, Bulgaria și Turcia.

Wilhelm Tellmann & Comp.

fabrică de postav, Brașov.

Fabrica: Str. Laterală 56. Telefon 331.

Depozit în oraș: — Strada Porții 2. — Telefon 417.

Anut fondărei 1864, *formațiunea:* societate în comandită început cu *25 Lucrători,* astăzi 100, dintre care 85 *români. Mașini;* 35 războaie, forța cu aburi 100 H. P.

Combustibil cărbuni și lemne. *Producția anuală* cca 100.000 m. postav divers. *Materia primă* din țară. *Semnătura firmei;* Th. Rhein. *Piețele de desfacere* România.

Mai puțin importante avem:

Fr. Kleverkaus, fabrica de postav. **Ion Herter,** fost fabrica de tricotaje, **G. Foith & Co.** fabrică de haine împletite, **L. Teutsch & Co.** fabrică de împletituri, **N. Arişeanu & Co.** fabrica de lână Turcheș.

Ștefan Papp și fiul

Fabrică de postav S. A. — Râşnov.

Anul fondărei: 1892. — *Formațiunea:* Dela 1892 până la 1909 societate privată, la 1909 s'a transformat în Societate anonimă. — *Capital:* 175.000 lei.

Lucrători: Câți-va numai, astăzi 55 lucrători dintre care 46 *români.* — *Mașini:* 20 războae, forța aburi și și electricitate, 120 cai putere. — *Combustibil:* numai lemne. — *Producția:* nu precizează. — *Materia primă:* parte din țară, parte din streinătate. *Semnătura firmei:* un membru din cei 8 membri ai direcțiunei cu un procurist. — *Piețele de desfacere:* România-Mare.

Activ.	**Bilanțul**	**pe 1920.**		**Pasiv.**
Imobile	95,759.17	Capital acționari .		175,000.—
Maşini	183,590.52	Fond de rezervă .		50.000.—
Marfă gata . . .	340,599.95	Fond de amortizare		260,000.—
Numerar în casă .	14,007.74	Rezerva pt. impozit		50,000.—
Debitori	752,122.19	Post tranzitoriu . .		92,300.—
		Dividente neridicate		31,556.—
		Profit-rest	10,302.23	549,824.46
		net 1920	167,096.79	177,399.02
	1.386,079.48			1.386,079.48

Profit şi Perdere. Venituri: 1.219.370.25, cheltueli 891.726.48. fond perdut 65.244.75, amortizări 85.000, benef. net :177.399.02.

Industria de mașini și metalurgică.

7 fabrici și turnătorii în Brașov și una în Codlea.

Fraţii Schiel

Fabrică de maşini S. A.

fabrica: Calea Victoriei 50. — Telefon 66.

Anul fondărei: 1880. — *Formaţiunea:* Societate anonimă. — *Capital:* 6½ milioane. — *Lucrători:* început cu 3 lucrători, astăzi are 472 lucrători şi 83 funcţionari, din care 523 supuşi români. — *Maşini:* 177 maşini de prelucrat fier şi lemn şi maşini auxiliare, 30 motoare electrice şi dinamuri, 3 macarale cu electricitate, 4 de mână, 2 cazane cu aburi. în total 150 m² suprafaţă de încălzit, 4 motoare „Diesel", în total 300 H. P. cu transmisie proprie de forţă pe cale electrică.

Combustibil: pentru producerea forţei, motorină; pentru încălzire, lemne şi cărbuni; pentru turnătorie, coks metalurgic. *Producţia:* face instalaţiuni moderne de mori simple şi sistematice; motoare cu explozie, turbine de apă, maşini pentru instalaţiuni industriale şi chimice, etc. De la începutul anului 1919 repară locomotive şi vagoane de călători pentru C. F. R.

Materii prime: ferul şi lemnul din ţară, altele care lipsesc în ţară se importă. *Acţiunile:* nu cotează la bursă, fiind deţinute de acţionari, ultimul dividend pe 1920 a fost 15%. *Semnătura socială:* o au 2 directori, sau 1 director cu un procurist, sau 2 membri ai Consiliului de Administraţie.

Pieţele de desfacere: România în primul rând, apoi Bulgaria, Serbia şi Turcia.

Activ. Bilanţul pe 1921. Pasiv.

Activ			Pasiv	
Investit. imobil	1.702.869.—		Capital	6.500.000.—
Amortizări	168.077.50	1.531.791.50	Fond de rezervă	94.156.95
Investit. maşini	1.186.325.50		Creditori diversi	10.485.267.76
Amortizări	172.529.50	1.013.796.—	Fond. rez. pag. război	162.819.79
Brevete, licenţe, planuri, constr.		1.—	Beneficiul net 1921	848.426.07
Stocuri în mag. şi mat. brute		2.111.390.84		
Fabricate şi semifabricate		1.442.743.70		
Despăgubiri de răzb. de primit		848.552.50		
Casa		4.708.93		
Efecte publice		628.375.—		
Efecte în portofoliu		34.762.50		
Acţionari		2.275.000.—		
		18.090.670.57		18.090.670.57

Profit Perdere: Venitul brut 9.964.735.89. Cheltueli generale 3.754.977.50. Amortizări 340.607. Salarii 4.626.882.97. Dobânzi 4.179.998.16. Beneficiul net: 824.570.21.

Consiliul de administrație: D-nii Traugott Copony. președinte, Dr. C. Schnell, vice-președinte. *Membrii:* Alfred Seewald, Iulius Fromm, Carl Ganzert jun. *Cenzori:* Adolf Hesshaimer, W. Schreiber, Em. de Werz. *Directori:* L. Michaelis, Gustav Schiel, Hans Schiel. *Procuriști:* Carl Gärtner, Gerhard Morres, Ed. Orendi.

Iulius Teutsch

Turnătorie de fer, fabrica de mașini și metalurgică Brașov.

Turnătoria: Str. Gării 64 b. Telefon 234.

Anul fondărei: 1868. *Formațiunea* privată. *Capital,* 400.000. *Lucrători,* început cu 3 lucrători, astăzi 67 lucrători, 7 *români,* 32 sași și 28 unguri. *Mașini;* mașini pentru lucrat fer cu o locomobilă de 20 cai putere cu electro motor 9 cai putere. *Combustilul,* cărbuni și lemne. *Producția,* reparații de mașini agricole și industriale, transmisii complecte, pompe de apă și incedii.

Materii prime, fer din țară și importat. *Semnătura firmei,* șeful firmei. *Piețele de desfacere,* România.

Ing. R. Goldschmidt

Fabrică de mașini și instalații de mori.

Calea Victoriei 52.

Anul fondărei: 1914. — *Formațiunea* particulară. *Capital* 1.000.000. — *Lucrători:* 70 dintre cari numai 14 Români, restul sași 40 și unguri 16.— *Mașini: 1* motor cu gaz prin aspirație 20 H. P., un motor cu benzină ca rezervă. — *Combustibil:* anual 2 vagoane cărbuni de lemne și 1 vag. benzină. *Producția:* tot felul de mașini pentru industria de mori, curățitoare de cereale, pietre de mori, ciururi plane și rapide,

cilindre pentru făină, mașini de amestecat, pietre elastice, curățitoare pentru gris, elevatoare pentru cereale și făină, roabe pentru saci, transmisii etc. — *Materialul brut* se procură din țară.

„Transilvania“

Industria de fer, case de bani.

Schuster & König. — Brașov.

Anul fondărei: 1919. *Formațiunea:* Societate în comandită. — *Capital* 75.000 lei. — *Lucrători:* 9. — *Mașini:* 2 strunguri, 1 mașină de ghintuit, mașini de găurit etc. — *Combustibil:* benzină. — *Produce* garnituri pentru case de bani și mobile de fier. — *Materialul* brut din țară. — *Semnătura:* proprietarii firmei.

Mai sunt: **Czell și Seimen,** fabrică de mobile și construcție de fier; **Pastori și Hettman**, fabrică de somiere de fier; și Fabrica de locomotive și vagoane S. A. **„Honterus“** în construcție.

La *Codlea:* **G. Müll și fratele,** fabrică de construcții de fier.

Industria lemnului și ferestrae.

17 întreprinderi și fabrici în Brașov, 6 în Codlea, 1 la Turcheș, 1 Satulung, 1 Preșmer și 1 Râșnov.

Iosef Sziklas

Exploatare de păduri, com. lemne.

Brașov, str. Mihail Weiss No. 6. — Telefon 5-08.

Anul fondărei: — *Formațiunea* privată. *Capital* cca. 4 milioane. — *Lucrători:* 200—300 dintre care 98% Români. — *Mașini:* o linie industrială cu cai lungime 10 km. — *Producția:* cca 4000 vag. lemne de foc, traverse și trunchiuri. — *Semnătura firmei:* propriet. firmei: Iosef Sziklas. — *Piețele de desfacere:* România.

Székely & Margittai

Ferăstrău. — Braşov.

Str. Lungă No. 210—214. — Telefon 2-48.

Anul fondărei: 1908. — *Formaţiunea,* asociaţie privată. — *Lucrători:* cca 60 lucrători români. — *Maşini,* 2 gatere de câte 24", forţă 60 H. P. cu aburi. — *Combustibil,* rumeguş de lemn. — *Producţia,* scânduri. — *Semnătura firmei,* ambii asociaţi.

Societate anonimă pentru industria lemnului de fag din Preşmer.

Anul fondărei: 1922. — Societate anonimă cu 1 capital de un milion, cu decizia mărirei capitalului conform proectului; se costrueşte abia acum o fabrică pentru carbonizarea chimică şi fabricarea produselor chimice din lemn de fag şi o fabrică de cherestea cu 3 gatere şi o maşină de aburi de 300 H. P.

Consiliul de Ad.-ţie: Preşedinte, General Iliescu, membri Sam. Schiel, contele Francisc Szeldi şi Von Hochstetter.

Semnătura socială: Dr. Tontsch şi S. A. Schill.

Societ. anonimă pentru industria lemnului din Braşov (fost Vidor & Co.).

Str. Gărei No. 41. — Telefon 2-91.

Anul fondărei: fost Vidor & Co. transformată în 1921 în Soc. ononimă. — *Capital,* 5.000.000 lei. — *Lucrători,* fabrica 50, în păduri 70 în majoritate Români. — *Maşini,* stabilă, cazan tubular cu aburi, strung pentru fier, maşini de rabotat fier, dinam, 3 gatere circulare, maşini de geluit, forţa 110 H. P. — Lumină electrică. — *Combustibil,* rumeguş şi resturi. — *Producţia,* cca

2 vag. lemne fasonate zilnic. — *Acțiuni* la purtător à 500 lei. — Beneficiul primul an reportat. — *Consiliul de Ad.-ție.* — *Președinte:* Dr. I. Costinescu, v. președinte Carl Bretz. — Membri: Al. Algiu, G. Gneresch, D. D. Bragadiru, Em. Arghiriade. — *Cenzori:* I. Soare Lucian, I. C. Negrescu, A. Păunescu, M. Jiga, A. G. Dinescu. — *Director General:* Filip Vidor. — *Procurist:* șef-contabil Arthur Sechel.

Bilanțul pe 1921.

Activ.		**Pasiv.**	
Cassa numerar . .	4.696.17	Capital social. .	5.000.000.—
Depozite la bănci .	747.352 13	Diverși creditori	1.961.768.09
Imobile	1.551.350.—	Beneficiul net .	35.722.52
Mașini, unelte și instalațiuni	819.445.05		
Material Decauville.	49.500.—		
Animale și vehicule.	48.400.—		
Mobilier și accesorii	1.—		
Pădurile Tușnad și Zizin . . . . , .	760.000.—		
Lemn rotund . . .	445.862.40		
Material fasonat și cioplit	1.016.981.20		
Mag. de materiale și alimente	2.—		
Debitori diverși . .	1.491.900.66		
Cauțiuni licitații . .	62.000.—		
	6.997.490.61		6.997.490.61
Cauțiuni de gestiune	285.000.—	Deponenți de cauțiuni de gestiune	285.000.—
	7.282.490.61		7.282.490.61

Profit și Perdere. Venituri: 725.078.79. Chelt. generale 178.518.80. Dob. comis. plătite 105.858.37. Salarii: 116.900. Amortismente legale 288.079.52. *Beneficiu net:* 35.722.52, reportat.

— — —

Producțiunea de Lemne și Comerț S. A.

Brașov, Tg. Cailor 12. Telefon 655.

Anul fondărei: 1917. Societ. anonimă cu un *capital* 2.000.000 lei. — *Lucrători,* început cu 200 lucrători, astăzi 500 dintre care 90 % români. — *Mașini,* locomobilă cu aburi cu 3 gatere. — *Combustibil,* tărâța de lemne.

Acțiuni, 400 acțiuni a 5000 lei. — *Ultimul divident* 4% — *Consiliul de administrație,* firma semnează valabil: Adolf Goldfinger, Albert Gross, Armin Deutsch, Dr. A. Popper *director,* și Dr. Al. Gross, procurist.

„Săcelele" S. A.

Cherestea — Satulung.

Anul fondărei: 1921. — *Formațiunea,* S. A. Română. — *Capital,* lei 1½ milion. — *Lucrători,* 50 lucrători, 26 români, 24 unguri. *Mașini,* 4 gatere, stabilă aburi 60 HP. — *Combustibil,* rumeguș de brad. — *Producția,* 80 m. c. cherestea în 24 ore. — *Acțiunile,* 500 lei. — n'are bilanț ne împlinind un an. — *Semnătura socială,* 2 administratori.

Frații Hornung S. A.

Prima fabrică transilvăneană pentru mobile din lemn masiv curbat. — Codlea.

Anul fordărei: 1871. *Formațiunea,* până la anul 1909 societ. privată, în acest an s'a transformat în societ. anonimă. *Capital,* lei 65.000. *Lucrători,* are 48, 32 români și 16 sași. — *Mașini,* fabrica posedă o stabilă de 36 HP. un gater și 36 diferite mașini pentru curbatul lemnelor. — *Combustibil,* lemne. — *Producția,* scaune și alte mobile din lemn curbat. — *Materia*

primă, lemn de fag în blocuri, care se procură din țară; plăci pentru scaune, șurupuri, trestie etc. se procură din Cehoslovacia, Austria, Ungaria și Germania. *Acțiuni,* 650 acțiuni a 100 lei v. n. — ultim divldend 5% și supra dividend. — *Semnătura socială:* Directorul Walter Gremse împreună cu D-l Hans Hinz sau 2 membrii din consiliul de administrație, care se compune din D-nii W. Th. Dietz, H. Bermann, Walter Gremse, Peter Hühn și Artur Wilk. — *Piețele de desfacere:* numai în țara românească.

George Wenzel și Fratele

Fabrică de unelte și mărfuri de lemn — Codlea.

Anul fondărei: 1904. — *Formațiunea,* asociație privată, începută cu un capital de 10.000 cor. — *Lucrători,* 38 lucrători între care 25 români. — *Mașini,* o stabilă aburi 30 HP și un motor electric de 14 1/2 HP 25 mașini pentru lucrarea lemnului și 1 gater.

Combustibil, lemne și rumeguș. — *Producția,* toate uneltele de tâmplărie, dogărie și strungărie, cozi și mânere pentru diferite scule, tăetoare de varză și de legume. Parchete și roabe. — *Materia primă,* lemnăria din țară, fiarele pentru rendele, din Germania, Austria și Franța. — *Semnătura firmei:* proprietarii firmei: George și I. Wenzel. — *Piețele de desfacere:* România, Ungaria, Serbia, Bulgaria, Turcia, Grecia și Egipt.

Peter Gross

Moară, ferestreu și fabrica de parchete — Codlea.

Anul fondărei: ferestrău la 1902, moara 1910. — *Formațiunea,* particulară. — *Capital* investit 120.000 cor. — *Lucrători,* la început 5 lucrători, astăzi 20 între care 10 români. — *Mașini,* o turbină de 80 HP. 2 ga-

tere, 2 mașini pentru fabricatul parchetelor, 8 alte mașini și un dinam, iar la moară, trei alte mașini de măcinat. — *Producția:* 4—5000 m^2 parquette, 100 m^3 lemne de construcție stejar, iar la moară cca 40 vagoane anual. — *Materia primă:* toată din țară. *Semnătura socială,* șeful firmei: Peter Gross.

Robert Christel & Co.

Fabrică de articole de lemn — Codlea.

Anul fondărei: 1908. — *Formațiunea,* până la 1920 particulara, în prezent comandită cu un *Capital* de lei 500.000. — *Lucrători,* 70 dintre care 40 români. *Mașini* cu aburi 65 HP. — *Combustibil,* rămășițe de lemne. — *Produce* articole de lemn.

Industria de Hârtie etc.

Fabrica de hârtie Zârnești S. A. R. Brașov

Strada Michail Weiss 2. — Telefon 692.

Anul fondărei: 1861. — *Formațiunea* fostă particulară, transformată în Societate Anonimă Română. — *Capital,* 9.000.000 lei. — *Lucrători,* început cu 40 lucrători, astăzi 302 dintre care 247 *români* și 55 sași. — *Mașini,* 3 mașini pentru fabricatul hârtiei, cu forță electrică, max. 140 HP. *Combustibil,* rumegatură de lemne. — *Materia primă* din țară și streinătate. *Producțiunea,* 20 vag. hârtie de înpachetat și pungi, lunar. — *Acțiunile,* sunt à 500 lei numai nominative. — *Piețele de deefacere,* România. *Director* D-l Duschenes. *Semnătura socială:* Director și un procurist, sau 2 procuristi.

Industria Grafică.

Institutul Cartografic „UNIREA“ proprietatea d-lui G,-ral de rezervă Const. Teodorescu situat în Str. Lungă 9. Telef. 103.

Este cel mai complect în această ramură de industrii, amenajat special pentru reproducere de hărți geografice și planuri de orașe.

Posedă: 3 mașini litografice moderne, 2 mașini tipografice (schnelpresse) format mare și 5 format mic, 1 mașină rotativă și 15 mașini speciale pentru legătorie și cartonage.

Mișcarea mașinelor se face prin electricitate, posedă 2 motoare à 15 HP, 2 Dinamuri și 6 Electromotoare.

Personalul de conducere și execuțiune se compune din: 1 director, 2 funcționari de birou, 40 lucrători: pictori, litografi, desemnatori, gravori, tipografi și legători.

Execută hărți geografice, placate estetice în culori, acțiuni de tot felul.

Atelierul de legătorie și cartonage execută lucrări speciale de legătorie, cartonage, etc.

Industria de alimente.

In orașul Brașov sunt 25 de fabrici și instalațiuni de diferite alimente și beuturi; în Dârste o moară, în Codlea o moară, în Bod 2 fabrici, în Feldioară și Tărlungeni câte o fabrică de oțet, 1 în Prejmer.

Prima moară sistematică și fabrică de paste făinoase.

A. Seewald, Brașov.

Strada Porții No. 65 — Telefon No. 169.

Anul fondărei: moara 1865, fabrica de paste 1919. *Formațiunea* privată. — *Lucrători,* moara: început cu

8 lucrători, astăzi 30 lucrători; fabrica de paste: început cu 5 lucrători, astăzi 15 lucrători toți cetățeni români. *Mașini* la moară: o locomobilă cu aburi de 90 P. S. turbină de apă de 30 P. S. iar la fabrica de paste: motor de benzină de 10 P. S. și un motor electric de 9 P. S. — *Combustibil,* lemne și benzină. — *Producția,* 3 vagoane făină în 24 ore și 1000 kgr. paste fainoase în 24 ore.

Căpățină, Bobancu și Comaniciu

Fabrică de licheruri, rum, șampanie etc. — Brașov.

Anul fondărei: 1920. — *Formațiunea* asociație privată. — *Capital* 210.000. — *Lucrători,* 18 lucrători între care 14 români. — *Mașini* simple de mână. — *Producțiunea* puțin importantă.

Prima fabrică de bomboane din Transilvania Societ. Anonimă Brașov.

Anul fondărei: 1899. — *Formațiunea,* societate anonimă. — *Capital,* lei 80.000. — *Lucrători,* început cu 15 lucrători, astăzi are 40 din care sunt 25 români și 15 alte naționalități. — *Mașini,* o mașină cu aburi cu dinam putere 30 HP. — *Combustibil,* lemne. — *Producția,* bomboane, ciocolată și zahăr. — *Direcția:* Ad. Hesshaimer sen. și junior, Iulius v. Brennerberg. Procurist: Iulius Zimmerman.

Bilanțul pe 1921.

Activ.		**Pasiv.**	
Numerar în casă	3.049.56	Capital acțiuni . .	80.000.—
Mobilier	100.000.—	Fond rezervă . . .	57.500.—
Mașini	29.777.97	Fond amortizare .	105.000.—
Mărfuri și mater.	559.267.99	Fond pt. impozite .	90.000.—
Conturi corente	354.414.39	Divid. neridicate .	11.565.—
Depuneri la bănci	28.659,—	Creditori	718.537.88
Hârtii de valoare	13.395.50	Beneficiul net:	
Debitori	100.489.19	report. 1920 7157.77	
		b. net. 1921 118817.95	125.975.72
	1.188.578.60		1.188.578.60

Profit şi Pcrdere. *Venitul brut:* 740.558.42. — Cheltueli generale 601.829.22. Dif. de curs 12.753.43. *Beneficiul net:* 125.975.72. — *Consiliul de administrație:* Hesshaimer, F. Taag, Brennerber, A. Hesshaimer jun. Cenzori: H. Walter, Dr. Richard Tör, A. Nussbächer.

Friedrich Czell & Söhne

Fabrica de bere Dârste.

Anul fondărei: 1892. *Formațiunea* particulară. — *Lucrători,* la început 40 astăzi 130 dintre care 115 români. *Maşină* cu aburi forța 150 PH. *Combustlbil,* cărbuni și lemne. *Producțiunea,* bere și malț 40.000 Hl. și 80—90 vag. anual. — *Materia primă* din țară, se importă numai Lamciu.

Martin Fromm și Fii

Moară sistematică.

Fabrica: — Strada Laterală No. 84. — Telefon 144.

Biroul: Str. Porții 65. Telefon 143.

Anul fondărei: 1880. *Formațiunea* asociație privată. — *Lucrători,* 27: 5 români, 6 sași, 16 unguri. — *Maşini* de moară cu aburi și putere de apă 130 P. S. *Combustibil,* lemne și cărbuni. — *Producțiunea,* $2^1/_2$ vagoane zilnic.

Carol Neustädter, Brașov.

Fabrica de drojdie şi spirt din Prejmer.

Strada Fântânei No. 13. — Telefon No. 185.

Anul fondărei: 1888 de Carol Neustädter. — *Formațiunea* după 1918, asociația moștenitorilor, C. Neustädter: V-va C. Neustädter născută Türk, H. Neustädter,

Else Neustädter, Adele Stephain născută Neustädter, W. Neustädter și Hilde Mayer născută Neustadter. — *Capital* cca 500.000 lei. *Lucrători*, început cu 4, astăzi 14 (români.) — *Mașini*, 26 P. S. Gleichstrom Nebenschluss Motor; 20 P. S. Wolf, locomobilă cu aburi. *Combustibil*, lemne. — *Producția*, drojdie comprimată și spirt. *Materia primă*, orz, porumb și melasse din țară. — *Semnătura firmei:* Hans Neustädter, Else Neustädter. Procurist: Fritz Türk.

Fabrica de zahăr Bod.

Birou: Brașov, Str. Principele Carol 17. Telefon 346.

Anul fondărei: 1889. — *Formațiunea*, societate anonimă în curs de transformare, naționalizare. — *Lucrători*, 220 obișnuiți, în timpul campanii de lucru până la 1100 lucrători. — *Mașini*, tot felul de mașini care se întrebuințează la fabricarea zahărului, mașini cu aburi de o forță de cca 1600 HP. — *Combustibil*, se întrebuințează atât lemne cât și cărbuni sau coks. *Producțiunea* fabricei, este în legătură cu producția sfeclei anuală, și se urcă anual la 400—1000 vag. zahăr. Sfecla se procură numai din țară. — *Semnătura firmei:* Director G. Gras, vice director H. Zillich, inspector la administrație Eugen Schaschetzy. *Piața de desfacere*, din cauza micei producțiuni, este în prezent, numai în interiorul țărei.

Celelalte fabrici de alimente de mai mică importanță sunt: Societ. pentru economia laptelui Brașov, H. Stangel fabrica de salam, H. Kleverkaus și Depner & Wagner tot fabrici de salam, apoi: C. Popovici fabrica de licheruri, Carol Kenyeres jun. idem, Petru Szonda, George Gross, I. Peteu & Co. fabrici de licheruri, rom și conacuri. — George Gutt, Simon Herz, Coloman Werzar & Co. fabrici de oțet. — *La Dârste,*

avem moara Dr. E. Schnell & Co. *„Braşovia"*, — *La Codlea,* moara Tischler, Christel, Göbbel & Co. — *La Bod,* fabrica de oţet Fr. Melzer & Co. şi *la Feldioara,* fabrica de oţet Schoppel, Stenner & Co.

Fabrici de piele.

In Braşov avem 2 fabrici de piele:

Fraţii Scherg

Fabrică de piele Braşov.

Fabrica: Str. Laterală 58. — Telefon 10.

Depozit: Strada Michail Weiss 12. — Telefon 198.

Anul fondărei: 1863. *Formaţiunea* particulară cu un capital cca 6.000.000 lei. — *Lucrători* 30 toţi cetăţeni români. — *Maşini* cu aburi 100 HP. — *Combustibil,* cu lemne. — *Producţiunea,* talpă 270.000 kgr. anual. — *Materia primă,* piei crude din ţară, extracturile din străinătate. *Semnătura firmei:* Fraţii Scherg (Gebrüder Scherg), Fritz Scherg, Ernst Scherg, Albert Scherg şi Moritz Scherg.

M. Schlandt

Fabrică de piele Braşov.

Strada Invăţătorilor 15. — Telefon No. 775.

Anul fondărei: 1910. *Formaţiunea,* privată. — *Capital* 1.700.000 lei. Lucrători 14. — *Maşini,* instalaţie modernă turbină de apă 30—40 HP. — *Combustibil,* lemne. — *Producţia,* talpă. — *Materia primă,* piele brute din ţară, extracte tanate din străinătate. — *Piaţa de desfacere* în ţară.

Fabrica de sticlărie şi ceramică „Honterus"

Societate Anonimă Braşov.

Fabrica: Telefon No. 172.

Birourile: Str. Principele Carol No. 9. Telefon 314.

Anul Fondărei: Sept. 1919. — *Formaţiunea,* soc. anonimă. — *Capital,* lei 3.500.000, transformată din asociaţie particulară. — *Lucrători* 150 dintre care 92% români. — *Maşini,* o locomobilă de 35 P. S. un motor de ţiţeiu de 40 P. S. şi un motor de benzină de 15 P. S. — *Combustibil,* pentru cele 2 cuptoare se întrebuinţează lemne de fag, iar pentru motoare ţiţei şi benzină. — *Producţiunea* este de cca 100.000 socuri. — *Materia primă,* negăsindu-se în ţară un năsip cuarţos pentru sticlăria albă, se importează din Cehoslovacia, Polonia şi Germania, din ţară se întrebuinţează numai soda amoniacală. — *Acţiunile* au o val. de 500 lei, primii 2 ani nu s'a dat nici un dividend.

Bilanţul pe 1922.

Activ.		Pasiv.		
Numerar în casă .	38.867.75	Capital. acţiuni		3.500.000.—
Tereñuri şi clădiri	3.720.294.02	Creditori . . .		5.377.935.—
Maş. scule şi mobil.	871.641.90	Conturi de ord.		2.590.000.—
Mat prim. şi de fcţie	1.497.998.65	Benefici		
Sticlărie fabricată	1.438.818.62	1921	16401.46	
Debitori	792.058.91	1922	13243.11	29.644.57
Pădurea Măeruş .	548.000.—			
Conturi de ordine	2.590.000.—			
	11.497.079.85			11.497.579.85

Profit şi perdere. *Venitul brut:* 1.610.618.92. *Cheltueli generale,* 342.150.26. *Impozite,* chirii, dob. 755.840.79. *Salarii,* 482.983.30. *Beneficiul net* 29644.57.

Consiliul de administraţie: Gr. G. Cantacuzino, Dr. G. Baiulescu, C. Lang, R. Soepkez, Constantin Caragea. — *Cenzori:* Dr. I. Hozan, N. B. Schmitzer, Franz Palmhert. *Semnătura* o are Dr. Director Carol Lang şi Herman Weissoertel.

Industria de teracotă și piatră.

Frații Schmidt

Fabrică de țiglă cărămidă și sobe de teracotă Brașov.

Biroul: Strada Porții.

Anul fondărei: fabrica de țiglă din Brașov 1893, fabrica de teracotă 1898, fabrica din Tărlungeni 1905. *Formațiunea* asociație particulară. *Lucrători,* în timpul campaniei de lucru; 250—500 lucrători, 60% unguri, 30% români, 10% sași. — *Mașini,* 2 locomobile Wolf cu aburi, 1 motor de benzină, 1 motor de ulei brut, în total 173 HP. — *Combustibil,* cărbuni și lemne. *Producțiunea,* tot felul de țiglă, de acoperiș, cărămidă presată, tuburi de drenaj, cărămizi refractare, sobe de teracotă smălțuite, vase de flori, oale pentru fiert etc. *Materia primă,* din țară, afară de smalț, caolin, spatz.

Demeter Gärtner & Comp. S. A.

Fabrica de piatră artificială Brașov.

Strada Gării No. 56c. — Telefon 176.

Anul fondărei: 1895. — *Formațiunea,* fost privat, acum societate anonimă. — *Capital,* lei 2.500.000. — *Lucrători,* 34 și 4 fauri. — *Mașini,* un motor stabil de benzină de 22 HP. și unul de 12 HP. cu motorină. *Producțiunea,* confecțiunea de articole de ciment și de piatră artificială. Plăci de mozaic, trepte, ornamente, tuburi de beton și inele pentru puțuri. — *Materia primă,* din țară. — *Acțiuni,* 1000 bucăți à 2500 lei. Ultimul divident 14%. — *Piața de desfacere,* România.

Consiliul de administrație: Gärtner Demeter, Sasso Constantin, Porr Emil, Eder Hans, Beer Hugo, Zorn Anton, Bretz Carl, Suru A., Nekolny Josef. — *Censori:* Otto v. Roll, Dr. Oskar Tellmann, Fritz Jakobi.

Activ.	Bilanțul pe 1921.		Pasiv.
Cassa	37.845.07	Capital	2.500.000.—
Realități	251.660.—	Creditori . . .	691.250.60
Mobilier	51.242.45	F. nd. pt. funcț.	10.800.—
Mașini, scule, vehic.	816.989.04	Divid. neridicate	8.200.—
Efecte	297.900.—	Rezerve . . .	39.374.05
Mărfuri	915.651.65	Amortizări . .	536.825.89
Clădiri	802.438.07	Benef. net. . .	598.607.30
Debitori	1.024.714.38		
Cauțiuni	450.—		
Schele	12.794.60		
Ct. automobile . .	174.272.60		
	4.385.057.84		4.385.057.84

Profit și perdere. Venituri: 1.820.530.72. — Cheltueli generale: 774.477.41. — Dobânzi: 54.059.56: Amortizări: 423.084.20. — Benef. net. 568.899.55.

Industria Chimică.

„Photogen"

Rafinărie de petrol S. A. Brașov.

Târgul Inului 31—33. — Telefon No. 21.

Anul fondărei: 1887. — *Formațiunea,* societatea anonimă cu un capital de lei 4.000.000 în majoritate actualmente românesc, acțiuni à 500 lei. — *Lucrători* a început cu 8 lucrători, astăzi are 85 dintre care 70% români. — *Mașini,* 2 mașini cu aburi în total 30 HP., 15 pompe și compresoare, 1 instalație frigoriferă. — *Combustibil,* lemne și păcură. *Producțiunea;* poate prelucra 200 vag. țiței pe lună, materia primă procurată din țară. — *Piețele de desfacere,* Brașov, Cluj, Oradea Mare și Arad. — *Consiliul de administrație:* Dr. Gh. Baiulescu, D. Frâncu, L. v. Neurath, Oskar v. Szimai, Dr. H. I. v. Bruckenhoch, Dr. I. Metianu, Marczel Lusztig, Carl Pisslinger și D. Vera. — Ad-tor delegat: D-l Marczel Lusztig.

„Mărășești“

S. A. pentru industrii chimice, fabrica Brașov.

Anul fondărei: 1896. — *Formațiunea,* societate anonimă. — *Lucrători,* 150 lucrători români. *Mașini,* 2 mașini de aburi 300 HP, 2 dinamuri 74 km., compresoare, cazane, pompe, mașini speciale pentru fabricarea acidului sulfuric și îngrășamintelor chimice. *Combustibil,* lemne și păcură. — *Producțiunea,* 200, 300 vagoane acid sulfuric, 3—400 vag. îngrășaminte, sulfat de fer, seleniu, etc. — Producția poate fi mult mărită. — *Materia primă* din țară, afară de o mică parte care nu se găsește în țară. — *Semnătura societ.* pentru Brașov, directorii fabricei: Dr. W. Szigetti și A. Hajos.

C. G. Ioannides

Fabrică de petrol Brașov.

Birou: Târgul Inului 24. — Telefon 64.

Fabrica: Strada Gării No. 66. — Telefon No. 95.

Anul fondărei: 1878. — *Formațiune* particulară. *Lucrători,* 18 dintre care 11 români. — *Mașini* cu aburi 6 HP. — *Combustibil,* păcură și lemne. — *Producțiunea,* petrol, benzină, motorină, țiței, ar putea prelucra 300 cisterne. — *Materia primă* țiței din vechiul regat. *Semnătura firmei:* A. I. Safrani și G. T. Stănescu.

Ioan Orendi

Prima fabrică Brașoveană de săpun.

Strada Lungă No. 85. — Telefon No. 73.

Anul fondărei: 1860. — *Formațiunea* privată, — proprietar Fr. Orendi, cu un capital cca 1.500.000 lei. *Lucrători,* 15 dintre care 14 români și 1 ungur. *Mașini,*

o maşină cu aburi 16 HP. şi alte maşini cu aburi 32 m². — *Combustibil*, lemne şi cărbuni. — *Producţia* până la 6 vagoane săpun lunar, 6 vagoane sodă, mai poate fabrica silicat şi glicerină. — *Materia prmă* din ţară şi importată. — *Semnătura firmei*: Dr. M. Merkel *Piaţa de desfacere*, Ardealul.

In Braşov mai cităm: **I. Peteu,** fabrică de lumânări, **Fritz Clompe,** fabrica de săpun şi lumânări, **G. Eitel,** detto. **G. Bergel,** fabrica de săpun, Codlea şi **Petrea I. Verzea,** fabrica de săpun şi ulei, Satulung.

Uzina de Gaz Orăşenească

Fabrica biroul: Braşov, str. Porţii 69. Telefon No. 77.

Uzina de gaz aerian, din cărbuni de piatră a fost clădită din nou în 1910 (vezi capit. edilitatea); are în prezent 5 cuptoare pentru extragerea gazului, fiecare cu 9 retorte şi un cuptor cu 5 retorte. Mai posedă: un răcitor de aer, inelar (alambic de apă), 2 aspiratoare de gaz cu un regulator de transmisiune, un spălător rotitor de naphtalină, un spălător fixat şi unul rotitor de amoniac, trei spălătoare de acid sulfuric, trei rezervoare de gaz de o capacitate de 3000, 1400 şi 1000 m³, un gazometru de staţiune şi 2 regulatoare de presiune.

Pentru punerea în funcţiune a aparatelor rotitoare precum şi pentru pomparea păcurei, apei de amoniac şi apei curate servesc: un motor cu benzină de 6 H. P., un motor cu gaz de 6 H. P. şi una maşină cu vapori de 4 H. P. Suprafaţa de încălzire şi presiunea este de 6 atmosfere. Aparatele extrag pe zi o cantitate de 6000 m³.

Producţia s'a urcat în anul de exploatare expirat 1921—1922 la un milion m³ gaz, 2000 tone coks,

200 tone păcură și 600 tone apă gazoasă cu circa 1% conținut de amoniac.

La exploatarea normală se utilizează cărbuni de Lupeni, în anul 1921/22 s'a utilizat 5800 tone.

Prețul de distribuția gazului în oraș este: Lei 4.35 pentru m³ plus 0.50% dare comunală.

„Electra"

Societate în comandită pentru Industria electrică, Brașov.

Anul fondărei 1921. — Societate în comandită. — Comanditată de Banca pentru circulația mărfurilor. *Capital* 260.000. — *Mașini,* 1 motor de benzină de 18 H. P., o mașină de găurit, un strung, o mașină de bobinat, un dinamo cu curent egal, 3 motoare electrice 1—3 P. S. diferite aparate și instrumente electrice.

Uzina Electrică S. A.

Râșnov.

Anul fondărei 1911. — Societate anonimă. — *Capital* 600.000. — *Mașini:* 3 turbine spirale și anume: 2 de câte 210 P. S. și una de 300 P. S. în total 720 P. S. mai are ca rezervă o locomobilă cu aburi de 200 P. S.

K. E. A. G. Societate Anonimă

pentru mine de cărbuni și pentru Uzină electrică, Prejmer.

Această Societate, are un *Capital* de Lei 5.000.000, posedă mașini: 2 locomobile cu aburi de câte 250 P. S. și un Electro-agregat cu benzină de 10 P. S.

In consiliul de cenzori sunt d-nii E. Bruteanu, Iulius Teutsch și E. Bologa.

Are un activ de 5.972.595.24 — *perdere* pe 1920 și 1921 lei 919.329.59 — față de un pasiv balansat = Capital 5.000.000 + 972.595. 24 ct. corente.

Uzina Electrică S. A.
Prejmer.

Capital 75.000. — *Mașini:* posedă 2 dinamuri cu curent egal fiecare de 55 kilovați, puse în mișcare de o turbină „Francis-Zwilling" de 80 H. P. și ca rezervă un motor „Diesel" cu 2 cilindre tot de 80 H. P.

Are un activ de 293.075.79 față de un pasiv balansat cu un profit net de 7500 lei la finele lui Decembrie 1921.

Consiliul de censori: Dr. V. Boltuș, H. Schneider și Iohann Binder.

Uzina electrică S. A.
din comuna Hălchiu.

Capital 51.500 lei. — Posedă *mașini:* un generator dinam curent continu, putere de 90 kilowatt, cu turbină de apă, putere efectivă 125 HP. și un generator curent continu, putere 42.5 kilowatt, cu locomobilă, putere efectivă 80 HP. — *Consiliul de administrație:* Georg Nicolaus, prim notar, I. Richter, dirigint. poștei și Johann Depner, econom.

Are un activ de lei 328033.06 față de un pasiv balansat cu un profit net de le 28.156.32.

Prima uzină electrică S. A.
din comuna Codlea.

Capital 54.000 lei. — Posedă *mașini;* trei generatoare producătoare de curent continu cu turbină de apă „Francis-Zwilling" putere 150 HP. și 2 mașini

de rezervă, una cu vapori putere 120 HP. și alta motor „Diesel“ de 80 HP. — *Consiliul de administrație:* Georg Göbbel, M. Reimesch și Johann Gross.

Are avantagii acordate; aprovizionarea cu ulei brut, scutit de impozit, până la 30.000 kgr.

Are un pasiv de lei 134.681.19 față de un activ balansat cu o perdere pe 1921 de lei 210.61.

Fabrica de Asfalt și Bitum Natural Brașov-Bartolomeu.

Telefon 106. Telefon 106.

Proprietate privată 1922 Gh. Mateescu. — *Sediul,* central Ploești. — *Lucrători,* 40 toți români. — *Mașini,* 1 stabilă 25 HP. 1 moară de măcinat piatra, un malaxor, 4 cuptoare moderne de fiert asfalt. — *Combustibil,* lemne din pădurile proprii. — *Producția* 4 vag. zilnic. — *Materia primă,* carierele proprii Bartolomeu, Schlosberg și mine de bitum la Matița. — *Fabrică,* asfalt, var alb, ciment, var hydraulic, praf de calcar, Bitum, cărămidă, țiglă etc. — *Exploatează,* carieră piatră de calcar, păduri, pietriș, nisip etc. — *Piața de desfacere:* com. Kișinău, Ploești, Iași, Bărlad, Brașov, Constanța, Mediaș, București, etc.

Tabloul general

de fabrici și îndreprinderi industriale din județul și orașul Brașov.

I. Industria textilă.

Wilhelm Scherg & Comp., fabrică de postav, stofe împletite și țesute Brașov.

Wilhelm Tellmann & Comp., fabrică de postav, Brașov.

Fr. Kleverkaus, fabrică de postav Brașov.

Fabrică de tricotaje fosta Ioan Herter, Brașov.

G. Foith & Comp., fabrică de halne împletite Brașov.

I. Teutsch & Comp., fabrică de împletituri și țeseturi în Brașov.

Șt. Fapp și Fiul, soc. anon., fabrică de postav Râșnov.

Nicolae Arișeanu & Comp., fabrică de lână Turcheș.

II. Industria de mașini și metalurgică.

Frații Schiel, fabrică de mașini și turnătorie de fier Brașov.

Iuliu Teutsch, fabrică de mașini și fabrică metalurgică Brașov.

R. Goldschmidt, inginer diplomat, construcție de mori și fabrică de mașini Brașov.

Czell și Seimen, fabrică de mobile și construcție de fier Brașov.

„Transilvania“ prima fabrică de casse de bani și tresori **Schuster și König** în Brașov.

Pastori și Hothmann, fabrica de somiere de sârmă Brașov.

Fabrica de locomotive și vagoane societate anonimă Honterus (în construcție.)

George Müll şi fratele, construcţie de fier şi lăcătuşărie Codlea.

III. Industria lemnului şi fierăstrae.

Daniel Sorariu, esploatare de păduri Braşov.

Székely şi Margittai, fierăstrău cu aburi, Bartolomeu-Braşov.

Societate anon. forest. din Székpatak Braşov.

Andrei Kocsis, fierăstrău cu aburi Braşov.

Societate anonimă Valea Mureşului, pentru exploatarea de lemne Braşov.

Societatea Forestieră „Carpathia", Braşov.

Fraţii Milch şi Neubauer, societate anonimă pentru exploatarea lemnului Braşov.

Societate anonimă pentru industria lemnului din Braşov fostă Vidor & Comp. Braşov.

Producţiunea forestieră Regnicolară societ. anonimă, Braşov.

„Bran" societate pe acţiuni pentru industria lemnului şi comerţ Braşov.

Societate anonimă pentru industria lemnului din Ciucul de jos Braşov.

Iosif Sziklás, comersant de lemne şi fierăstrău Braşov.

Societate anonimă pentru producţia de lemne şi comerţ Braşov.

Transilvania societate anon. română pentru industria pădurilor Braşov.

Societate anon. din Săcele pentru industria lemnului Braşov.

Societate aonimă Ardeleană pentru industria forestieră Braşov,

Carol Eiven, fabrica de lemnărie Braşov.

Fraţii Hornung societate anonimă, fabrică de mobile îndoite, Codlea.

M. J. Horwath, fabrică de unelte, Codlea.

George Wenzel și fratele, fabrică de unelte și lemnărie, Codlea.

Robert Christel & Co., fabr. de lemnărie, Codlea.

Petru Gross, fierăstră, Codlea.

Matei Göbbel, fierăstrău cu aburi Codlea.

Ida Mátyás, fierăstrău cu aburi Turcheș.

„Săcelele“ societate anonimă pentru exploatarea de păduri și comerțul de lemne Satulung.

Societate anonimă din Buzău pentru industria lemnului de fag Preșmer.

Carol Ganzert & Comp., intreprindere pentru exploatarea pădurilor Râșnov.

IV. Industria de hârtie și celulose.

Fabrica de hârtie Zârneşti S. A. R. Brașov

V. Industria de alimente.

Societate pentru economia laptelui din Brașov.

Prima fabrică de bomboane din Transilvania soc. anon. Brașov.

H. Stangel, fabrică de salam și mezeluri Brașov.

H. Kleverkaus, fabrică de salam și mezeluri Brașov.

Depner și Wagner, fabrică de salam și mezeluri Brașov.

Frideric Czell și fii, fabrici de spirt și bere Brașov.

Carol Neustädter, fabrică de spirt și drojdii din Preșmer-Brașov.

Costi A. Popovici, fabrică de spirt și licheruri Brașov.

Iuliu A. Teutsch, fabrică de licheruri Brașov.

Carol Kenyeres jun., fabrică de licheruri Brașov.

Carol Czell, fabrică de licheruri Brașov.

Petru Szonda, fabrică de licheruri Brașov.

George Gross, fabrică de rum și licheruri Brașov.

Căpăţină, Bobancu şi Comaniciu, prima fabrică română de șampanie din Transilvania, fabrică de licheruri Brașov.

I. Peteu & Comp. „Victoria", fabrică de specialități de licheruri franco-Holandeze, rum, cognac, etc. Brașov.

Frideric Czell, fabrică de oțet Brașov.

George Gutt, fabrică de oțet Brașov.

Simon Herz, fabrică de oțet Brașov.

Coloman Werzar & Co., fabrică de oțet Brașov.

A. Seewald, moară și fabrică de paste făinoase Brașov.

Martin Fromm şi fii, proprietar de moară Brașov.

Dr. Ervin Schnell & Co. „Braşovia", morăria și fabrica de kecsuri Dârste.

Prima fabrică Transilvăneană de pesmeți, turte dulci și biscuiți Rudolf Elges și fii Brașov.

Văd. lui Ioan Siegens succ., furnisor al curții regale române, brutărie de pâine de lux, pesmeți și negoț de cereale, Văd. Elena Siegens și Rudolf Breuer Brașov.

Tischler, Christel, Göbbel & Comp., societate pentru industria morăritului Codlea.

Societate anonimă ungară pentru industria zahărului Bod.

Francisc Melzer & Comp., fabrică de oțet Bod.

Schoppel, Stenner & Comp., fabrică de oțet Feldioara.

Societatea Fabrica de spirt a reuniunei economilor din cele trei sate Tărlungeni.

VI. Fabrici de piele.

Fraţii Scherg, fabrică de piele Brașov.

M. Schlandt, fabrică de piele Brașov.

VII. Industria de teracotă, piatră şi sticlă (mine.)

Societate anonimă pentru minele de cărbuni şi uzină electrică Braşov.

„Lies“ societate anonimă minieră în Braşov.

„Gea“ societate anonimă pentru industria şi comerţul minier societate pe acţii Braşov.

Frideric Czell şi fii, mine de cărbuni în Vulcan Braşov.

„Eterna“ mină de cărbuni soc. pe acţiuni Braşov.

„Mitrasulfer“ soc. anon. română minieră Braşov.

„Cetatea de Granit“ societate anonimă pentru exploatarea de mine şi cariere (în formaţiune) Braşov.

Fraţii Schmidt, fabrică de cărămidă şi teracotă Braşov.

Demeter Gärtner & Co., societate pe acţiuni, birou technic şi intreprindere de construcţii, articole de ciment şi fabrică de piatră artificială Braşov.

Societate anonimă de teracotă din Cristian Braşov.

Kugler & Co., fabrică de ciment portland Braşov.

Fabrică de sticlărie şi ceramică „Honterus“ societate anonimă pe acţiuni Braşov.

Societate anonimă din Sânpretru pentru cărămidă şi olane Sânpetru.

Peter Plajer & Co., fabrică de cărămidă Codlea.

Societate anon. minieră din Braşov Cristian.

VIII. Industria chimică.

Rafinăria de petrol societate anonimă Braşov.

C. G. Ioannides, fabrică pentru rafinarea petrolului Braşov.

„Mărăşeşti“ soc. anon. română pentru industrii chimice Braşov.

I. Orendi, prima fabrică de săpun și lumânări din Brașov.

Fritz Clompe, fabrică de săpun și lumânări din Brașov.

G. Mateescu, fabrică de asfalt.

G. Eitel, fabrică de săpun și lumânări din Brașov.

G. Bergel, fabrică de săpun și uleiu, Codlea.

Petru I. Verzea, fabrică de săpun, lumânări de ceară, parafină și stearină Satulung.

IX. Intreprinderi de iluminat.

Fabrica de gaz orășenească din Brașov.

Societate anonimă pentru minele de cărbuni și uzină electrică Brașov.

Tartler și Seyka, societate în comandită pentru industria electrică Brașov.

Prima uzină electrică societ. anonimă Codlea.

Uzină electrică societate anonimă Hălchiu.

Uzină electrică societate anonimă Râșnov.

Uzină electrică societate anonimă Preșmer.

Jerger & Comp., intreprindere pentru lumină electrică Măieruș.

Kugler & Co., fabrică de ciment portland, intreprindere pentru iluminarea electrică Vulcan.

CAP. 12.

Bănci și Institute de Credit.

In orașul Brașov avem Sucursalele Băncilor mari din București și Ardeal, reprezentate până acum prin:

Banca Națională a României

Sediul Brașov. — Str. Porței 53. — Telefon 776.

Banca „Albina" din Sibiu

Sucursala Brașov. — Piața Libertăței 22. — Telefon 94.

Banca Românească

Sucursala Brașov. — Tg. Grâului. — Telefon 174.

Banca Generală a Țărei Românești

Sucursala Brașov. — Tg. Inului 28. — Telefon 752.

Banca „Marmorosch Blank" & Co. S. A.

Sucursala Brașov. — Str. Principele Carol 9.
Telefon 725.

„Cetatea"

Bancă Eeonomică Comercială S. A.

Brașov, Piața Libertăței. — Telefon 430.

Capital social: statutar lei 100.000.000, deplin vărsat lei 10.000.000. — *Fond de rezervă* 2.000.000. — *Acțiuni* à 500 lei, majoritatea acționarilor o formează țăranii Români din Transilvania — *Comanditează întreprinderea* „Cetatea de Granit" soc. anonimă Brașov — înființată de curând cu un capital de 30.000.000 lei, I-nul vărsământ 30 % efectuat. Banca „Cetatea" deține peste jumătate din capital — *Depozite spre fructificare* 10.000.000, *Depozite în ct. corent* lei 10.000.000. — *Consiliul de administrație:* Al. Vaida-Voevod președinte,

Mihai Popovici și St. C. Pop vicepreședinți, *Membri:* Ion Răducanu, Ioan Iosif, Voicu Nițescu, Dr. Aurel Dobrescu, George Crișan, Virgil Mircea, Patriciu Pintea, Ilarie Filipescu, Ion Leucă, Dănilă Sasu, Emil T. Cheaja, H. Cojocariu — *Cenzori:* Sever Dan, Virgil Madgearu, I. Mafteiu, E. Bologa, I. Moța — *Director General:* I. Iosif. — *Sucursale:* București, Cluj, Rupea, Galați, Odorheiu, Toplița-Română, Gherla și New-York.

Bilanțul pe 1922.

Activ.		Pasiv.	
Caaa	1 333.344.54	Capital	10 000.000 —
Ef. scontate . . .	2.333.174.—	Fond. rezervă .	2 000 000 —
Lombard	6 638 623 —	Fond de pens.	225 500.—
Cont. cor. cu acoperire	10 433 9 0 36	Depuneri fructifica e și dep.	21 182 956.50
Ef. publice, acț. și particip.	5 942 878.60	Diverși creditori	2 541.825.26
Imobile	2 076 000.—	Conturi d. ordine	8 080 250.—
Mărfuri	4 685 026 26	Beneficiu net .	206 506.10
Mobilier și instalațiuni	1 326.310.63		
Monede și cupoane	71 804.47		
Tipografia	40.000.		
Diverși debitori .	2.275.716 10		
Conturi de ordine	8 080 250.—		
	45 237.037 96		45 237 037.96

Profit și Perdere. — *Venituri:* 2.825.991.26 — *Cheltueli generale:* 526.102.61 — Salarii 559.943.73 — Amortizări 195.504.81 — Impozite 36.749.90 — Dob. plătite depuneri: 300:083.11 — Dob. reescont 1101 — *Beneficiu net:* 1.206.506.10 — Repartizarea beneficiului Dividende 800.000 lei — Rezervă 120.000, Pensiuni 44.500, Fond cultural 35.000, Consiliul ad.-ție 28.000, Cenzori 10.000. Director gen. 12.000, funcționari 30.000, rezerve, impozit și amortizări 127.006.10.

„Brașoveana“

Institut de bancă și comerciu societate pe acțiuni.

Piața Gen. Berthelot Brașov. Șirul Bisericei 6. Telef. 432.

Anul fondărei: 1907. — *Formațiune,* din reuniune de păstrare și împrumut s'a transformat în 1921 în Institut de bancă și comerciu S. A. cu capital în acțiuni à 50 lei 157496.05. — *Fond de rezervă,* 37075.90. *Acțiunile,* în număr de 3000 lei la 127 români. — Anul acesta s'a sporit capitalul la 1.000.000 prin subscrierea a lei 850.000 în *acțiuni nominative,* a 50 lei pentru vechi acționari și 70 lei pentru cei noi.

Depozite spre fructificare, lei 1.134.511.01; în ct. corent 199.235.82. Impr. războiu ungar (cor. 2200). — *Consiliul de administrație:* Căpățină N. D., Chelariu Gh., Ciogu N., Ciurcu I. I., Dr. Eug. Mețianu, G. Navrea, Peteu I., Gh. M. Stinghe, Dr. Suru Al. *Director* Arsenie Vlaicu. Cenzori: V. Literat, N. Sulică.

Bilanțul pe 1921.

Activ.		**Pasiv.**	
Casa numerar .	66 700.51	Capital și mize . ,	157 496 05
Disponibil-bănci	18 709 66	Fond rezervă . . .	37 075.90
Rimese	1 093.564 27	Depuneri fructificare	1 134 511 01
Lombard	8.127.02	Divid neridicate .	2 569.30
Efecte	21 253 18	Ct. Corente	199 235.82
Mărfuri	260 805 80	Diverși creditori . .	1 304 06
Mobilier	480 —	Reescont Soc. Mercur	191.632.71
Diverși debitori .	287 822 96	Beneficiul net . . .	33 638 55
	1.757.463.40		1 757.463.40

Profit și Perdere. *Venituri,* 177.394.37. — *Cheltueli* diverse 36123.68. Salarii 27000. Chirii 5000. Impozite 4170. Interese depuneri 60.473.24. Interese reescont 10928.90. Beneficiul net 33.638.55.

Casa Generală de Păstrare.

(Kronstädter All. Sparkasse)

Strada Principele Carol 3. Brașov. — Telefon No. 28.

Anul fondărei: 1835. — *Formațiunea,* societate anonimă cu *capital social,* lei 5.007.000. — *Fond de rezervă* 1.767.819.07 face operațiuni de credit fonciar hypotecar urban și rural: cca lei 4.695.218 rural și lei 7.042.827 urban cu secție specială. *Depozite spre fructificare* lei 42.930.410.60, cont. corent 3.425.101.90. — *Disponibilități* la Budapesta (cor. 6.104.371.80) lei 3.052.185.90. *Impr. războiu* ungar cor. 10.810.200. — *Consiliul de administrație:* Emil Porr, Johann Albert, Böhmches Gustav, G. Ditter v. Boor, Dr. W. Breckner, M. Günther, A. Hessheimer, Em. Mayer, Fritz Scherg, L. Schmidt, A. Seewald, Dr. A. Teutsch. *Director:* H. Eder.

Bilanțul pe 1921.

Activ.			**Pasiv.**
Casa numerar .	407.517.81	Capital	5.007.000.—
Hârtii de valoare	10.005 989.07	Fond rezervă . .	1 767.817.07
Ipoteci	11.738.045 40	Fond obligațiuni .	1 500.000 —
Portofoliu . .	8.541 629.—	Fond de pensii .	509 190 54
Conturi curente	33.483 748.27	Depuneri pe librete	42 930.410.60
Depozite bănci	5 332 914.03	„ ct. curent	3 425.101 90
Diverşi debitori	1 627.029 09	Obligațiuni . . .	12 412 959 26
Imobile	328 000.—	Div. creditori . .	2.013 876.13
Mobilier . . .	35 993.37	Dob. anticipate .	304 229 92
Dobânzi plătite obligațiuni .	68 828 01	Dob. şi cup. obligațiuni	776 643.24
Dob. ef. reescontate . . .	328 314.76	Impozite	136.836 10
		Divid neridicate .	21.700.70
		Beneficiu 1921 . .	653 590 42
	71.898.008.81		71 898.008.81

Profit şi Perdere. *Venituri,* 4.273.294.97. — *Cheltueli generale* 944.790.35. — Impozite 394.196.28. Chelt. imobil, amortizarea mobiliei 24.445.72. — Dob. plătite depuneri: 1.772.386.73. — Dob. plătite obligațiuni 483.885.47. — *Beneficiul net* 653.590.42.

Banca Națională (sășească) Soc. pe acții

Brașov, Strada Porții 3. — Telefon No. 90.

Anul fondărei: 1899. — *Formațiunea,* societate anonimă cu un capital de lei 5.000.000. — *Fond de rezervă,* lei 527.404. — *Acțiuni,* 1149 acțiuni la supuși români. *Comanditează,* fabrica de împletituri Foith & Co., fabrica de lingerie Wlaat & Wlaat și tipografia „Gutemberg" capitalul care aparține băncei din aceste intreprinderi lei 250.000 la Foith & Co., 200.000 lei la Wlaat & Wlaat și 200.000 lei la tipografia „Gutemberg". — *Depuneri spre fructificare:* pe librete lei 12.031.550, în ct. corent: 1.986.000. — *Disponibil* la Budapesta și Viena cor. 3.638.695. — *Impr. războiu* cor. 1.743.000. — *Consiliul de administrație: Președinte* Dr. O. Tellmann, *Vice președ.* W. W. Rhein. *Membrii:* Fr. Bahmüller, G. Ieremias, Fr. Clompe, Alfred Porr, R. Depner, P. Scheefer, Dr. K. Erling, Dr. C. Schnell, Al. Gebauer. W. Schreiber, G. Schiel, E. Gmeiner, A. Tartler, I. Hubbes, I. Teutsch. — *Cenzor:* C. Schuster, M. Onqwerth, L. Palmhert, Karl v. Roll. — *Director* Hugo Beer.

Bilanțul pe 1921.

Activ.			**Pasiv.**	
Casa		339 170.66	Capital acționar	5.000.000.—
Monede străine .		18 919 20	Fond de rezervă societar . .	401. 715.—
Dividende		5.321.09	Fond pentru dif. curs . .	142.988.57
Efecte		1.192 604 42	Fond. rezervă .	124 209 50
Imobil		151.280.—	Divid. neridicate	54.060.90
Plasamente:			Depuneri . . .	12.151.721.56
Portof.	1 250.044.84		Cont-corente .	1 572 652.50
Lomb.	143.714.39		Benef. net . .	644 070.53
Ct. ct.	11 984 733 22	13.378.492.34		
Depuneri		3817.664 74		
Particip Indust și Comerciu . . .		1.187 325 33		
Transitorii		640.78		
		20 091 418 56		20.091 418.56

Profit și Perdere. *Venituri,* 1.797.858.89. — *Chelt. generale* 469.168.81. Amortizări 2350. Dob. plătite depuneri: 522.976.58, dob. as. fonduri 24.287.10. Impozite 135.205.87. *Beneficiul net* 644.070.53.

Banca de Scont Transilvană S. A. Brașov.

Șirul Florilor 12. — Telefon No. 632.

Anul fondărei: 1914. — *Formațiunea,* societate anonimă afiliată la Banca Anglo-Austriacă din Budapesta, cu un capital lei 2.500.000, fond de rezervă 65.000. — *Deținători* Acțiuni Banca Anglo-Austriacă și deținători supuși români. — *Comanditează* Magazinele generale și antrepozitele pentru Ardeal S. A. în care participă cu lei 935.000 la capitalul social de lei 2.500.000. — *Depuneri spre fructificare:* pe librete lei 5.164.926.49 în ct. corent: lei 4.195.960.83. — *Disponibilitățíi* la Budapesta cor. 1.750.000. *Impr. de războiu* cor. 6.399.100. — *Consiliul de administrație:* T. Copony vice-președinte, *membrii:* Hajdu, Bretz, Klein, Depner, K. Ganzert, W. Schreiber, Dr. A. Tontsch, Hansleitner, Dr. H. Mihalovits, G. Schmutzler, G. Stănescu, Eugen Czell, M. Schlandt, V. Lukacs, Em. M. Safrano. *Cenzori:* G. Uetscht, Dr. R. Czell, Peter Buhn.

Bilanțul pe 1921.

Activ.		Pasiv.	
Casa	644.030.—	Capital	2.500.000.—
Efecte	4.011.169.96	Fond de rezervă	65.000.—
Imobil	148 524.75	Dep librete	5.164.926.49
Portofoliu	309 995.—	Dep. ct crt.	8.356.768 74
Plasamente diverse	11.258.979 97	Transitorii	68 496.42
Mobilier	21 146.—	Beneficiul net	238 654.74
	16.393 846.39		16.393.846.39

Profit și Perdere. — *Venituri,* 1.104.457.99. — *Chelt. generale* 194.115.22. Impozite 136.298.21. Imp. as. capital 69.440.08. Salarii, 102.290.84. Dob. plătite: 345.795.86. Amortizări 17.863. *Beneficiul net* 238.654.74.

Banca pentru circulația mărfurilor S. A. Brașov.

Strada Principele Carol 17. — Telefon 727.

Anul fondărei: 1920. — *Formațiunea*, societate anonimă cu capital subscris lei 10.000.000, vărsat lei 3.350.000. — *Deținători*, toți acționari supuși români. *Comanditează*, societatea în comandită pentru industria electrică Brașov „E l e c t r a" capital 260.000, băncei aparține 250.000. — *Depuneri spre fructificare* pe librete lei 2.100.000 în cont. corent 6.500.000. *Secție de mărfuri* care procură materiale diverse pentru intreprinderi industriale. — *Consiliul de administrație*: *Președinte* Friederic Czell, *vice-președinte* Eug. Czell. *Membrii*: Dr. R. Czell, Alexi Genovitz, Gustav Rhein, Rud. Phor, ing. Costi Sassu, H. Depner. — *Cenzori* V. Petersberger, Gh. Kökösy, H. Zell. *Director* Dr. R. Czell, procurist Mih. Falk.

Bilanțul pe 1921.

Activ.		**Pasiv.**	
Casa numerar	592.242 77	Capital vărsat . .	3.350.000.—
Stoc monede și valute . . .	192.888.55	Fond rezervă . .	4 410.23
Inventar și stoc de mărfuri .	289.564.13	„ pensiuni . .	4.161.36
Diverşi debitori	17.946 020.56	Dep fructificare carnete	2.143.018.99
Disponibil bănci	1.425.987 16	Dep. cont. curent.	6 529 884.25
Posturi transit	11.654.10	Cambii și trate reescont. . . .	5.000 000.—
		Ct. crt. la bănci .	2.236 932 85
		Diverse comisiuni	688.227 28
		Beneficiul net . .	501 692.31
	20.458.357.27		20.458.357 27

Profit și Perdere. *Venituri* lei 1.016.921.30. — *Chelt. și salarii* 284.505.77. Dobânzi plătite 195.185.39. Impozite 29.282.93. — *Beneficiul net* 501.692.31.

Banca Ardeleană Industrială şi Comercială S. A. Braşov.

Târgul Grâului 7. — Telefon No. 651.

Anul fondărei: 1919. — *Formaiţunea*, societate anonimă, cu un capital lei 10.000.000. — *Deţinători*, supuşi români, industriaşi şi comercianţi importanţi din Transilvania. — *Comanditează*, fabrica articole de lemn R. Christel & Co. Codlea, cu lei 315.000 tot capitalul firmei. — *Depuneri spre fructificare* pe librete 8.032.000, în cont. corent lei 2.080.000. — *Consiliul de administraţie*: *Peşedinte* Sam. Schiel, *membrii*: G. Schmutzler, Gustav v. Bömches, Fried. Scherg, Dr. W. Czell, Tr. Copony. *Director* H. Teutsch.

Bilanţul pe 1921.

Activ.		**Pasiv.**	
Casa	1.218.861.10	Acţiuni	10.000.000.—
Efecte	856.497.50	Fond. rezervă . .	151 013.17
Portofolii . . .	617.820 —	„ amortizări .	43.686 64
P asamente . .	19.824.682 34	Dep. librete . . .	8.914 938.08
Imobile	1 563.260 39	Dep .Ct ct . . .	2 607.861 44
Mobilier . . .	219.195.98	Div. creditori . .	1 733 849.33
Transitorii . .	50 167.—	Datorii ipotecare .	18.096 97
		Divid neridicate .	21 520.—
		Transitorii . . .	246 101.31
		Beneficiu net. . .	613.417.37
	24.350.484 31		24.350 484.31

Profit şi Perdere. *Venituri*, 1.299.605.94. — *Cheltueli generale* 188.424.50. Salarii 251.625. Impozit 204.582.13. Dubioase 5000. Amortizări 36.556.94. — *Beneficiul net* 613.417.37.

Banca Poporală Braşoveană (Ungară) Soc. pe acţii Braşov.

Strada Porţii 60. — Telefon No. 195.

Anul fondărei: 1884 ca soc. coop. şi la 1905 soc. anonimă Braşov. — *Capital*, lei 1.550.000. — Fond rezervă 500.000. — *Depuneri* pe librete 5.837.825 lei. *Ipoteci*, 684.598. — *Disponibil* Budapesta: cca 64.000

coroane. — *Imprumut* oblig. stat. ungar $5^1/_2\%$ 784.947. coroane. *Acționari:* toți supuși români. — *Consiliul de administrație: Președinte:* Gregor Simay, *V.-președinte* Dr. Béla Szele. — *Membri:* Alex. Albertfi, A. Bede, B. Barabás, Adolf Goldfinger, C. Molnár, Dr. Ernő Pawelka, Béni Szabó. — *Cenzori:* L. Király, Lukács Verzár, Pető Száva. *Directori:* Iosef Leitinger, Eugen Simay, Béla Barthos.

Activ. **Bilanțul pe 1921.** **Pasiv.**

Activ		Pasiv	
Casa	616.690.59	Capital acționari . .	1.250.000.—
Portofoliu . . .	1 033.086.66	Fond rezervă . . .	500.000.—
Efecte	231.759.06	„ pensii	50.740.88
Ipoteci	684.598.56	Depuneri fructific. .	5.837 825 —
Disponibil băncii	21.188.64	Impozit ipotecari .	13.956.75
Div debitori . .	56.582.20	Divid. neridicate .	9 237.75
Obligat. bănci .	426 029.—	Cont. transitorii . .	42.969.82
„ fond. pens.	25.979.96	Benef. net.	209 592.18
Mobilier	20 000 —		
Cont curente . .	4 798.407.71		
	7.914.322 38		7.914 322.38

Banca Ungară Generală de Credit.

Centrala Budapesta — sucursala Brașov.

Strada Principele Carol 6. — Telefon No. 1C8.

Anul fondărei: Centrala 1867. Sucursala Brașov 19 5. — *Formațiunea* societate anonimă sucursală. — *Capitalul* centralei 900.000.000 cor. ungare, acționarii cetățeni în mare parte supuși români. *Comandita* înainte de războiu cele mai mari fabrici de zahăr, rafinării de petrol etc. *Depuneri fructificare* pe librete: lei 9.000.000 în cont. corent 48.000.000. *Disponibil* la Budapesta cor. ung. 31.000.00. *Director* Armin Deutsch.

Banca Comercială Ungară din Pesta.

Sucursala Braşov.

Strada Principele Carol 7. — Telefon No 18.

Anul fondărei: 1907. — *Formaţiunea* societate anonimă cu centrala le Pesta şi cu capital central cor. 10.000.000 (8.000.000 lei) se procedează actualmente la naţionalizarea sucursalei prin intermediul Bancei Ardelene şi Casa de economii din Cluj. — *Depuneri fructificare* pe librete cca lei 10.000.000 în cont. corent lei 5.500.000. — *Disponibil* la Budapesta lei 13.000.000. — *Impr. războiu* cor. 50.000. *Director* Andrei Holloşi. — *Procurişti*: M. Brossek, C. Faffii, A. Emkelhardt, Bela Bernath şi A. Adler.

Tablou comparativ de depuneri spre fructificare și depuneri în Cont.-Corent la băncile locale și sucursale la 31 Decemvrie 1921.

Felul Băncilor	Capital	Rezerve	Depuneri fructificare	Depuneri în Cont.-Courent
Bănci Românești locale	10.157.496·05	2.037.075·90	22.317.467·61	—
Bănci Rom. Sucursale	—	—	29.938.251·06	23.031.284·16
Total :	**10.157.496·05**	**2.037.075·90**	**52.255.718·67**	**23.031.284·16**
Bănci Săsești locale	23.507.000·—	2.592.153·54	66.140.089·23*)	14.145.500·09
Bănci Maghiare locale	3.750.000·—	565.000·—	11.002.751·49	8.356.768·74
Bănci Magh sucursale	—	—	19.000.000·—	53.500.000·—
Total :	**3.750.000·—**	**565.000·—**	**30.002.751·49**	**71.856.768·74**

*) În depunerile spre fructificare la băncile săsești putem conta pe cel puțin 20% din depuneri ca fiind capital depus de români.

Din acest tablou observăm cum-că depunerile elementului românesc se urcă la circa 53 milioane față de 96 milioane depuse de minorități, de asemenea depuneri în Cont.-Courent am avut nn total de 23 milioane față de 76 milioane

La data de 31 Decembrie 1921 era un total de depuneri spre fructificare de Lei . . 148.398.559·39
și depuneri în Cont-Courent Lei 99 033.552 99

Total Lei . . . 247.432.112·38

„Industria Ardealului“ Societate Anonimă

Sediul Brașov.

Strada Principele Carol 17. — Telefon 761.

Anul fondărei: 1919 societate anonimă română. Capital lei 10.000.000. — *Acțiunile* a 500 lei, toate în mâni românești. Se ocupă cu exploatări de păduri, participări la diferite întreprinderi industriale, posedă fabrica de celuloză din Arad, evaluata 10 milioane și a participat cu capitaluri importante la „Antrepozitele Generale al Ardealului Brașov S. A.“ Minele de cărbuni Ilieni S. A., D. Gärtner & Co. S. A. produse de ciment Brașov. Petrolul Românesc București. Societ. I. R. D. P. București. — Soc. Chimico Farmaceutica Brașov. Societatea Trassia Dej. Fabrica Rom. de Locomotive și Vagoane S. A. Brașov. — *Consiliul de administrație*: I. Mețianu președinte, I. Grădișteanu vicepreședinte. Dr. I. Costinescu și Dr. Baiulescu, ad.-tori delegați; membrii: Ing. N. Ștefănescu, D. Bragadiru, Berceanu, C. Cocias, Ing. T. Eremia, W. Czell, W. Paul, W. Schreiber, Ing. I. Ionică, Al. Suru, Dr. O. Russu, Vallescu. — *Director* E. L. Bruteanu.

Chimico-Farmaceutica Societate Anonimă Brașov.

Strada Brutari 2. — Telefon 469.

Anul fondărei: 1920. — *Formațiunea* societate anonimă română. — *Capital* 5.000.000 lei, acțiuni a 500 lei deținători români 82% și 18% streini. — *Participă* cu 1 milion la Industria Medico-Technica S. A. Cluj. Principali acționari: Dr. I. Mețianu, A. Suru, A. Hesshaimer, W. Schreiber, Ing. I. Ionică, I. Grădișteanu, G. Cuteanu etc. — *Consiliul de administrație*: Dr. I. Mețianu, Zărnești, președinte. Al. Suru, Brașov, Dr. Eugen Ciutea, Brașöv adm. delegați I. C. Grădiș-

teanu, București, Dr. Iuliu Moldovan, Cluj, Dr. Marius Sturza, Cluj, Ștefan Lambru, București, Ioan Ionescu Brăila, București, Dr. Carol E. Schnell, Brașov, Wilh. Schreiber, Brașov, E. F. Bruteanu, Brașov, Ioan Ionică, Brașov-Zârnești, A. Hesshaimer, Brașov, Ștefan Furtună, București. — *Censori*: Gh. Manolescu, Bucureșt, C. C. Andriano, Brașov, C. I. Marinescu, Brașov. — *Censori supleanți*: Dr. N. Marinescu, București, Dr. I. Garoiu, Brașov, Virgil Nistor, Sibiiu.

„Brașovul"

Soc. Anon. Rom. de intrepr. comerciale și indus. București. Sucursala Brașov.

Fondată în Iulie 1919. Capital social 1.200.000 deplin vărsați. Afacerile soc.: Pivnițe de vinuri: Maderat (jud. Arad) și Brașov. — Depozit de Envelope. Exploatarea cafenelei „Transilvania". — Antrepozite: închirieri de magazii, mărfuri în comision, închirieri de terenuri.

Banca particulară „A. Suru" Brașov.

Tg. Inului 30-31. — Telefon 773.
Inființată în 1921.

Asociațiunea de anticipațiuni Soc. pe acții Codlea.

(Nemțește: Zeidner Vorschussverein A. G.)

Anul fondărei: 1873. societate pe acțiuni. *Capital* 500.000 lei. Rezerve 214.781.83. Asociații, plugari din comunele Codlea, Ghimbav și Vulcan. — *Depuneri pe librete*: lei **7.572.756.19.** Imprumuturi de războlu: lei 699.275. — Consiliul de administrație compus din 11 membrii. *Director* G. Acuht.

Activ.		Bilanțul pe 1921. Pasiv.	
Casa	293.666 96	Capital	500 000.—
Portofoliu . . .	1.2 7.645.—	Fond rezervă diverse	243.394.78
Ipoteci	19.000.—	Depuneri pe librete	7.572.756.19
Ct. de anticipatii	36.388 15	Impozit, dobânzi .	23.029.35
Ct. curent . . .	1 630 622 13	Dividende neridicate	2.608.—
Efecte	1.044 158.—	Dob. anticipate . .	29.877.18
Depozite la bănci	908 985.—	Diverşi creditori . .	35 927.25
Imobile	25.500.—	Beneficiu 1921 . . .	75.450 52
Mobilier	5 400.—		
Dob întârziate .	5.837.03		
Diverşi debitori	224 940.58		
	8.483.043.27		8.483.043.27

Profit şi Perdere. Venituri 510.637.20. Cheltueli. Dobânzi plătite, depuneri 267.577.93. Impozite 31.513.40, chelt. generale 113.721.01. *Beneficiul net* 75.450.52.

Afară de această asociație de credit care e cea mai importantă, mai sunt în județ, în comunele cu o populație mai numeroasă diferite asociațiuni și cooperative de credit și anume:

Banca din Cristian S. A. Cristian.

„Marienburger Vorschussverein“ Feldioara.

„Gazdagsági hitelszövetkezeti bank“ Satu nou.

„Vorschussverein“ Hărman.

„Creditverein“ Hărman.

„Zeidner Vorschussverein“ Vulcan.

„Rotbav“ societ coop. împr. Rotbav.

„Heldsdörfer Vorschussverein“ S. A. Hălchiu.

„Prejmer“ soc. anon. păstrare Prejmer.

„Brendörfer“ Vorschussverein S. A. reuniunea de împrumut Bod.

„Türkösi hitelszövetkezet“ Turcheș.

„Râşnoveana“ institut de credit Râșnov.

„Rosenauer Vorschussverein“ Râșnov.

„Petersberger spar- und Vorschussverein“ Sânpetru.

„Măieruş" societate coop. împr. Măieruș.
„Hangya" cooperativa de credit Satulung.
„Ghimbav" banca de credit Ghimbav.
„Purcăreni" banca de credit Purcăreni.
„Furnica" cooperativa Purcăreni.

„Federala"

Cooperativelor de consum şi valorizare Braşov.

Denumirea: „Federala Cooperativelor Brașov" coop. de consum și producție, înființată la 1920. — *Consiliul de administrație: Preşedinte:* V. Micudă. — *Drector*: T. A. Greceanu. *Membri:* Dr. A. Dobrescu, Pr. I. Bărbat, Pr. D. Greceanu, Pr. Moise Micu și învățătorii; Ion Nan, I. Pușcariu și I. Bos. — *Capital de cote*; lei 67.726.60, *fonduri de rezervă* lei 27.657.35. Este înscrisă împreună cu celelalte cooperative din județ la Centrala Coop. Sătești din București.

In județul Brașov sunt 25 de cooperative de consum, din care numai 10 în funcțiune, afiliate la Federala Brașov care este regionala, celelalte 15 sunt în curs de formare legală.

La Federala Brașov ca regională, are înscrise încă 28 cooperative în jud. Făgăraș, 11 coop. în jud. Trei Scaune și 2 coop. în Târnava Mare.

In campania trecută, aceasta Federală a adus 207 vag. grâu și 105 vag. porumb pentru populația orașului și județului Brașov, rulănd un capital împreună cu celelalte afaceri de lei 12.069.734.06. — A aprovizionat armata din garnizoana Brașov și împrejurimi cu 159½ vag. ovăz, 44 vag. orz, 30 vagoane porumb și 8½ vag. fasole pe prețurile maximale ordonate de comis. superioară de cumpărare București.

Activ.	Bilanţul pe 20 Iunie 1922.		Pasiv.
Casa	53.880 06	Capital social .	67.726.60
Mărfuri generale . .	48.906.05	Rezerve	27.657.35
Mobilier	40.531.80	Coop. creditoare	202.060.01
Ct. ct. casa C-la şi propriu	40.187.15	Creditori	1.074.926.42
Mărfuri în comis. .	240.376.—	Ct crt bănci . .	3.335.955.31
Capit. C-le Coop. săteşti	5.000 —	Casa C-lă contig.	3.331.15
Coop debitoare . .	152.843.07	Garanţii	16.625.—
Diverşi debitori . .	2.751.512.04		
Saci	10.815.—		
Profit-Perdere . . .	1.384.228.67		
	4.728.281.84		4.728.281.84

Profit şi Perdere: *Venituri:* mărfuri g-le 974.444.21, beneficiu de la cereale contig. lei 78.560.65 — *Benef. diverse:* 26.679.13 — *Cheltueli* generale şi impozite 41.379.9) — *Salarii:* 106.228.25 — *Dobânz şi comis.* lei 437.674.16 — *Chirii* lei 31.565 = *Perdere* lei 1.384.228.67 în curs de amortizare.

Situația Cooperativelor de consum constituite din județul Brașov la 31 Decemvrie 1921.

Localitatea	Numele	Capitalul	Beneficiul net	Președintele Coop.
Com. Codlea	„Prevederea“	74.126·—	24·363·75	Nec. Rogozea plugar
„ Ghimbav	„Ghimbășeana“	6.375·—	5.277·62	D. Marcu învățător
„ Hărman	„Carpații“	14.075·—	23.776·91 pe 2 ani	D. Greceanu preot
„ Purcăreni	„Mugurul“	30.370·—	51.866·71 pe 2 ani	V. Micudă s. rev. șc.
„ Râșnov	„Bucegiul“	34.525·—	77.190·76 pe 2 ani	I. Nan învățător
„ Satulung	„Satulungeana“	84.600·—	24·920·35	Moise Ciuta propriet.
„ Turcheș	„Turcheș“	37.085·—	15.229·11	I. Rusu Tibreanu not.
„ Tărlungeni	„Tărlungeana“	40.150·—	12.701·17	I. Bărbat preot
„ Vulcan	„Vulcăneana“	10.225·—	12.382·46	Gh. Muntean plugar

Societățile de asigurare din orașul Brașov.

Societatea de asigurare **„Generala"** din București agența Brașov, Strada Principele Carol No. 17. II. Telefon No. 298.

„Dacia-România" societate asigurare București, agența Brașov, sediul la sucursala Banca Românească.

Soc. „Națională" societ. de asigurare București agența Brașov, sediul la sucursala Banca Generală a Țărei Rnmânești.

Soc. „Agricola" societ. de asigurare București agența Brașov, sediul la soc. Brașovul Str. Princ. Carol.

Soc. „Prevederea" asig. Brăila agența Brașov, sediul la banca Cetatea, Piața Libertății.

Soc. „Fonciera" asigurare Cluj, agența Brașov, sediul Târgul Grâului 9. — Telefon 245.

Soc. „Franco-Hongroise" societ. da asigurare Cluj, sediul Tg. Florilor 12. — Telefon 372.

Soc. „Phönix" societ. de asigurare Cluj, agența Brașov, Târgul Florilor 12. — Telefon 184.

Soc. „Steaua Română" societate de asigurare, sediul Târgul Grâului 9. — Telefon 624.

CAP. XIII.

Organizarea Prefecturei județului Brașov.

Prefectura județului Brașov continuă a avea organizarea și serviciile ca și în trecuta stăpânire maghiară.

Numirea de Prefectură s'a adoptat în Ardeal numai de la punerea în vigoare a Decretului II-lea al fostului Consiliu Dirigent în anul 1919 luna Ianuarie 24, dar și atunci fără bază de drept, de oare-ce nici acest decret nu vorbește de Prefectură ci numai de Prefect.

Prefecturile actuale se numiau în Ardeal *Oficiul Vicecomitelui* (actual subprefectul județului) și se cuprindea în art. de lege XXI din anul 1886, precum și în statutul de organizație al județului, compus de reprezentanța județului și aprobat de Ministerul de Interne de pe vremuri ungar.

Din cele arătate. rezultă că toate chestiunile administrative județene pe vremuri, le rezolva oficiul vice-comitelui (subprefectul) — Prefectul se numea *Comitele suprem* și era numai un factor politic de încredere și de control al guvernului ungar.

Reprezentanța județului (la noi consiliul județan) care se mai numia și Congregație era aleasă de cercuri electorale speciale, și pentru care alegeri, se împărțea anume județul.

Comitetul administrativ și diferitele comitete, rezolvau toate chestiunile administrative, având ca membrii din oficiu pe toți șefii serviciilor publice, ca: subprefectul, prim notarul, jurisconsult, prim procuror de stat, revizor școlar etc. Președintele de drept atât al reprezentanței județene, cât și al comitetului administrativ era *Comitele suprem* iar în lipsa acestuia subprefectul sau prim notarul județului.

Administrația actuală a prefecturei se compune din următoarele servicii:

1. **Serviciul Central** compus din Prefect, Sub-Prefect, 2 primi notari, trei notari judiciari, 1 jurisconsult, 1 arhivar, 1 expeditor, 4 oficianți și 6 diurniști.

2. **Serviciul Contabilităței** cu 1 șef contabil și 5 contabili.

3. **Casa (sedria) Orfanală** cu 1 președinte, 2 asesori, 2 oficianți și 1 diurnist.

Casa Orfanală județeană este una dintre cele mai salutare instituțiuni existente în administrația statului în teritoriile alipite. Casa Orfanală județeană formează un serviciu separat sub direcțiunea Președintelui Casei Orfanale. Această Casă s'a organizat în urma dispozițiunilor cuprinse în art. de lege XX. din anul 1877. Regulamentul de gestiune s'a decretat de Ministerul de Interne ungar cu No. 128.000 din anul 1902, precum și în baza statutului de organizare al județului aprobat de Minister.

Ca for judiciar apără și administrează interesele și averea minorilor, absenților, precum și a celor puși sub curatelă, în cazuri de succesiune, administrare de avere, matrimoniale și altele, având ca instanță apelativă Comitetul Administrativ al județului.

Casa Orfanală județeană nu este aceiaș, ca și la comună, factorii orfanali din comune nu sunt de cât niște intermediari, respectiv executori ai Casei Orfanale județene.

Serviciul Plășilor compus din serviciile separate pentru fiecare plasă, având fiecare 1 primpretor, 1 pretor, 1 oficiant și un diurnist.

Recapitulaţie

Serviciile	No. funcţionarilor	Diurnişti	Servitori	Total	Observări
Serviciul Central	23	6	10	39	3 posturi vacante
Sedria Orfanală	5	1	1	7	
Plasa de sus	3	1	1	5	
Plasa de jos	3	1	1	5	
Plasa Săcele	3	1	1	5	1 post vacant
Total:	37	10	14	61	

Afară de serviciile arătate mai sus, se mai află în Palatul Prefecturei şi alte servicii care lucrează în strânsă legătură cu administraţia judeţului:

1. **Serviciul statisticei** jud. cu 1 şef de serviciu.

2. **Serviciul jud. I. O. V.** cu un şef de serviciu.

3. **Serviciul aprovizionărei** judeţene cu 1 şef de serviciu.

4. **Serviciul sanitar judeţan** cu 1 medic şef la centru, 1 şef de birou şi un şofer, de acest serviciu ţin şi cei zece medici de circumscripţie rurală, anume cu reşedinţa în comunele: Feldioara, Codlea, Râşnov, Hălchiu, Hărman, Cristian, Tărlungeni, Turcheş, Bod, Maeruş şi Satulung.

5. **Serviciul sanitar al oraşului Braşov** cu un medic şef şi patru medici de circumscripţie urbană.

6. **Serviciul veterinar judeţan** cu un medic veterinar şef la centru şi trei medici veterinari de plasă. Pentru plasa Bârsa de sus, sediul la Prefectură, Bârsa de jos, sediul la Feldioara iar pentru plasa Săcele sediul la Satulung.

7. **Ocoalele silvice** compuse din:

1. Ocolul silvic **Braşov-Feldioara,** având personalul următor:

Sediul Braşov, şeful ocolului silvic.

Com. Cristian, 1 brigadier, 1 pădurar.
Com. Râşnov, 1 brigadier, 4 pădurari.
Com. Sohodol, (pădure) 1 pădurar.
Com. Vulcan, 2 pădurari.
2. *Sediul Feldioara-Braşov.*
Com. Crizbav, 1 brigadier, 1 pădurar.
Com. Rotbav, 1 brigadier.
Com. Feldioara, 1 pădurar.
Com. Maeruş, 2 pădurari.
Com. Apaţa, 1 brigadier, 1 pădurar.
Com. Hărman, 1 brigadier.
3. Ocolul silvic **Codlea**.
Sediul Codlea, şeful ocolului silvic cu 3 brigadieri şi 4 pădurari.
4. Ocolul silvic **Săcele.**
Sediul Satulung şeful ocolului silvic cu 3 brigadieri şi 2 pădurari.
Com. Bacifalău 1 brigadier, 3 pădurari.
Com. Cernatu 1 brigadier.
Com. Purcăreni 1 pădurar.
Com. Zizin 1 pădurar.
Com. Tărlungeni 1 pădurar.

8. **Serviciul de poduri şi sosele** cu un şef inginer, un inginer ajutor, 1 funcţionar technic, 3 picheri şi 31 cantonieri.

Organizarea Primăriei orașului Brașov.

Primăria oraşului Braşov, ca şi celelalte autorităţi din Ardeal, funcţionează şi se conduc după legile vechi maghiare pe baza art. de lege XXII din anul 1886, precum şi în baza statutelor comunale aprobate de fostul ministru ungar de interne sub No. 126.000

din 1902 și a Decretului II. al fostului Consiliu Dirigent.

Consiliile comunale se alegeau tot în baza art. de lege XXII din 1886, și numărul membrilor erau în proporție cu numărul locuitorilor din comună. La noi de și s'au ordonat aceste alegeri, până azi încă nu s'au făcut, funcționând numai primăria comunală conform decretului anunțat.

Administrația comunală se conduce de un consiliu comunal compus; din primar, 4 consilieri comunali, un prim jurisconsult, un prim consilier silvic, un prim notar, aceștia cu drept de vot și un prim contabil, un prim medic și un prim inginer, aceștia numai cu vot consultativ.

Serviciele și personalul Primăriei.

Secția I-a, asistența publică, fonduri umanitare, burse, afaceri școlare, sanitare, culturale, etc. cu personalul următor:

Primar
Primpretor
un notar
un vicenotar
2 oficianți
1 diurnist
6 supraveghetori de circumscripție
1 om de serviciu.

De secția I-a țin:

a) *Protocolul de înregistrare* cu un funcționar.

b) *Expediția* cu 10 funcționari și 4 oameni de serviciu.

c) *Registratura* cu 3 funcționari și

d) *Arhiva* cu un funcționar și un om de serviciu.

Mai țin de acest serviciu:

Administrația asilului pentru săraci (infirmi) cu un administrator și 5 îngrijitori.

Ad-ţia spitalului epidemic cu un administrator, 4 îngrijitori şi un desinfector.

Ad-ţia spitalului civil cu un prim medic director, 3 medici secundari, 1 administrator, 1 controlor, 1 econom, 1 diurnist, 2 surori de caritate, 13 îngrijitoare şi 2 oameni de serviciu.

Orchestra orăşenească cu un maestru de muzică, un ajutor şi 25 membri.

Secţia II-a, ad-ţia publică, edilitatea, afaceri industriale, militare, veterinare şi statistice etc. cu: un consilier (primar substitut), 2 notari şi zece funcţionari,

Secţia III-a, afaceri de gospodărie, finanţe, ocrotire socială, intreprinderi de utilitate publică, construcţii şi executarea lor cu 1 consilier şi 1 diurnist.

De această secţie ţine şi *oficiul de accize* cu personalul următor: 1 conducător al oficiului, un ajutor, 5 controlori, 7 încasatori, 19 supraveghetori şi 5 ajutori.

Secţia IV-a, intreprinderi orăşeneşti cu un consilier şi 2 funcţionari.

De această secţie mai ţine: *Ad-ţia abatorului orăşenesc,* cu un medic veterinar director, un medic veterinar ajutor, 1 casier, 1 controlor şi 2 supraveghetori.

Ad-ţia uzinei de apă şi apaductul: cu 1 ad-tor, 1 contabil, 1 oficiant, 1 diurnist, 2 maeştri de uzină, 2 maeştri a ţevelor, 2 cetitori a apometrilor, 1 montor şi 10 lucrători.

Ad-ţia uzinei de gaz: cu un director, un contabil, casier, controlor, copist, un maestru de instalaţie, un maestru la gaz, un magaziner şi 57 diferiţi lucrători.

Secţia V-a, economia orăşenească cu un consiiier şi 4 funcţionari.

De această secţie ţine: *Grădinele oraşului* cu un grădinar şi 6 muncitori, şi *serviciul de câmp* cu un supraveghetor.

Secţia VI-a, serviciul silvic cu un consilier silvic, 3 ingineri silvici, 11 brigadieri şi 19 guarzi silvici cu trei funcţionari.

Pe lângă Primărie mai funcţionează următoarele oficii: *Oficiul de Inchiriere şi de locuinţe* cu un şef şi 8 funcţionari.

Scaunul Orfanal orăşenesc cu 6 funcţionari, *Judecătoria orăşenească* cu 3 funcţionari; *Oficiul Jurisconsultului orăşenesc* (contecios) cu 3 funcţionari; *Oficiul edil* cu 2 ingineri, un architect şi 9 funcţionari.

Contabilitatea cu 7 funcţionari; *Cásieria* cu 4 funcţionari şi *Percepţia* cu 38 funcţionari.

Mai ţin separat de oficiul edil; *Canalisarea* cu un maestru şi 4 muncitori, şi *Curăţitul stradelor* cu 3 funcţionari şi 40 măturători de stradă.

Dările ce percepe comuna pt. stat: dări pentru pământ, asupra chiriei, fonciera, dări asupra societăţilor anonime, dările I. II. III, asupra beneficiilor, darea de mină şi asupra averei.

Adaus general, dări asupra pământului şi căruţe, dări pentru fondul bolnavilor. *Dări judeţene* pentru drumuri şi zecimi judeţene.

Dări comunale, darea comunală, pentru drumuri, taxa de apă, taxa pentru canal, taxa orăş. pentru transcriere, dare pentru câini.

Diverse: taxe pentru camera de comerţ şi industrie.

Organizarea Tribunalului Brașov.

Trib. Brașov este compus dintr'un *prim președinte, nn președinte de senat,* numit prin decret regal, 2 *președinți de senat,* delegați de primul președinte.

Sunt 4 Secțiuni și anume:

Secția I.-a căreia îi sunt repartizate procese civile-directe (I.-a instanță).

Secția II. căreia îi sunt repartizate procese civile apelative (II-a instanță).

Secția III. căreia îi sunt repartizate procese penale directe (I-a instanță).

Secția IV. căreia îi sunt repartizate procese penale apelative (II-a instanță).

O altă a **V-a secțiune** specială o formează Camera de punere sub acuzare, compusă din 3 magistrați sub prezidenția primului președinte. In vechiul regat Camera de acuzare funcționează pe lângă Curtea de Apel, pe când aici în Ardeal, după legile în vigoare aici, Camera de acuzare funcționează pe lângă Tribunal.

In fine mai sunt: Comisiunea de judecată a negustorilor speculanți și comisiunea de pe lângă oficiul de închirieri.

O parte din magistrații dela Tribunal și judecătorii de Ocoale au fost delegați în comisiunile de împroprietărire și expropriere pentru reforma agrară. Au fost în circ. acestui Trib. 8 Comisiuni de Ocol agrare și patru comisiuni județene pentru cele 4 județe cari formează circ. acestui Trib. (Brașov, Făgăraș, M. Ciuc și Trei-Scaune).

Primul președinte presidează ori-care din senate precum și camera de punere sub acuzare.

Are dreptul de supraveghere și control asupra tuturor magistraților Tribunalului și judecătoriilor de Ocoale din circumscripția sa, pe cari le inspectează cel puțin odată pe an. In cazuri excepțional de grave poate și suspenda pe judecătorul de Ocol, referindu-se imediat Curții de Apel, care hotărăște în ultima instanță.

Circumscripția acestui Tribunal este formată din 4 județe (în plus 7 comune din jud. Târnava-Mare).

Sub regimul maghiar era Trib. Brașov cu 2 județe: Brașov si Făgăraș, iar județele Trei-Scaune și Ciuc aveau fiecare și Tribunal la (Târgul-Săcuilor și la Mercurea Ciuc [Csik-Szereda]) dar dela 1919 s'au suspendat, de oare-ce toți magistrații și funcționarii erau maghiari, și se constatase că dădeau sentințele „în numele republicei Maghiare“ și numai în limba maghiară. Ne având personal român care să'i înlocuiască, s'a hotărât în 1919 suspendarea acestor 2 Tribunale și trecerea tuturor afacerilor la Trib. Brașov. Aceasta era o măsură provizorie, care însă se prelungește și acum de mai mult de $3^1/_2$ ani,

Judecătoriile de Ocoale aparținătoare sunt zece: Ocol Brașov (pentru întreg județul Brașov); — Ocol Făgăraș. Zărnești și Șercaia (jud. Făgăraș); — Ocoalele Sft. Gheorghe, Tg.-Săcuilor și Aita-Mare (jud. Trei-Scaune); — Ocoalele Mercurea Ciuc, Gheorgheni și Martinul-Ciucului (jud. Ciuc).

Parchetul se compune dintr'un Prim Procuror și trei procurori de secție.

In total numărul magistraților și al funcționarilor din circ. Trib. Brașov este următorul:

Tribunalul Brașov	Magistrați	Notari	Funcționari judecătorești	Aprozi	Gardieni
Tribunalul Brașov	13	5	16	5	—
Parchetul Brașov	4	1	7	1	18
Judecătoria Brașov	4	1	17	4	—
„ Făgăraș	4	2	13	3	2
„ Zârnești	2	—	7	2	1
„ Șercaia	2	—	6	1	1
„ Sft.-Gheorohe	4	1	13	3	1
„ Tg.-Săcuilor	4	1	17	4	2
„ Aita-Nare	2	—	5	1	1
„ Merc.-Ciucului	4	3	17	6	2
„ Gheorgheni	5	1	14	2	2
„ Mart.-Ciucului	2	—	5	1	1
Total :	50	15	137	33	31

La Tribunalul Brașov, majoritatea magistraților și funcționarilor judecătorești sunt români, ceilalți de altă naționalitate dar știu românește. Actualmente nu se mai desbate (pertractează), scrie și redactează hotărârile decât, numai în limba română.

Nu s'a mai îngăduit fără nici o excepție nici unui funcționar de origină strein ca să mai scrie vr'un act judecătoresc, nici unui advocat să pledeze decât în limba română.

Toți justițiabilii sunt datori ca în toate actele, acțiunile, petițiunile, ce sunt adresate instanțelor judecătorești să întrebuințeze numai limba română. Dacă un împricinat (maghiar, sas, secui, etc. . .) nu ar ști limba română, atunci acțiunea ori petițiunea ce și-ar redacta-o el însuși, va avea alăturată și traducerea legalizată.

Competința Tribunalului și a judecătoriilor este regulată de legile în vigoare aici în Ardeal.

Sentințele Tribunalului se dau cu apel la Curtea de Apel din Târgul-Mureș; a judecătoriilor de Ocol menționate mai sus cu apel la Tribunal.

In general, legislația în vigoare aici este tot aceea din înainte de 1918, legislația maghiară.

Legea polițiilor și siguranței statului, sau alte câte-va legi speciale (a paspoartelor, monopolurilor...) s'au pus în aplicare și aici.

S'au tradus cele mai importante din coduri și diferite legi și regulamente,

Curtea cu jurați nu lucrează; funcționarea ei este suspendată dela 1915 până după încetarea răsboiului, și nu s'a reluat.

Pe lângă tribunalul Brașov funcționează un **barou al advocaților** compus din *59 advocați* și anume: **24 Români,** *22 maghiari* și *13 sași.*

CAP. XIV.

Organizarea Direcției Regionale C.F.R. Brașov

Activitatea ei până la 1 Aprilie 1922.

Ca să putem aprecia importanța înființărei Direcției Reg. C. F. R. din Brașov, e necesar să facem o comparație a situații căilor ferate trecute de la Máv. sub administrația C. F. R. după alipirea teritoriilor foste sub administrația ungară.

Calea ferată Máv. era administrată și ea pe lângă Direcția Generală, de Direcțiuni regionale a căror rețea de cale ferată varia între 1200—2000 klm. După stabilirea granițelor spre vest ale patriei noastre, căzură pe teritoriul nostru trei centre de Direcțiuni Regionale și anume: Cluj, Arad și Timișoara cu o lungime de linie foarte disproporționată, astfel Dir. Cluj avea vre-o 2800 km., Arad 750 km. și Timișoara 1200 km., fiindcă liniele acestor două din urmă căzură parte în Ungaria parte în Jugoslavia, până când la Cluj se mai adăugară liniile din Regionala Debrețin.

Chiar de la început s'a resimțit inconvenientul acestei dispozițiuni și în anul 1920 s'a decis să se desființeze regionala din Arad și să se înființeze una în centrul României-Mari în Brașov având pe lângă egalizarea rețelei și menirea de a fi aproape de trecătorile Carpaților unde sunt mai dificile transporturile.

In luna Octombrie 1920 apăru decretul prin care s'a ordonat înființarea acestei Regionale și organizarea ei a fost încredințată D-lui inginer director regional Alex. Marinescu. Personalul s'a recrutat parte din personalul fostei Direcțiuni Centrale din Cluj, care la 15 Oct. 1920 s'a desființat — parte de la celelalte Regionale și din fosta inspecție de exploatare din Brașov.

Organizarea Regionalei a întâmpinat de la primul moment mari dificultăţi din lipsa de locuinţe pentru personal şi local pentru birouri. După mari sforţări şi cu sprijinul autorităţilor locale a reuşit să ocupe imobilul actual din Strada Porţii No. 1, ca local pentru birouri şi să fie plasat o mică parte din personal şi aceasta până la Iulie 1921, când de fapt şi-a început activitatea aceasta Regională cu 8 servicii şi cu următorul personal de conducere:

Un director regional.
Un sub-director regional.
Un şef al serviciului de secretariat şi personal.
Un şef al serviciului de contabilitate.
Un şef al serviciului de mişcare.
Un şef al serviciului de tracţiune.
Un şef al serviciului de întreţinere.
Un şef al serviciului comercial.
Un şef al serviciului contencios.
Un şef al serviciului sanitar.

Serviciul de contabilitate, din lipsă de personal fiindcă se aştepta trecerea personalului din Direcţia Arad, care se desfiinţa, la Braşov, întreg anul a funcţionat numai cu câţiva funcţionari pentru centrala Direcţiei, iar personalul exterior executiv aparţinea celorlalte Regionale, în ce privea contabilitatea.

Formarea birourilor necesare, progresa foarte anevoios din lipsa de personal, aşa că multe chestiuni se rezolvau încă de Regionalele vecine din care s'a format această Regională.

Întreg personalul consta în Aprilie 1921 aproximativ din 60 funcţionari dintre care mulţi erau începători.

La 1 Aprilie D-l. inginer director regional Al. Marinescu, fiind mutat în Direcţia Generală, continuarea organizărei şi conducerea acestei Regionale a fost încredinţată actualului director regional Dl. Inginer D. Frâncu, fostul director regional de la Arad.

După multă muncă s'a răuşit să se formeze toate birourile necesare, aşa încât la 1 Aprilie 1922 Direcţiunea avea în totai 305 funcţionari cu următoarea organizare şi repartizare.

P. *Serviciul de personal şi secretariat* cu 34 funcţionari şi următoarele birouri:

P_1 biroul secretariat, personal, evidenţă bugetară şi permisele de călătorie.

P_2 biroul de indice, arhivă, licitaţie şi inventar.

P_3 biroul de registratura Regionalei.

P_4 biroul de expediţie generală.

B. *Serviciul de contabilitate* cu 65 funcţionari şi următoarele birouri:

B_1 biroul de personal şi registratura

B_2 biroul de controlul cheltuelilor

B_3 biroul de contabilitate

B_4 biroul hârtiilor de valoare

B_5 a) biroul vărsărilor staţiunilor
b) biroul Casei regionale de plăţi

B_6 biroul Casei Muncii

B_7 biroul de ordonanţare a serviciilor B., R. şi J.

B_8 biroul de ordonanţare a serviciilor M.

B_9 biroul de ordonanţare a serviciilor T.

B_{10} biroul de ordonanţare a serviciilor L.

B_{12} biroul de ordonanţare a serviciilor de economat.

C. *Serviciul Comercial* cu 31 funcţionari şi următoarele birouri:

C_1 biroul de personal şi registratură

C_2 biroul de controla tarifelor şi traficului

C_3 biroul de restituiri

C_4 biroul de reclamaţiuni.

M. *Serviciul Mişcărei* cu 63 funcţionari şi următoarele birouri:

M_1 biroul de personal şi registratură.

M_2 biroul de exploatare.

M_3 biroul de dirijare a vagoanelor

M_4 biroul de controlă
M_5 biroul de economat
M_6 biroul de statistică
M_7 biroul de reclamațiuni.

Mm. *Inspecția de telegraf și telefon* cu 34 funcționari.

L. *Serviciul de întreținere și construcție* cu 23 funcționari și următoarele birouri:

L_1 biroul de personal și registratură
L_2 biroul tecnic și control
Lc inspecția de aparate de centralizare și poduri bascule.
L_5 biroul de material
L_6 biroul de contabilitate a întreținerei.

T. *Serviciul de tracțiune* cu 20 funcționari și următoarele birouri:

T_1 biroul de personal și registratură
T_2 biroul technic
T_3 biroul de tracțiune
T_4 biroul de materiale.

J. *Serviciul Contencios* cu 5 funcționari cu următoarele birouri:

J_1 biroul de secretariat, personal și procese civile
J_2 biroul de procese corecționale și contravenții
J_3 biroul sechestre, popriri, exproprieri și urmăriri.

R. *Serviciul medical* cu 3 medici, 3 funcționari și cu birourile:

R_1 biroul de personal și registratură
R_2 biroul de farmacie și material sanitar.

E. *Inspecția de economat* pentru întreaga Regională, având chemarea a prevedea toate gările, secțiele de întreținere și depourile cu materialele necesare, cu 27 funcționari.

Regionala Brașov are în prezent o rețea de **1050 km.** C. F. cu următoarele linii:

1. Teiuș—Brașov—Predeal (inclusiv)

2. Brașov—Sft. Gheorghe—Madefalău—Ghimeș (exclusiv).
3. Sft. Gheorghe—Brețcu
4. Brașov—Zârnești
5. Brașov—Făgăraș—Sibiu
6. Sibiu—Copșa-Mică
7. Sibiu—Vințul de jos (exclusiv)
8. Sibiu—Agnita—Sighișoara (linie îngustă)
9. Blaj—Praid
10. Sighișoara—Hașfalău—Odorheiu

Lungimea liniilor cu cele de garaj din gări e în total de **1140 km.** Pe lângă aceste mai aparțin și multe linii industriale ale diferitelor întreprinderi și fabrici, cari sunt întreținute de C. F. R. în contul proprietarilor.

Intreținerea liniilor se execută de secțiile de întreținere a căror număr e de 9 cu următoarele reședințe: Brașov 2 secții, Făgăraș, Sibiu 2 secții, Mediaș, Sighișoara, Mercurea-Ciuc și Diciosânmartin. Aceste secții sunt conduse de ingineri cu o practică mai îndelungată ajutați de 1 sau 2 ingineri și birourile necesare. Fiecare secție e împărțită în sectoare de picheri, după importanță.

Serviciul de tracțiune se execută de *depouri,* care se împarte în două categorii și anume:

1. *Depouri mari,* conduse de ingineri, cum sunt depourile din Brașov și Sibiu; și *depouri* mai mici conduse de șefi de depou înaintați la acest grad din personalul de tracțiune după depunerea examenului cuvenit. La Regionala Brașov astfel de depouri, sunt în Madefalău, Sighișoara, Blaj și Predeal.

Din tabloul aci anexat sub litera **„A“** să vede desvoltarea și înbunătățirea serviciului de tracțiune în depoul Brașov și pe întreaga Regională în intervalul de la 1 Februarie 1921, data înființărei Regionalei, până la finele anului 1921. Din acest tablou se vede că

numărul mașinelor în serviciu a crescut cu *42* și a celor în reparație cu *19* în total, iar numărul mecanicilor a scăzut cu *18* prin repatriarea acelora cari n'au voit să depună jurământul.

Pentru alimentarea mașinelor sunt pe întreaga rețea a Regionalei în *61* gări instalațiuni de alimentare cu apă, parte cu castele de apă, parte cu pompe.

Din tabloul anexat sub **„B"** se vede mișcarea lunară a parcului de locomotive pe Regionala Brașov și kilometri parcurși lunar, zilnic și pe locomotivă.

Desvoltarea, respectiv creșterea parcului de locomotive e continuă și e speranță că în curând va ajunge numărul normal corespunzător traficului actual. Astfel pe linia Brașov-Predeal, numărul trenurilor a ajuns la maximul de capacitate al acestei linii așa că noui trenuri nu se mai pot întroduce.

Mai resimțită e lipsa de vagoane, fiindcă parcul vagoanelor în timpul rezboiului s'a utilizat prea mult și nu se poate face față pe deplin multelor reparațiuni, cu toate că și în această privință se resimte o înbunătățire considerabilă.

Serviciul de mișcare adecă exploatarea, încă s'a dezvoltat considerabil în acest interval. Toate birourile necesare funcționează deși numărul funcționarilor e încă destul de redus și trebue complectat. Tot personalul depune o muncă uriașă numai ca să poată satisface toate cerințele.

Au circulat pe liniile acestei Regionale în intervalul dela 1 Aprilie 1921 până la 1 Aprilie 1922; *1534* trenuri regale accelerate și speciale; *10858* trenuri de persoane; *9012* trenuri mixte și *28296* trenuri de marfă cu un tonaj total de *14.363.178* tone făcând *3.389.388* tren chilometri. (vezi tabloul anexat sub **„C"**).

Marfă s'a încărcat pe întreaga Regională în acest interval de un an, aproximativ 80 mii vagoane și în

deosebi cu var, vite, ciment, cartofi, ovăz, orz, sfeclă, lignit, cherestea și diferite alte mărfuri.

In gările Brașovului se încarcă zilnic între 12—15 vagoane diferite mărfuri și 7—10 vagoane colective; sosesc aproximativ 120—150 vagoane complecte și colective spre descărcare.

Triajul gărei Brașov necesită o amplificare considerabilă și înzestrarea lui cu toate clădirile necesare, fiind construită provizorie de germani în timpul războiului, altfel devine tot mai dificilă aranjarea transporturilor locale și a vagoanelor în transit.

Această chestie se va rezolva cu ocaziunea construirei liniei Brașov-Nehoiaș, care e în studiu.

Incasările la toate gările din Brașov pe anul 1921 conform tabloului *D* alăturat au fost în total: lei **32.216.881.90** și franci **74.293.30.**

Sub conducerea și ordinile Direcției Regionale a C. F. R. Brașov stau aproximativ 29 ingineri, 1108 funcționari, 1589 agenți, 4481 lucrători și 510 muncitori magazie și linii.

De notat e că o parte din personalul acestei Direcții Regionale și a stației Brașov, încă și acum e silit a locui în vagoane, neputându-i-se pune locuințe necesare la dispoziție. Pentru anul acesta Casa Muncii C. F. R. va pune la dispoziție un milion Lei Direcțiunei Regionale pentru construirea unei clădiri cu 8 locuințe în gară, aceasta clădire probabil va fi terminată în primăvara anului 1923.

Pentru complectarea personalului de mașină, funcționează pe lângă depoul din Brașov o școală de ucenici sub conducerea d-lui inginer șef de depou. Lucrările practice le conduce maestrul de depou care dezvoltă o activitate foarte lăudabilă, așa băeți de țărani cari ieri, alaltaeri erau încă la coarnele plugului,

după scurt timp de instrucţie lucrează scule şi diferite alte piese de lăcătuşerie şi chiar lucruri de artă cu o dexteritate şi preciziune uimitoare.

Dintre aceşti băeţi, 26 sunt interni şi toată întreţinerea o au de la c. f. r. După terminarea celor 4 ani de ucenicie, trec, parte la serviciul de maşină, parte ca lăcătuşi ai depoului. Condiţiunile de admitere în şcoala de ucenici a c. f. r. care începe la 1 Oct. al fiecărui an sunt: 4 clase primare şi etatea între 13 şi 17 ani.

Pentru întregirea personalului de mişcare din gări, s'a înfiinţat în anul acesta pe lângă Regionala Braşov o şcoală de telegraf, mişcare şi comerţ, cu durata de 9 luni. Ca local pentru aceasta şcoală, a cedat D-lui Ing. Mihailescu directorul şcoalei de arte şi meserii din Braşov, o sală în clădirea şcoalei. Această şcoală este sub conducerea D-lui director regional, iar profesorii sunt recrutaţi dintre funcţionarii Regionalei, de la serviciul de mişcare şi comercial. Numărul elevilor e de 47, mai mulţi nu s'au prezentat, care să cunoască în deajuns limba română.

Condiţiunile de admitere în aceasta şcoală sunt: cel puţin 4 clase secundare, împlinirea vârtei de 18 ani, aptitudine fizică. Elevii primesc lunar 600 lei ajutor de la Direcţiunea C. F. R.

După terminarea cursului cu succes, elevii vor fi repartizaţi la serviciul de mişcare în staţii şi după un termen de 3 luni vor fi examinaţi din practica căpătată şi numai după depunerea acestui examen practic vor putea face serviciul de mişcare pe proprie răspundere.

E de amintit că la toamnă se va înfiinţa în Braşov şi o şcoală de elevi mecanici sub conducerea serviciulni de tracţiune din Direcţia Regională pentru a forma conducători de locomotive, simţându-se mare lipsă de astfel de personal.

Tabloul „A"

Arătând situaţia parcului de locomotive pe depouri, a personalului de locomotive şi a clădirilor de remise la 2. Februarie 1921, adică la înfiinţare, în raport cu situaţia de la finele anului 1921.

Depoul	Anul 1921 data	Locomotive în serviciu: la drum	la dubla tracţiune	la manevră	reci, bune	Total	Locomotive în reparaţie: curentă	în ateliere	aşteaptă	Total	Total în întreg parcul	Personalul de locomotive: Mecanici	Fochişti	Fochişti autorizaţi	Observaţiuni
Braşov	1/2	36	3	3	2	44	22	28	11	61	105	95	115	20	Are un Ateiier pentru reparaţiuni curente cu un motor horizontal. „Corona de 12 CP. care acţionează 7 maşini unelte.
	31/12	62	2	6	2	27	8	58	7	73	145	85	105	8	
Diferenţa la finele anului		+26	—1	+3	—	+38	—14	+30	—4	+12	+40	—10	—10	+12	
Total în întreaga regiune	1/2	69	16	11	4	100	56	59	18	133	233	179	196	—	
	31/12	115	7	18	2	142	24	109	19	152	294	161	200	—	
Diferenţa la finele anului pe întreaga regiune		+46	—9	+7	—2	+42	—32	+50	+1	+19	+61	—18	+4	—	

Tabloul „B“

Arătând mişcarea lunară a parcului de locomotive din Dir. III. Reg. Braşov, cum şi kilometri parcurşi lunar, zilnic şi pe locomotivă dela 1 Febr. 1921 până la 31 Dec. 1921.

Anul 1921 luna	Locomotive în serviciu						Locomotive în reparație				Totalul în întreg parcul	Kilometri parcurşi		
	la drum	la dubla tract.	la manevră	la trenuri de lucru	reci bune	Total	curentă	la Atelier	aşteaptă	Total		lunar	media lunară	pe zi şi locomot.
Februarie	69	16	11	—	4	100	56	59	18	133	233	186,167	6648,9	96,3
Martie	70	12	11	—	3	96	52	63	27	142	238	170,741	5508,7	78,6
Aprilie	77	7	10	—	2	96	50	73	25	148	244	207,234	6907,8	89.7
Mai	74	11	11	1	1	98	33	70	42	145	243	233,739	7539,9	101,7
Iunie	82	6	13	2	2	105	23	83	36	142	247	243,951	8131,7	99,7
Iulie	82	11	10	1	1	105	21	93	29	143	248	253,401	8174,2	99,6
August	97	10	12	1	—	120	24	96	25	145	265	280,717	9055,4	93,6
Septembrie	104	8	13	1	—	126	26	108	22	150	276	277,714	9257,1	89,0
Octombrie	106	9	17	1	—	133	28	99	24	151	284	327,660	10569,6	99,7
Noembrie	104	11	17	—	—	132	29	101	28	158	290	305,792	10193,0	98,0
Decembrie	117	7	18	—	—	142	24	109	19	152	294	303,208	9748,6	83,3

Tabloul „C“

De numărul trenurilor, tonajul şi kilometri parcurşi de la 1 Aprilie 1921 — 1 Aprilie 1922.

Felul	Numărul	Tonajul	Kilometri
Accelerate	1.534	443.732	397.192
Persoane	10.858	1.893.138	835.254
Mixte	9.012	1.171.198	488.172
Marfă	28.296	10.855.110	1.668.770
Total :	49.700	14.363.178	3.389.388

Tabloul „D“

de încasările caselor de bilete, bagaje, şi mărfuri de mare şi mică iuţeală C. F. R. Braşov, de la 1. Aprilie 1921, până la 31 Martie 1922,

No. crt.	Staţia	Case de bilete				Case de bagaje				Case de marfă predare		Case de marfă sosire		Casa specială		Totalul			
		Lei		franci		Lei		franci		Lei		Lei		Lei		Lei		franci	
1	Braşov	13.246.072	76	69.586	20	621.911	20	4.707	10	1.421.254	20	15.032.500	30	441.717	21	30.763.455	67	74.293	30
2	Br.-Suburbie	171.748	80	—	-	16.586	80	—	—	—	—	—	—	—	—	188.385	60	—	—
3	Br.-Bartolomei	570.000	30	—	—	1.677	85	—	—	28.845	15	664.517	33	—	—	1.265.040	63	—	—
	Total	13.987.871	86	69.586	20	640.175	85	4.707	10	1.450.099	35	15.697.017	63	441.717	21	32.216.881	90	74.293	30

Activitatea Atelierelor C. F. R. pe anul 1921.

Atelierele C. F. R. așezate în stațiunea Brașov au fost construite în anul 1872—1874, de către o Societate particulară Austriacă și în urmă au fost trecute la Calea Ferată de Stat Ungară. In anul 1917 au fost sporite cu o hală de montagiu (pentru repararea locomotivelor)—hală construită cu prizonieri români și care s'a terminat în anul 1918, costând suma de 1.000.000 cor. In 1918 Octombrie, s'a făcut inaugurarea, iar în Noembrie 1918 a întrat în posesiunea românilor. Atelierele Brașov până la întrarea românilor definitiv în Ardeal, executa reparațiuni mici atât de vagoane, cât și de locomotive—era mai mult un Atelier de revizie, în care erau ocupați în total 90—100 lucrători. Dela 1918 Decembrie Atelierele au fost transformate în Ateliere Principale, executând reparații mari și complecte.

Atelierele Brașov se compune din:

Montaj — secția pentru reparat locomotivele. —

In anul 1921 s'au reparat: 7 locomotive cu revizie generală; 17 locomotive cu Reparații principale; 31 locomotive cu diferite alte reparațiuni mai mici. In total s'au reparat 55 locomotive. Aceste reparațiuni s'au executat cu: 45 montatori (lăcătuși de locomotive); 5 cazangii; 5 ucenici din anul 3 și 4; 20 hamali. Total 75 lucrători.

Vagonaj: secția pentru reparat vagoane de pasageri și marfă.

In anul 1921 s'au reparat:

Vagoane clasă (pasageri): 180 vagoane clasa I. II. III. cu reparațiuni mari — revizie periodică — vagoane complect devastate și ruinate, readuse în stare bună de circulație. Din aceste 180 vagoane; 10 vagoane I. II. cu 4 osii — sistem Pulmann — au fost ca-

pitonate complect — tapete și canapele — 125 vagoane de pasageri cu reparații principale. In total s'au reparat 305 vagoane de pasageri.

Vagoane Poştă şi Bagaje: 50 cu revizie periodică: 9 cu reparațiuni principale. In total 59 de vagoane Poștă și Bagaje.

Vagoane de Marfă: 422 cu reparațiuni mari, compiect montate; 308 cu reparațiuni obișnuite. Total sau reparat 730 vag. marfă. Aceste reparațiuni s'au executat cu: 37 lăcătuși; 28 tâmplari; 10 vopsitori; 2 tapițeri; 2 tinichigii; 3 ucenici; 11 hamali; și 6 curățitoare, în total 90 de lucrători.

Secția de Ajustagiu: Coprinde Ferăria, Strungăria și Sculele.

a) Ferăria: are 5 focuri, un ciocan cu aburi de 50 kgr. ocupând 11 ferari și un arămar.

b) Strungăria: are 20 mașini unelte, strunguri, mașini de rabotat, de găurit, de fresat, etc. ocupând 25 lucrători.

Secția de ucenici: are 94 ucenici, dintre care 50 interni — toți români, copii de plugari din satele și comunele Ardelene, care primesc în timp de 4 ani instrucția necesară — practică și teoretică. Primii 2 ani lucrează în Atelierul de ucenici, separat de lucrători, având maestrul și ajutorul, special pentru copii. In internat primesc hrana, spălat, îmbrăcăminte, cărți, caete și cele necesare. Restul ucenicilor sunt externi — români și unguri — la 1 Iulie al fiecărui an se ține examen în fața unei Comisiuni din care face parte și Directorul Serviciului de Ateliere și Material Rulant, la care dată are loc și o opoziție de obiectele lucrate în timpul anului.

La 1 Ianuarie 1922 atelierele C. F. R. Brașov, număra: Un inginer (Șeful atelierelor), un comptabil șef, 6 funcționari, un conductor technic, 2 controlori principali de ateliere, 6 maeștri și 308 lucrători.

Atelierele actualmente sunt puse sub Direcţiunea Dl Dr. Ing. L. Athanasiu, Inspectorul Atelierelor C. F. R. Braşov.

Administraţia financiară.

Administraţia financiară Braşov are trei secţiuni şi anume: *Secţia administrativă, Secţia constatărei* şi *Secţia caseriei.*

1. **Secţia administrativă** cu zece birouri şi anume:

a) Biroul registraturei cu 4 funcţionari, 1 şef şi 3 impiegaţi.

b) Biroul personalului cu 2 funcţionari, 2 impieg.

c) Biroul veniturilor statului acelaş de la biroul personalului.

d) Biroul amănuntelor cu 1 funcţionar. 1 impieg.

e) Biroul venit. chelt. judeţ cu 1 funcţ. 1 impieg.

f) Biroul pensiunilor cu 2 funcţionari, 1 şef şi 1 impiegat.

g) Biroul drepturilor de timbru cu 3 funcţionari 1 şef, 2 impiegaţi.

h) Biroul veniturilor celorlalte ministere, acelaş de la biroul amănuntelor.

i) Biroul lichidărei cu 4 funcţionari, 2 şef 2 imp.

j) Biroul impozitelor indirecte cu 2 funcţionari 1 şef, 1 impiegat.

2. **Secţia constatărei** un birou cu 1 şef de secţie şi 2 impiegaţi.

3. **Secţia casieriei** cu 4 birouri şi anume:

a) Biroul recipiselor cu 1 şef de secţie şi 1 imp.

b) Biroul jurnalului de casă numai cu 1 impieg.

c) Biroul cheltuelilor statului cu 1 şef de secţie şi 1 impiegat.

d) Biroul casei de depuneri numai cu 1 impieg.

4. Circumscripția I de percepere urbană Brașov cu 2 șefi de secție, 1 subșef de secție și 2 impiegați.

In total la administrația financiară Brașov funcționează astăzi; administratorul financiar împreună cu 30 funcționari de diferite grade, ar mai trebui pentru complectarea personalului încă 17 impiegați.

Incasările Administrației financiare Brașov în anul financiar 1921-22.

Impozite directe	11.071.177.99
Impozite indirecte	62.183.834.54
Timbre înregistrate	5.411.562.89
Monopoluri	18.995.648.84
Ministerul de Comunicație	13.813.84
Ministerul de Domenii	86.142.95
Ministerul Finanțelor	3.393.643.67
Ministerul de Interne	225.908.99
Ministerul de Iustiție	61.728.84
Ministerul de Industrie	308.221.37
Ministerul de Războiu	225.918.61
Ministerul de Lucrări Publice	45.028.86
Ministerul Instrucției	157.363.80
Consiliul Județan	2.852.872.41
Casa Orfanală	3.036.272.84
Depuneri	*23.547.305.50*
Total	**131.616.445.94**

Vama Brașov.

Inființată la 19 Noembrie 1919, funcționează lângă magaziele Stației Brașov, se compune din personalul următor: Șeful Vămei, trei taxatori, un arhivar, un magaziner, un funcționar de birou și trei manipulanți la magazie. La această vamă se vămuiesc atât mărfurile sosite din streinătate pentru Brașov, cât și acele pentru alte localități unde nu sunt vămi.

In cursul anului 1921—22 s'au vămuit *1675* vagoane a 10000 kgr. sau în total 16,750.000 kgr. diverse mărfuri ca: ferărie, vopsele, sticlărie, manufactură etc. precum și *13600* colete poștale cu diverse mărfuri.

Incasările vămei Brașov în anul 1921 se ridică la lei **35.124.993.**

Oficiul Telegrafo-Poștal-Telefonic Brașov.

In cursui anului 1821—1922, poșta locală a avut următoarea activitate.

1. Corespondenţa simplă.

a) *Simple*	*prezentate*	*sosite*
Scrisori	713.288	429.884
Cărți poștale	390.884	173.628
Jurnale	450.788	210.028
Imprimate	100.360	12.792
Hârtii de afaceri	1.456	52
Probe de mărfuri	4.732	1.716
Corespondente oficiale	176.748	115.024
b) *Trimiteri recomandate*	186.176	190.563

2. Mandate poştale.

Depuse *24.471* în valoare de *11.886.802* lei.

Achitate *53.726* în valoare de *18.696.152* lei.

3. Mesagerii.

Depuse 53.452 colete și obiecte de mesagerii.
Sosite 39.895 colete și obiecte de mesagerii.

4. Telegraf.

Telegrame prezentate	81.886
Telegrame sosite	123.536
Telegrame tranzitate	256.642

5. Telefon.

Abonați 633
Convorbiri interurbane . . 123.536 (cele urbane nu se înscriu.)

Incasări.

Din poștă	lei	2.519.685
Din telegraf	„	995.562
Din telefon	„	977.041
Total	lei	**4.492.298**

Oficiul are 84 de funcționari superiori și 62 funcționari inferiori. Total 146 de funcționari.

CUPRINSUL MONOGRAFIEI.

Prefaţa.

Erată. La pag. 69 — la capit. No. 4: „Bod" în loc de „Brad".

Detto — la capit. No. 6: a se ceti: „se împarte" în loc „pe impozite".

Detto — la pag. 100 : a se ceti : Bilanţul 1921 în loc de 1922.

CUPRINSUL MONOGRAFIEI

Prefața.

Erată. La pag. 69 — la capit. No. 47 „Bod" în loc de „Brad".

Detto — la capit. No. 6: a se citi: „se împarte" în loc „pe impozite".

Detto — la pag. 100: a se citi: Bilanțul 1921 în loc de 1922.

II.

Călăuză

M. S. REGELE FERDINAND I.
AL ROMÂNIEI.

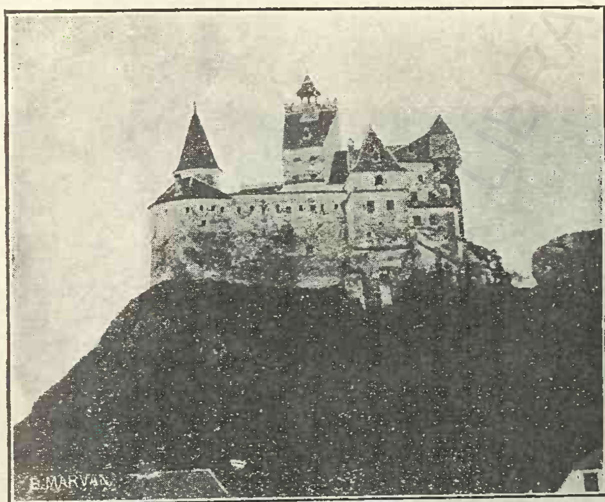
M. S. REGINA MARIA
A ROMÂNIEI.

A. S. R. PRINCIPELLE CAROL
MOŞTENITORUL TRONULUI.

A. S. R. PRINCIPESA ELENA
MOŞTENITOAREA TRONULUI.

CASTELUL REGAL DIN BRAN.

ROMÂN DIN SCHEIU.

Vederea generală a Brașovului.

PARTEA I.

1. a) Transportul pe calea ferată.

Braşovul staţiune principală a C. F. R., la 194 km. 3 de capitala României, Bucureşti, se află în partea oraşului, numită Blumăna (vezi pl. — 4) la ½ oră cu piciorul de centrul oraşului.

Această gară serveşte pentru liniele spre Sft. Gheorghe, Băile Malnaş, Vălcele (Előpatak), Tuşnad băi, Tg. Mureş, Borsec, etc.

Apoi inspre Cluj, Sibiu, Oradea-Mare, Arad, Budapesta, Viena, Berlin, Paris, etc.

Braşovul mai are o gară secundară, numită Bartolomeu (vezi pl. — 1) care se află la capătul Stradei Lungi. Această gară serveşte pentru direcţia spre: Râşnov, Zârneşti, Codlea apoi Făgăraş şi Sibiu.

Sosirea şi plecarea trenurilor în gara Braşov.

Felul trenului	La şi dela Staţia		Plec. din Braşov	Sosirea în Braşov	Preţul în lei Clasele I	II	III
			ora		I	II	III
Expr.	Bucureşti [1])	a. m.	2^{31}	3^{00}	220	—	—
Accel.	Bucureşti [2])	a. m.	3^{55}	19^{14}	220	123	—
Pers.	Bucureşti	a. m.	5^{45}	13^{50}	183	103	58
Accel.	Bucureşti	a. m.	10^{20}	2^{01}	220	123	—
Pers.	Bucureşti	p. m.	15^{30}	14^{47}	183	103	58
Pers.	Bucureşti [3])	p. m.	16^{40}	22^{25}	183	103	58
Expr.	Arad [4])	a. m.	3^{21}	2^{14}	380	—	—
Accel.	Arad [5])	p. m.	19^{35}	10^{00}	380	215	—
Accel.	Cluj	a. m.	2^{15}	3^{20}	330	185	—
Pers.	Cluj	p. m.	15^{14}	16^{06}	275	153	85
Pers.	Cluj	p. m.	22^{52}	5 [illegible]	275	153	85
Accel.	Oradea-Mare	a. m.	2^{15}	3^{20}	388	223	—
Pers.	Oradea-Mare	p. m.	15^{14}	16^{06}	325	185	93
Pers.	Covasna (băi)	a. m.	7^{25}	14^{35}	65	38	23
Pers.	Covasna	p. m.	16^{50}	—	65	38	23
Pers.	Tuşnad (băi)	a. m.	7^{25}	10^{03}	73	43	25
Pers.	Tuşnad	p. m.	14^{00}	22^{35}	73	43	25
Pers.	Sibiu prin Făgăraş	a. m.	6^{45}	14^{5}	158	93	53
Mixt	Făgăraş	p. m.	16^{30}	7^{14}	75	45	25
Mixt	Râşnov-Zârneşti	a. m.	5^{50}	7^{40}	33	20	10
Mixt	Râşnov-Zârneşti	p. m.	17^{00}	13^{40}	33	20	10

1) Pleacă din Braşov: Miercuri, Vineri şi Luni. 2) Soseşte în Braşov: Marţi, Vineri şi Duminecă. 3) Nu se vând bilete din Braşov spre Bucureşti. 4) Pleacă Miercuri, Vineri şi Luni. 5) Soseşte Marţi, Vineri şi Duminecă.

b) Transportul în oraş.

Tramvaiul (cu aburi).

Cu acest tramvai se poate merge la gară, dar mai mult serveşte legătura între oraş şi împrejurimi anume *Noua* şi *Săcele* (şapte sate). El pleacă din staţia din centru numită *Promenada*, din capătul promenadei în faţa clădirei Ad.-ţiei financiare. Mersul acestui tramvai, variază după anotimp, de aceea e bine a se lua informaţiuni chiar la staţiune.

Staţiunile trăsurilor de piaţă sunt de obiceiu în Piaţa Libertăţei (sfat) şi în faţa hotelului Coroana.

c) Tariful Trăsurilor

Trăsura cu 2 cai:		Trăsura cu 1 cal:	
Una cursă . . .	lei 7	Una cursă . . .	lei 4
1/2 oră	„ 15	1/2 oră	„ 10
Pe o oră	„ 30	Pe o oră	„ 20
La gară	„ 20	La gară	„ 15

La Honterus, Noua, Dârste, Timişul de sus şi de jos, Predeal şi Stupini cursele se vor face după învoială. Taxele cu omnibusul Hotelului Coroana din oraş până la gară atât ziua cât şi noaptea lei 7 de persoană. Acest tarif este valabil din Dec. 1921.

In timpul verei mai circulă afară de tranvai şi trăsuri, mai multe autobuse şi taxi care stau la dispoziţia publicului ori când, pentru ori ce direcţie cu preţul de 10 lei km., ele staţionează în faţa otelului Coroana.

Iată câteva localităţi mai des vizitate de automobilişti cu distanţa în km.

dela Braşov la	Codlea . . .	km.	14.7
„	Râşnov . .	„	14.8
„	Zizin (băi) .	„	18.1
„	Predeal . .	„	25.1
„	Vălcele (băi)	„	26.7
„	Bran . .	„	27.6
„	Sinaia . . .	„	47.7
„	Tuşnad (băi)	„	72

Intre Braşov şi Bran circulă două Camionete, care pleacă în fiecare zi din Braşov piaţa Libertăţei la orele 15$^1/_2$ p. m. şi din Bran se înapoiază a doua zi, cu plecarea la orele 6$^1/_2$ dim. Taxa 25 lei de persoană.

Spre băile Vălcele şi Zizin circulă autobuze de trei ori pe săptămână cu plecarea tot din Piaţa Libertăţei (sfat), (vezi pl, F—5) taxa între 20—40 lei de persoană.

Tot în timpul verei se găsesc la gară omnibuse care fac transportul în oraş pt. 5 lei de persoană. Se poate angaja şi pentru excursiuni, preţul după învoială.

2. Garaje, Vulcanizare, Benzină, Uleiuri, articole diverse pentru automobile.

a) Garaje.

Leonida & Co., garaj, Strada Gării 2.
Magazinul, depozit, Strada Principele Carol.
Fraţii Schiell, garaj, Strada Castelului 138.
Magazinul, depozit, Strada Porţii.
Ziegler A., Strada Lungă 14.
Babinsky, Strada Lungă 105.
Hansman & Martin, Strada Lungă 39.
Gusbeth & Turnus, Strada Lungă 168.

b) Vulcanizare, benzină.

Balázs József, Strada Fântânii 45.
Péter István, Strada Morii 7.
Dr. Dozsa, Willer-Ruzsa, Str. Pietrăriei din dos 4.
Rosenberg, Strada Gării.
Kis şi Neagui, Strada Lungă.
Maxim, Strada Castelului 28.
Moroian, Strada Fântânii 2.
Dieners, Strada Sf. Ioan.

Schwabe, Strada Porții 61.
Kugler & Comp., Strada Sf. Ioan 32.
Bărbuceanu, Gara Bertolomeu.
Nagel & Comp., Strada Lungă 87.

3. Cu expedierea la gară

pentru mobile, bagaje, mărfuri, etc., se ocupă următoarele firme:

H. Aronsohn & Co. Piața Libertății No. 1 (Casa Sfatului) aci este instalat și un birou pentru vânzare de bilete C. F. R. (Tel. 7). **L. Schmidt,** Strada Mihail Weiss No. 25. (Tel. 57). **Schenker & Co.** Strada Sf. Ioan No. 24.

Hamalii se pot recunoaște după numărul aplicat pe cascheta lor, și se găsesc de obiceiu în colțul dintre Piața Libertății cu Strada Hirscher.

4. Intreținerea.

Brașovul din an în an fiind vizitat de tot mai multă lume, se recomandă a se angaja camere din vreme; la oteluri însă, după dispozițiunile recente ale Oficiului de închiriere și a Prefecturei de Poliție, nu poate ocupa cineva camera mai mult de 14 zile.

Se pot însă găsi cu ușurință din vreme camere mobilate la particulari prin intermediu birourilor de mijlocire pentru camere și anume: D-na **Victor,** Strada Principele Carol No. 30, D-na **Friedmann,** Strada Castelului.

a) Cafenele.

No. c.	Numirea cafenelei	Strada	No.
1	**Coroana**	Strada Porții	70
2	**Transilvania**	Principele Carol	31
3	**Elite**	Șirul Inului	34
4	**Redoute**	Strada Hirscher	10

b) Oteluri.

Nr. curent	Numirea Otelului	Strada	Nr.	Nr. camerelor	Camera 1 paturi L.	Camera 2 paturi L
1	Coroana	Strada Porții	70	100	25	60
2	Continental	Str. Castelului	48	27	25	40
3	Vila Kertsch	Bul. Ferdinand	4	20	12	30
4	Metropol	Str. Neagră	2	15	15	25
5	Coroana Veche	Str. Roselor	3	10	12	20
6	Cârciuma Roșie Prister	Str. Neagră	18	5	15	20
7	Mielul Alb	Str. Lungă	2	13	12	18
8	Römer	Str. Victoriei	23	10	40	50
9	Kristea	Str. Victoriei	42	6	30	50
10	Pesta	Str. Gării	28	4	8	16
11	Calul Alb	Gara Brașov	—	20	15	35
12	Predeal	Gara Brașov	43	5	5	8

In **Noua** „Otelul Schneider“ cu 24 odăi.

c) Restaurante.

„Transilvania“, Principele Carol 31 (pe Promenadă). **„Maiorul Mura“**, Principele Carol No. 9. **Otel „Coroana“**, str. Porței. **„Rotenbächer“**, str. Lungă 34. **„Gewerbeverein“**, Bulevardul Regele Ferdinand. **„Redoute“**, str. Hirscher. **„Traian“**, B.-dul Ferdinand. **„Gaura dulce“**, str. Măcelarilor. **„Gabel“**, Tg. Boilor. **„Gambrinus“**, str. Lungă 12. **„La Cerbu“**, str. Lungă 1-3. **„Predeleanu“**, str. Mih.-Weiss No. 10.

d) Pivnițe de vinuri.

Pivnița *„Czell“*, Tg. Florilor. Pivnița *„Esterhazi“*, str. Hirscher. Pivnița *„Herscovici“*, (Fleischer) strada Porței 25.

5. Starea sanitară.

a) Doctori în medicină.

Dr. *Bențea Sever*, str. Castelului 78.
Dr. *Căliman Nec.*, Insp. sanitar, str. Castelului 52.
Dr. *Ciofu Ştefan*, str. Lungă.
Dr. *Dobrescu Alexandru*, medic șef Policlinică, Tg. Grâului 5.
Dr. *Donat August*, medic circumscripț. urbană, Casa bisericii Scheiu.
Dr. *Gancevici I.*, medic șef oraș str. Porții 63.
Dr. *Mihalcea Emil*, str. Prundului 31.
Dr. *Mihalovici H*,, str. Ecaterinei 10.
Dr. *Negrilă Valeriu*, medic spital, str. Principele Carol.
Dr. *Oancea Constantin*, Scheiu.
Dr. *Oprescu Dum.*, Spitalul Militar.
Dr. *Prişcu Tarqinius*, str. Neagră 44.
Dr. *Predescu Ion*, medic șef C. F. R., str. Mih. Weiss 19.
Dr. *Sulică Alex.*, str. Castelului 52.
Dr. *Suciu-Sibianu M.*, str. Castelului 48.
Dr. *Sbarcea Teodor*, str. Ecaterinei 8.

Dr. *Sgardelli Alfred,* str. Victoriei.
Dr. *Stamatiade A.*, str. Porței 65.
Dr. *Tălășescu Alex.*, str. Porței.
Dr. *August Fabritius,* med. șef spit. Oftalmologic de stat, str. Ecaterinei 4.
Dr. *Alfred Jekelius,* medic șef, spitalul public, str. Principele Carol 2.
Dr. *Petru Windt,* med. de circ. urb., str. de Mijloc 34.
Dr. *Carol Riemer,* med. de circ. urb.. str. Orfanilor 27.
Dr. *Gustav Branovatsky,* med. șef. oraș în pensiune, str. Neagră 25.
Dr. *Fritz Jekelius,* medic de circ. urbană 1. p., str. Castelului 42.
Dr. *Victor Nussbächer,* medic de circ. urbană 1. p., Tg. Cailor 8.
Dr. *Wilhelm Depner*, medic privat, str. Hirscher 21.
Dr. *Carol Flechtenmacher sen.*, medic privat, strada Castelului 9.
Dr. *Carol Flechtenmacher jun.*, medic privat, strada Orfanilor 14.
Dr. *Sigismund Kecskeméti,* medic la C. F. R., strada Sfântului Ioan 30.
Dr. *Albert Kelen,* medic privat, str. Porții 69.
Dr. *Ernest Pavelka,* medic la Casa Cercuală, strada Argintarilor 6.
Dr. *Siegfrid Gusbeth,* medic secundar la spitalul civil, Șirul Spitalului 13.
Dr. *Wilhelm Teutsch.* medic privat, str. Porții 13.
Dr. *Carol Teutsch,* medic secundar la spitalul civil, Șirul Spitalului 13.
Dr. *Carol Pildner de Steinburg,* med. la casa cercuală, str. Porții.
Dr. *Francisc Stiehler,* medic la casa cercuală și medic privat, str. Porți 49.
Dr. *Fritz Premerstein,* medic la casa cercuală și medic privat, str. Lungă 101.

Dr. *Fritz Hubbes,* medic privat, Tg. Boilor 8.
Dr. *Francisc Herfurth,* medic privat, str. Principele Carol 34.
Dr. *Moricz Egyed,* medic privat, edificiul „Albina".
Dr. *Ioan Herskovits,* medic privat, str. Fântânei 13-15.
Dr. *Samuil Ritter,* medic privat, str. Hirscher 25.
Dr. *Iuliu Fischer,* medic privat, str. Orfanilor 25.
Dr. *Wilhelm Klein*, medic privat, Cacova de sus 14.
Dr. *Gustav Rosenauer,* medic comunal în pensiune, str. Castelului 14.
Dr. *Geza Tutšek*, medic privat, str. Mihail Weiss 30.
Dr. *Otto Mayer,* boale nervoase și mintale, strada Neaagră 14.

b) Medicii dentiști.

Dr. *Alexandru Dobrescu,* medic dentist Tg. Grâului 5.
Dr. *Izidor Adler,* medic dentist, Bul. Ferdinand 5.
Dr. *Karl Gust*, medic dentist, Strada Bisericei 6.
Dr. *Heinrich Gust,* medic dentist, Tg. Poamelor 19.
Dr. *Iuliu Megay,* medic dentist, Str. Michail Weiss 31.
Dr. *Carol Nussbächer,* medic dentist, Șirul Inului 30.
Dr. *Eugen Tiltscher*, medic dentist, Tg. Grâului 4.

c) Dentiști technici.

Carol Bernieser, Strada Castelului 46.
Gust Richard, Strada Orfanilor 39—41.
Moriț Springer, Strada Neagră 40.
Artur Gerő, Șirul Inului.
Albert Schadt, Strada Neagră 28.
Fleischman Heinrich, Strada Spitalului 29.
Gust Alfred, Târgul Boilor 2.
Arvid Tronz, Strada Mihail Weiss 20.
Josi May, Strada Porții 16.

d) Tablou

De farmaciile aflătoare pe teritoriul oraşului Braşov.

No. corent	Proprietarul şi Numirea farmaciei	Strada	No.
1	**George Tuliu** „Sfânta Maria“	Str. Principele Carol	8
2	**I. Popişteriu** „Sfântu George“	Piaţa Prundului	6
3	**Victor Klein** „La Coroana de Aur“	Strada Ecaterinei	7
4	**Carol Schmiedt** „La Ursu“	Strada Orfanilor	1
5	**Iulius Hornung** „La Arap“	Şirul Florilor	15
6	**Eugen Neustädter** „Ingerul păzitor“	Târgul Grâului	7
7	**Francisc Kelemen** „Biserica Albă“	Str. Principele Carol	36
8	**Friedrich Stenner** „La Leul de Aur“	Strada Porţii	21
9	**Ferdinand Jekelius** „La Speranţă“	Strada Porţii	33
10	**Fritz Lukas** „Crucea de aur“	Strada Gării	14
11	**E. Eichhorn** „Turnul Negru“	Strada Fântânii	43
12	**Eduard Kugler** „Hygeia“	Strada Lungă	81

e) Drogherii.

N. Caragea, str. Hirscher.
Krafft & Herbert, Tg. Grâului.
C. H. Neustädter, str. Porții 16.
Iulius Teutsch, str. Principele Carol 5.

f) Spitaluri publice.

Spitalul Orașului, Șirul Spitalului 13, Tel. 75. *Med. șef,* Dr. Alfred Jekelius. *Medici secundari,* Dr. Valer Negrilă, Dr. Siegfrid Gusbeth, Dr. Carol Teutsch.
Spitalul de ochi, str. Caterinei 4, Telef. 327. Director, Dr. Fabritius August.
Spitalul Militar „Regina Maria“, Telef. 99.
Spitalul de boale contagioase, Piața Țintașilor, Tel. 455.
Stația de deparazitare, Caz. Regele Ferdinand, Tel. 733.
Ambulatoriul Policlinic, str. Neagră 44.
Laboratoriul Serv. igienic al orașului, str. Castelului.

g) Sanatorii.

Sanatoriul pentru boale de piept, proprietar Dr. C. Riemer, str. Năsipului de sus 44, Telef. 378.
Sanatoriul pentru operațiuni și boale de femei, str. Hirscher 15, Dr. W. Depner, Telef. 507.
Sanatoriul, Dr. Flechtenmacher C. jun. str. Rokus. Tel. 250.

6. Biserici.

Serviciul divin se săvârșește în fiecare Duminecă în bisericile ortodoxe.
Biserica Sf. Nicolae, în Scheiu.
Bis. Adormirea, din Piața Libertății în fața sfatului.
Biserica de pe Tocile, Scheiu.
Biserica Adormirea, Broșovul-vechiu.
Biserica Evanghelică (Neagră).
Biserica Catolică (maghiară), str. Principele Carol.
Biserica Reformată, Bulevardul Regele Ferdinand.
Biserica Luterană, str. Gărei.

7. Şcolile.

Liceul român „Andrei Şaguna", Piaţa Berthelot, Tel. 645.
Liceul real român „Dr. Meşotă", Bulevardul Ferdinaud.
Şcoala super. de Comerţ, B.-dul Ferdinand, Telef. 148.
Şcoala de Arte şi Meserii, str. Gărei, Telef. 373.
Şcoala de Subof. a Inf., Cazarma G-ral Dragalina Tel. 743.
Revizoratul Şcolar, str. Sf. Ioan 21, Telef. 387.
Internatul liceului român Şaguna, str. Prundului, Tel. 523.
Şcoala secundară de fete, Bulevardul Ferdinand.
Liceul săsesc, Târgul Cailor.
Gimnaziul rom. cat. maghiar (mixtă), după ziduri (Grafft).

8. Tablou

de adresele Autorităţilor de pe teritoriul oraşului Braşov.

No. crt.	Numirea Autorităţii	Strada	No. Telefon
1	Prefectura Judeţului	Bulevardul Regele Ferdinand	19
2	Primăria Oraşului	Str. Porţei 63	24
3	Tribunalul	Palatul justiţiel	204
4	Administraţia Financiară	Bulevardul Regele Ferdinand	490
5	Judecătoria de Ocol	Palatul Justiţiei	
6	Dir. Regională C. F. R.	Str. Porţii 72	304
7	Pref. Poliţiei Oraşului	Şirul Florilor 13	26
8	Oficiul. Sig. Generale	Calea Victoriei 34	778
9	Poliţia Gări	La Gară	
10	Comandantul Garnizoanei şi Comănduirea Pieţii	Str. Neagră	744
11	Cercul de Recrutare	Casarma Regele Ferdinand I.	123
12	Comand. Brigadei de Inf.	Calea Victoriei 28	

Nr. crt.	Numirea Autorităţii	Strada	No. Telefon
13	Regimentul 8 Jandarmi	Calea Victoriei 47	151
14	Regimentul 89 Inf.	Calea Victoriei	662
15	Bat II. Vânători de Munte	Casarma Regele Ferdinand I.	728
16	Comand. Brig. de Artilerie şi Reg. 41 Artilerie	Str. Lungă	736
17	Serv. Silvic de Stat	Str. Castelului 42	251
18	Inspectoratul Muncei	Str. Porţei 18	358
19	Primpretoriatul	Casa Primăriei	131
20	Pref. Reg. de Poliţie	Principele Carol 36	188
21	Secţia Militară oraş.	Str. Porţei 63	435
22	Scaunul Orfanal	Str. Porţei 63	
23	Poşta, Direcţiunea P. T. T.	Bulevardul Regele Ferdinand	255
24	Serv. Edil, Poduri şi Şosele	Şirul Spital. Militar 3	175
25	Serviciul Hydraulic	Şirul Cetăţuiei 7	91
26	Oficiul de Inchirieri	Vila Kertsch odaia 8	
27	Oficiul de Incartiruire	Str. Porţei 63 odaia 6	
28	Notari Publici	1) Şirul Grâului 10 2) Principele Carol	460 274
29	Oficiul Stării Civile	Casa Sfatului Piaţa Libertăţei	279
30	Baroul Avocaţilor	Principele Carol 7	279
31	Camera de Ind. şi Comerţ	Str. Porţei 65	27
32	Inspectoratul Industrial	Str. Timişului 2	754
33	Inspectoratul Igienic	Str. Castelului 52	756
34	Serv. Silvic Orăşenesc	Str. Argintarilor 5	208

9. Bănci.

Banca Naţională a României, Strada Porții 53. (Pl. No. 23□ G—5). Tel. 776.

Banca „Albina", institut economic și credit, Piața Libertății. (Pl.□ F—S). Tel. 94.

Banca Românească, sucurs. Brașov, Târgul Grâului. (Pl. 25□ F—5). Tel. 174.

Banca Generală a Ţării Româneşti, sucursala Brașov, Tg. Inului 28. (Pl. No. 26□ F—5). Tel. 128.

Banca Marmarosch Blanck & Co. S.A., suc. Brașov. Str. Principele Carol 9. (Pl. 27□ F—5). Tel. 725.

Banca Cetatea, Piața Libertății, (Pl.□ F—S). Tel. 430.

Banca Braşoveana, soc. de păstrare, Șirul Bisericei 6. Tel. 463.

Banca Săsească Naţională, Strada Porții 3. Tel. 9.

Casa Generală de păstrare (Sparkassa), Strada Principele Carol 3. Tel. 28.

Banca Gen. Ung. de Credit, Str. Princ. Carol 6. Tel. 323.

Banca Com. Ung. din Pesta, sucursala Brașov, str. Principele Carol 17. Tel. 18.

Banca pentru circulaţia mărfurilor, str. Principele Carol 17. Tel. 727.

Banca de Scont Transilvană, str. Florilor 13. Tel. 632.

Banca Industrială, Tg. Grâului 7. Tel. 650.

Banca Poporală Braşoveană, Strada Porții 62.

Banca A. Suru, Tg. Inului 30-31. Tel. 773.

10. Băi.

Baia de aburi, băi de cadă (vană) și hydroterapie a Eforiei școalelor române, str. Prundului No. 4. Tel. 161. și Baia de cadă (vană) din Tg. Boilor.

11. Distracțiuni.

Cinema **Teatrul Naţional Român** (fost Apollo), Strada Lungă.

Cinema în aer liber **„Unirea"** lângă promenadă.

Cinema **Reduta,** Strada Hirscher. Concerte pe promenadă, de la începutul lunei Mai până la finele lui Septembrie de către capela orăşenească şi muzica militară.

In cafenele cântă de obiceiu orchestre de ţigani şi anume: la Otelul Coroana, Cafeneaua Elite şi Transilvania.

12. Ziarele cari apar în Braşov.

„Gazeta Transilvaniei", Piaţa Libertăţii 23. Tel. 226.
„Carpaţii", Strada Lungă, Teatrul Naţional. Tel. 690.
„Kronstädter Zeitung", german, Strada Principele Carol 11. Telef. 29.
„Brassói Lapok", unguresc, str. Porţii 64. Tel. 177.

13. Librării.

„Cooperativa", Strada Principele Carol 7.
Ciurcu, Strada Hirscher.
Zeidner, Piaţa Libertăţii.
„Unirea", Papetărie, articole de birou, rechizite şcolare. Braşov, Strada Lungă No. 9. Telefon No. 103.
Hiemesch W., Tg. Grâului 5.
Kerschner E., Strada Porţii.

———

PARTEA II.

Partea descriptivă.

Oraş comercial şi industrial, cu un frumos trecut cultural românesc. Prin climatul fortifiant şi datorită poziţiei sale geografice, a fost recunoscut de mult ca o plăcută staţiune climaterică, oferind vizitatorilor imprejurimi încântătoare şi frumoase locuri de excursie.

Este situat în prea frumoasa vale a Bârsii, la poalele păduroase ale numiţilor Carpaţi. Altitudinea 585 m. — La 194.3 km. depărtare de capitala ţărei Bucureşti.

Centru de căi ferate, excelează prin stare de curăţenie exemplară, străzi drepte, clădiri frumoase, băi îngrijite, canalizare, asfalt, conduct de apă şi tot confortul unui oraş modern.

Clima acestei staţiuni e plăcută, dulce, uneori însă e supusă la schimbări brusce de temperatură. Aerul curat, bogat în ozon şi înviorător. Localitatea e la adăpostul vânturilor şi ferită de curenţi.

După o iarnă lungă şi aspră urmează o primăvară caldă, cu Iunie ploios, şi trece într'o vară plăcută, care ajunge la temperaturi mai înalte (32—35 C) numai pe la sfârşitul lunilor Iulie şi August. — Chiar în decursul celor mai calde zile, arareori lipsesc dimineţele şi nopţile răcoroase. Cu sfârşitul lui August începe de regulă frumosul timp de toamnă cu cer senin şi zile agreabile.

Braşovul are o populaţie de 40.335 locuitori şi este cercetat de peste 40.000 vizitatori anual.

———

1. Depărtarea

dintre Brașov și unele localități, la care se poate duce cu trenul, automobile sau pe poteci.

Numele localităților sau locurilor de excursiuni	Klm.
Arpătac (stațiune climaterică)	21.13
Azuga (pt. Buceci)	33.7
Bod (fabrica de zahăr)	15.40
Bran (poziție admirabilă, **Castelul Regal**)	27.59
București (prin Câmpulung)	278.6
București (prin Predeal)	194.3
Bușteni (pt. Buceci excursie)	37.9
Câmpina (excursii — petrol)	95.1
Câmpulung	95.4
Cristian	11.36
Codlea (Măgura Codlei)	14.78
Covasna (băi foarte căutate)	56.8
Dârste (pt. Piatra-Mare)	6.96
Vălcele (băile Elöpatak)	26.84
Făgăraș (castel vechiu)	66.59
Feldioara	21.12
Ghimbav	8.18
Hălchiu	15.77
Herman	12.35
Honterus (excursie foarte plăcută)	6.23
Măeruș	31.—
Noua (stațiune climaterică foarte vizitată) .	6.70
Pitești	151.4
Ploești	136.1
Poiană (casa pădurarilor)	6.65
Predeal (pt. muntele Fetifoi)	25.1
Prejmer	17.95

Numele localităţilor sau locurilor de excursiuni	Klm.
Purcăreni	16.29
Râşnov (staţiune climaterică)	15.82
Şanţul vechi (pt. m. Ciucaş, tramvai) . .	20.19
Satulung (tramvai)	11.90
Sf. Gheorghe	32 79
Sibiu	140.1
Sinaia (reşedinţa Regală)	47.7
Sânpetru	9.23
Stejerişul mic	2.60
Stupini	6.71
Ţânţari	25.—
Tâmpa	4.10
Tărlungeni	15.59
Timişul de jos (muntele Piatra Mare) . .	12.43
Timişul de sus (muntele Susai)	19.93
Tohanul nou	23.49
Tohanul vechiu	23.30
Tuşnad (băi)	72.—
Turcheş (tramvai)	9.6
Vlădeni	27.67
Vulcan	17.65
Zârneşti (Ciuma, Piatra Craiului)	27.71
Zizin (pt. Ciucaş, băi, ape minerale) . . .	16.62

PARTEA III.

ORAŞUL BRAŞOV

O preumblare prin oraş.

Oraşul are patru părţi 1. Scheiul, 2. Cetatea, 3. Blumăna şi 4. Braşovul vechiu. (Vezi planul oraşului).

1. Scheiul. (P□ C — 6).

In partea de apus a oraşului se întinde Scheiul locuit în majoritate de Români. Străzile principale sunt: *Str. Ecaterinei* din care se ramifică: Str. *Cacova de jos* şi *Cacova de sus,* apoi **Piaţa Unirei** (f. Prundului) şi *Str. Ştefan cel mare* (f. Str. Prundului) aceste strade legate între ele cu ulicioare. (Pl. No. 33□ D—6).

Clădiri mai însemnate sunt: **Liceul Român „Andrei Şaguna"** în Piaţa General Berthelot (Şirul Şaguna), infiinţat la 1850 prin stăruinţa bunului protopop de atunci *Ion Popazu,* cu ajutorul mai multor români de inimă din Braşov. In această clădire se află şi o şcoală primară de băeţi. In spatele liceului se află băile Eforiei şcolare, singurele în întreg oraşul.

Liceul român „Andrei Şaguna".

Peste vale de la liceul român se află şcoala primară confesională de fete, tot în şirul Şaguna.

Biserica Sf. Nicolae.

Mergând spre miază-noapte de la şcoala primară de fete, ajungem în Str. Ecaterinei. unde se află *spitalul de ochi,* apoi *şcoala primară de stat No. 2.* Tot pe aceasta stradă se află *Internatul* **Reuniunei femeilor Române** din Braşov, unde se cresc şi orfane, aici se

predă cursul profesional. Lângă internat spre Cetate e **Spitalul civil** al orașului Brașov.

Trecând de la liceul român în sus pe strada Ștefan cel mare, pe stânga, dăm de marele edificiu **Internatul școalelor române** zidit la anul 1910 pe locul dăruit de marele binefăcător român din Scheiu: *Andrei Buntoiu.*

In capătul Str. Ștefan cel mare, se află **Piața Unirei** (fostă Prundului), aci se află biserica **Sf. Nicolae** cea mai bogată din aceste părți, zidită pe la anul 1519 cu ajutorul voivodului Țărei Românești; *Neagoe Basarab* și a altor bine făcători. In curtea bisericei se află și edificiul de odinioară al fostei școli primare românești. In piața Unirei de la biserica Sf. Nicolae spre vest se află grădina de copii de stat No. 2.

Din piața Unirei spre apus intrăm în *Strada Căpitanului*, care se împreună cu Calea Junilor. (f. Str. Pe Tocile) din care dând pe *Str. Morilor* ajungem la biserica **Sfintei Treimi** de pe Tocile, zidită la anul 1727, aci se află și o școală primară română.

Scheiul mai are și o mulțime de strade laterale. Din acestea putem ajunge *pe Coastă, în Ciocrac,* unde se află un spital de înfirmi, în partea despre răsărit a strazei Ciocrac se află Capela română în cimitirul căreia e îngropat poetul redeșteptărei naționale *Andrei Mureșanu* care a scris imnul național **„Deșteaptăte Române“,** precum și alți bărbați de seamă ai neamului românesc.

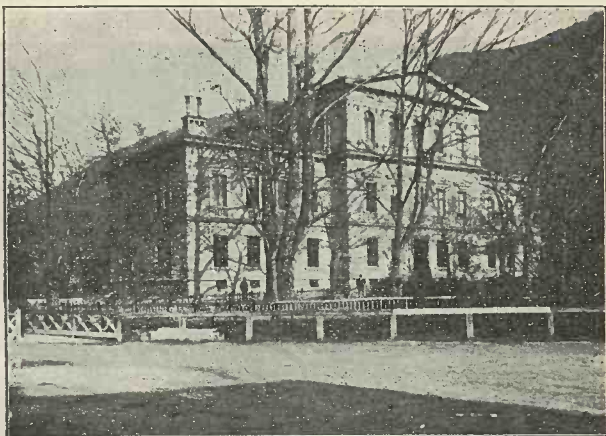
Majoritatea locuitorilor din Scheiu sunt români și mai puțini unguri și sași.

In fundul Scheiului sunt mai multe mori, un rezervor de la apeduct. La sfârșitul Scheiului se află *„Pietrele lui Solomon“* unde după vechiul obiceiu, Miercuri a 4 zi de Paște se duc și petrec **Junii.**

Pe aici e și drumul care duce în *Poiană* și pe muntele *„Postăvar“* (Schuller.)

2. Cetatea.

Dela şcoala primară de stat No. 2, pe str. Ecaterinei şi pe şirul Spitalului spre răsărit ajungem în **Cetate.** In capul străzei *Târgul Cailor* la dreapta dăm de şcoala *civilă săsească de fete.* In faţa ei e zidit

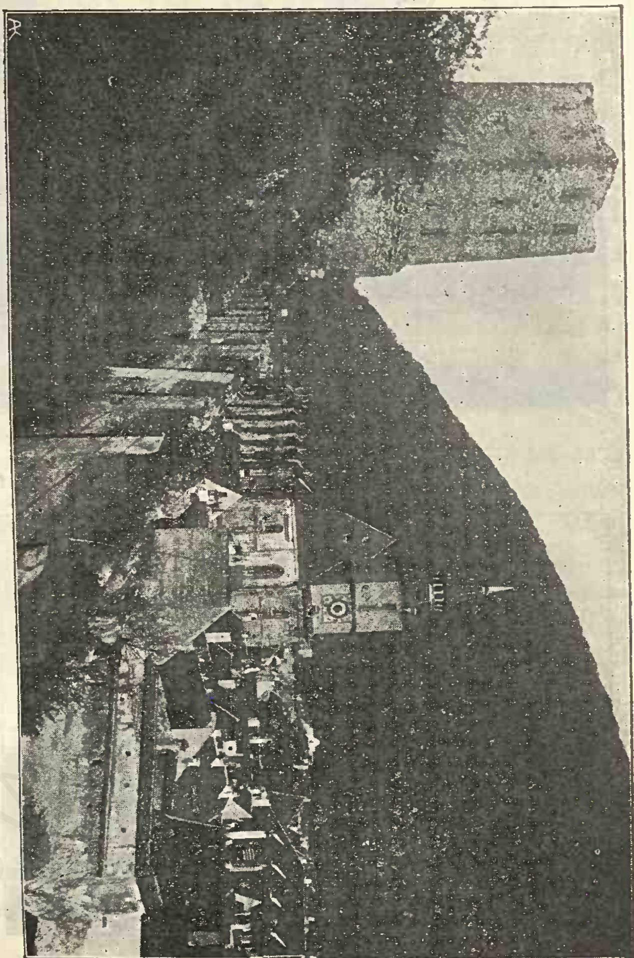

Şcoala de fete evang.

Liceul Honterus.

inpunătorul **Liceu săsesc.** Mai departe ajungem la biserica săsească numită: **Biserica Neagră** zidită între anii 1385—1425 adică în timp de 40 ani. La anul 1689 a fost un foc mare distrugând întreg orașul înpreună cu biserica a cărei ziduri au rămas înegrite de fum până astăzi, de acolo denumirea de *Biserica*

Biserica catedrală evanghelică A. B. (Biserica neagră).

Neagră. Biserica are un clopot uriaş, turnat din nou la 1858. Orga bisericei este cea mai mare din întreaga ţară. In interiorul bisericei sunt înmormântaţi mai mulţi bărbaţi însemnaţi ai Saşilor şi *Iohan Honterus* întemeetorul liceului săsesc a cărui statue se află aşezată lângă biserică. In faţa bisericei spre miazăzi se află **Muzeul** liceului săsesc cu o mare bibliotecă, înfiinţată tot de Iohan Honterus.

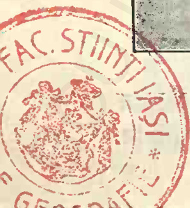

Statua lui Honterus.

Peste drum de biserica săsească se află biserica grecească greco-orientală. De aici ajungem în piaţa

Braşovului **Piaţa Libertăţei,** care se află în mijlocul Cetăţei. In mijlocul pieţei se înalţă; **Casa Sfatului** (Consiliul comunal) cu un turn de 58 m. de înalt, zidită la anul 1420. Aci se află şi pompieria, turnul sfatului servind şi ca focar pentru semnalarea incendiilor. (Pl. No. 7□ F—5).

Casa Sfatului.

Cafeneaua Elite.

In dreapta pieţei se află institutul de păstrare şi împrumut românesc **„Albina„** şi banca **„Cetatea“,** tot aici se află Târgul poamelor şi Târgul florilor.

In Târgul Florilor spre miazăzi se află hala de vânzare numită *„Podul Bătuşilor“*, în care îşi desfac meseriaşii de tot felul produsele. Hala a fost zidită

de *Apollonia Hirscher,* văduva unui primar al oraşului la 1545. Ceva mai jos aflăm **Poliţia oraşului.** (Pl.☐ F — 5). Cotind şi de aicea spre miază-noapte ajungem în *Târgul Grâului,* numit aşa, pentru că aici se vinde Vinerea la târgul de săptămână cu sacii, grâu, săcară, s. a.

Podul Bătuşilor.

Din Târgul Grâului putem întra pe *Sub-bucium* în *Târgul Peştelui* unde se vinde Vinerea peşte proaspât adus din Olt.

Banca de păstrare săsească (Sparkasse.)

In Târgul Grâului aflăm frumoasa biserică a românilor greco-orientală din Cetate, **Adormirea** zidită la 1896.- (Pl. 32☐ F — 5). La stânga se intinde *Târgul Inului* numit astfel, fiindcă aici se vând diverse produse din in și cânepă.

Din piața Libertaței înaintând spre miază-noapte ajungem în *Str. Principele Carol* (fosta Strada Vămei)

Biserica catolică.

chiar la colț aflăm **Banca Românescă** suc. Brașov, mai jos pe dreapta se găsește **Banca gen. de credit ungară** iar pe stânga se găsește **Banca de păstrare săsească** (Sparkasse) apoi suc. **Băncii com. ung. din Pesta, Librăria rom. „Cooperativă“** și suc. **Băncei Marmorosch Blanck & Co.,** mai jos *biserica catolică,* lângă care s'a clădit un **Liceu catolic unguresc.** In capătul acestei străzi prin care circulă și tramvaiul și

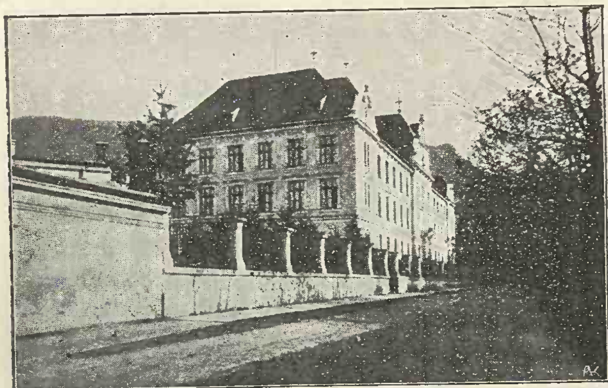

Prefectura județului Brașov.

Palatul Czell Bul. Ferdinand.

unde se află prăvălii cu mărfuri de tot felul, în colţul de jos în stânga se află clădirea **Prefectura judeţului**

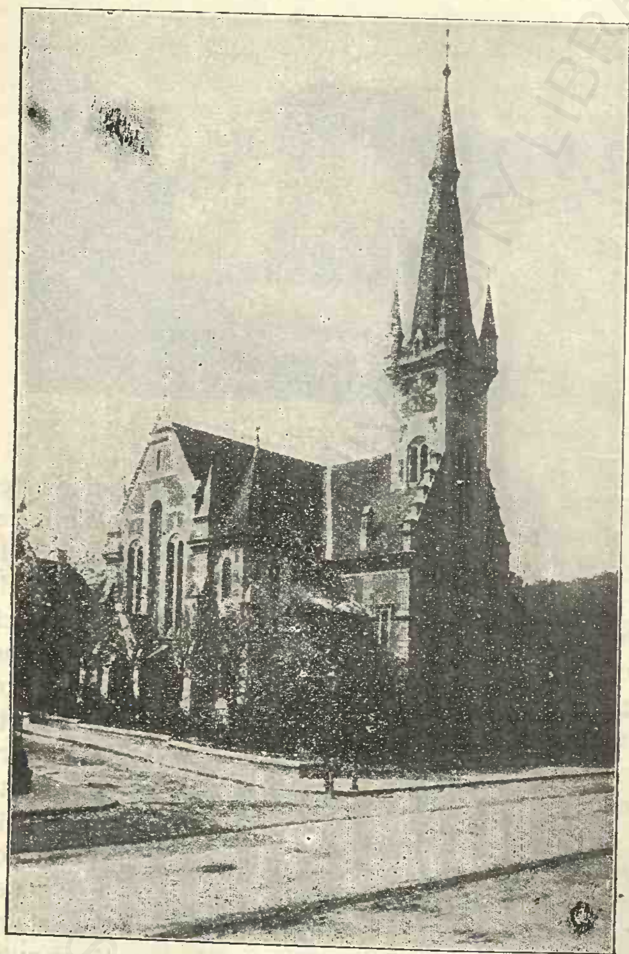
Gimnaziul rom. cat.

Braşov. (Pl. No. 1 □ F-5.) Pe lângă ea se intinde alea de plimbare a oraşului, numită „promenadă“ foarte frecventată vara, aci fiind şi un mic parc foarte îngrijit. In continuare în dreapta se întinde **Bul. Ferdinand,** în stânga promenadei se află pe malul părăului un drum zis „pe după ziduri“ aici e **Gim. rom. cat.** Paralelă cu Bul. Ferdinand, cotind la dreapta aflăm în calea noastră **Biserica ref. calvină,** apoi **Liceul real Ion Meşotă** iar tot înainte dăm de **Şcoala comercială super., Liceul de fete** şi **Şcoala primară de stat No. 1** mixtă.

Tot din Târgul Florilor spre răsărit, ajungem în **Strada Porţii,** pe aceasta stradă se găsesc de asemenea prăvălii frumoase, tot aici, cum mergem pe dreapta se găseşte **Banca săsească naţională** iar mai la vale pe stânga **Banca Naţională a României** tot pe stânga puţin mai jos aflăm **Primăria oraşului Braşov,** iar faţă în faţă se află **Otelul Coroană** în care se află şi o cafenea confortabilă.

Din piaţă spre miază-zi se găseşte **Str. Hirscher** aci pe dreapta aflăm **Reduta românească,** în aceasta

clădire se află un restaurant și o sală de spectacole în care se dau zilnic reprezentații de cinematograf,

Biserica reformată calvină.

puțin mai încolo se află o piață mai mică, unde se vând pasări, ouă, etc.

Din strada Hirscher dăm spre est în *Str. Neagră* unde se află **Casarma General Dragalina** vechea ca-

zarma Neagră în care este instalată, **Şcoala de subofiţeri din Ardeal,** iar în partea opusă **Comenduirea Pieţii,** alăturea se află *Str. Castelului.* Spre apus de Str.

Liceul real Ion Meşotă.

Neagră găsim uşor *Str. Orfanilor*, în care se află spre dreapta **Azilul săsesc** pentru copii orfani, iar pe stânga ceva mai sus, **Templul evreesc,** iar la capătul străzei, şcoala primară săsească de băieţi.

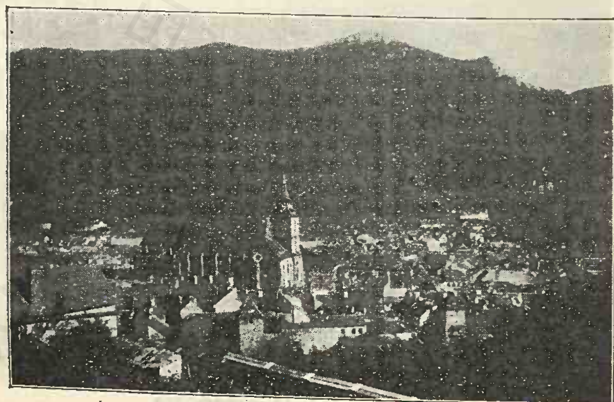

Şcoala comercială superioară.

Locuitorii din Cetate sunt mai cu seamă saşi apoi români şi unguri şi se ocupă mai cu seamă cu comerciul şi industria.

Banca săsească naţională.

Tâmpa (994 m.)

Spre miazăzi dela Cetate se înalță muntele **Tâmpa.** La poalele Tâmpei se află promenada de sus, **„Regina Maria“** unde e și al doilea rezervor de apă al orașului, dela care pe un drum în serpentine ne putem urca până în vârful stâncos al Tâmpei înalt de 994 m. peste nivelul mărei și 361 m. peste piața Brașovului. De pe vârful Tâmpei avem o priveliște foarte frumoasă atât

Banca Națională a României.

asupra orașului cât și asupra întregului ținut numit **Țara Bârsei.** Aproape de vârful muntelui se află o peșteră, azi întocmită ca restaurant pentru excursioniști.

Primăria orașului Brașov.

Partea dinspre oraș a muntelui Tâmpa e păduroasă, iar partea de dincolo este mai mult pleșuvă.

Otelul Coroana.

Coasta din spre sud-vest a Tâmpei este asemenea pleşuvă şi stâncoasă. Aici se pot vedea încă şi astăzi ruinele cetăţei *„Braşovia“*, de unde şi-a luat numirea şi oraşul — această cetate a fost zidită de cavalerii germani, şi dărâmată cu mult după aceia pe timpul războaielor cu Turcii.

Otelul Continental.

Spre miază-noapte de la Tâmpa se înalță de cealaltă parte a cetății *dealul Romurilor,* ale cărui coaste de toate părțile sunt acoperite cu grădini. Pe coasta acestui deal, se aflau, mai înainte pe terase „Romurile“ pe care își întındeau postavurile, postăvarii Brașovului.

Pe dealul acesta se află cele două turnuri, alb și negru. Mai înainte turnul alb sta în legătură cu casa sfatului printr'un tunel.

Peste dealul Romurilor duce o promenadă spre miază-noapte apus la *Dealul Spirei* și de aici până la locul excursiilor de primăvară, numit *„Stejeriș“*.

3. Brașovul-Vechiu.

Plecând din str. Principele Carol spre miază-noapte, ajungem în *str. Lungă* în *Brașovul-vechi.* La începutul străzei pe dreapta se află cimitirul săsesc și în fața cimitirului la No. 1, **Teatrul Național Român.** Mai departe în calea noastră, dăm pe dreapta de școala primară săsească, și pe stânga de **Cazarma de Artilerie,** și în capătul străzei biserica evanghelică dela Bartolomeu zidită prin secolul al 13-lea. In apropierea bisericei se află stațiunea tramvaiului și gara dela Bartolomeu a liniei ferate, care duce dela Brașov, una spre Zârnești și alta în direcția Făgăraș. In fața gărei Bartolomeu peste șosea, chiar pe liziera căii ferate, se află **Mormintele Eroilor** căzuți chiar acolo și înmormântați pe loc. Acest Cimitir este foarte îngrijit, cu multă pricepere și estetic întocmit.

Tot în apropierea gărei dela Bartolomeu se află spre apus un deal, numit *Dealul Sprenghiului* pe care în vechime a fost zidit un castel, ale cărui șanțuri și ruine încă și azi se mai pot vedea, in apropierea acestui deal este o fabrică de cărămidă și țiglă.

Din *str. Lungă* pornesc alte strade laterale precum: *Str. de Mijloc* în care găsim aproape de capătul de sus al ei, pe deal, cea mai veche biserică luterană din oraş, în dosul acesteia se află şi o carieră de piatră. Pe partea stângă *Lăptăria şi şcoala primară de stat No. 3.* Din str. de mijloc porneşte la dreapta *str. Avram Iancu* (fostă str. bisericii româneşti). Aici aflăm pe partea stângă biserica românească care se

Biserica Bartolomeu.

numără între cele mai vechi biserici din Brașov. Inaintând spre răsărit ajungem în *str. Laterală* și apoi la **Abatorul Orașului,** în apropierea căruia se află și târgul de vite, de la care spre miazănoapte-apus se află **Casarma Regele Ferdinand I.** (fostă Casarma albă) a „Vânătorilor de Munte".

Casarma Regele Ferdinand I. (fostă Casarma albă).

Locuitorii din Brașovul-vechi sunt mai ales Sași, apoi Români și mai puțini Unguri. Sașii și Românii se ocupă mai ales cu lucrarea pământului, cu economia de vite, cu legumăritul și lăptăritul, o parte din ei sunt meseriași și comercianți. Ungurii sunt în majoritate comercianți și meseriași.

4. Blumăna.

Palatul Justiției.

Dacă înaintăm din str. Porţei spre răsărit ajungem în **Blumăna.** La începutul promenadei de jos se află o mică piaţă, aici vedem în jur mai multe palate şi

Palatul Postelor.

anume: în dreapta **Palatul Justiţiei,** aici se află Tribunalul şi Judecătoria de Ocol, în stânga **Palatul**

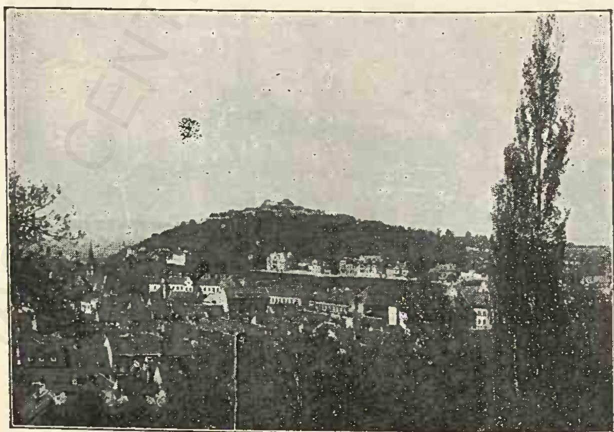
Palatul Administraţiei Financiare.

Postelor și **Palatul Ad.-ției Financiare** și **Vila Kertsch.** In fața Ad.-ției financiare e stația tramvaiului, iar în fața acesteia se întinde spre apus locul viran pe

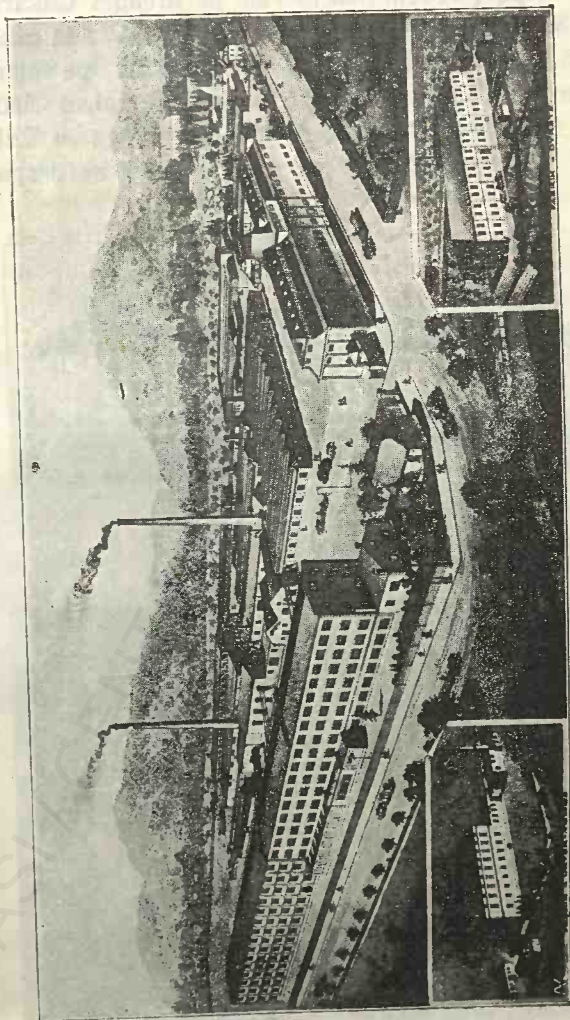
Vila Kertsch.

care se țin concursurile de Foot-ball, numit **sub Strajă.** Intre Palatul Postelor și al Justiției trece tramvaiul spre gara mare. Dela stațiunea tramvaiului, vedem

Cetățuia (straja).

înălțându-se în față pe stânga **Dealul Cetățuiei** numit și **Pe Strajă.** Pe vârful acestui deal se află un castel vechiu care servește ca închisoare militară.

Fabrica de postav Scherg & Co.

Pe coasta dealului în spre oraş sunt zidite mai multe vile frumoase.

Inaintând spre gară pe **Calea Victoriei** (fostă str. Fântânei) vedem mai la vale pe dreapta **Casarma reg. 89 Infanterie,** în dosul căreia se află marea fabrică de postav **Scherg & Co.,** iar pe stânga ceva mai în jos **Casarma Jandarmeriei,** o clădire foarte frumoasă. După ce tramvaiul ajunge în **Calea Mihai Viteazul** (fostă str. Gărei) linia se desparte

Casarma reg. 8 Jandarmi

Fabrica de maşini a Fraţilor Schiel.

în 2 ramuri, dintre care una apucă la stânga către gară, iar alta la dreapta către **Dârste** și **Săcele**, tot aici pe dreapta se află marea fabrică de mașini a **Fraților Schiel.**

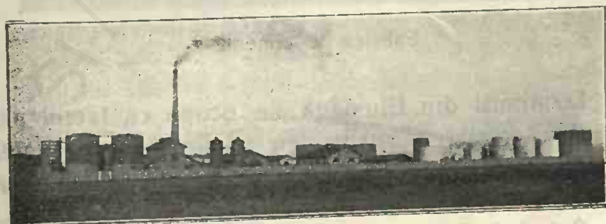
In calea Mihai Viteazul în spre oraș se află **Școala de Arte și Meserii** și o turnătorie. Din strada aceasta spre stânga este **str. Agrișelor** unde se află **Școala primară No. 4.**

In apropierea gărei se găsesc cele mai multe fabrici: **Fabrica de petrol, Spălătoria de lână, Accid sulfuric, gunoi artificial etc.**

Din Blumăna spre răsărit se ridică **Dealul Melcilor,** la poalele căruia curge un canal al Timișului,

Școala de Arte și Meserii.

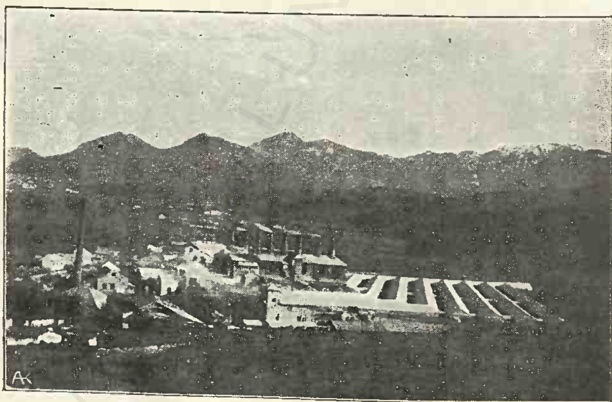

Fabrica de petrol.

Uzina de gaz aerian orăşenească.

în apropierea lui se află **Dealul Furcilor,** unde erau spânzuraţi mai de mult făcătorii de rele. Intre Dealul Melcilor şi Tâmpa se află **Curmătura,** coborând din curmătură spre răsărit, către valea Timişului, ajungem la **Fabrica de Ciment,** nu departe de ea se află **Fabrica de sticlă Honterus.**

Fabrica de ciment.

Locuitorii din Blumăna se ocupă cu lucrul pământului, creşterea vitelor, cu meseriile, majoritatea locuitorilor din această parte a oraşului sunt lucrători în fabrici.

Scheiul, Cetatea, Braşovul-vechi şi **Blumăna** laolaltă alcătuesc **oraşul Braşov.**

Inălţimile

unor munţi din Braşov şi din împrejurimile sale.

		Metri
Dealul Şprenghiului		600
Cetăţuia (Straja)		644
Varta		707
Dealul furcilor		713
Stejerişul mic		739
Castelul din Râşnov		771
Piscul din Râşnov (Săsesc)		778
Piscul din Râşnov (Românesc)		786
Cetatea eroilor (Heldenburg)		855
Vârful dracului		933
Tâmpa		957
Stejerişul mare		964
Piatra corbului		1003
Poiana		1005
Predeal		1040
Muntele cetăţii (Várhegy)		1106
Fetifoi		1283
Runcul		1288
Măgura Codlii		1294
Măgura dela Zârneşti		1375
Susaiul lângă Timişul de sus		1430
Tesla		1430
Crucurul mare		1449
Casa de turişti la Mălăieşti (Bucegi)		1578
Casa de turişti pe Cristianul mare		1590
Schitul Ialomiţa (Bucegi)		1617
Ciuma		1630
Postăvarul (Schuler)		1804
Piatra Craiului cea mică		1816
Piatra mare		1844
Turnul (Piatra Craiului)		1923
Ciucaşul		1958
Piatra Craiului cea mare (Piscul ciobanului)		2240
Bucegii	Bucşoiu	2494
	Caraiman	2495
	Omu	2506

— — —

PARTEA IV.

Preumblări și excursiuni prin munți.

Imprejurimea imediată a orașului este împodobită cu o rețea de promenade și parcuri, apoi de neîntrecute locuri de **excursii,** dintre care cele mai importante sunt: Mai întâiu promenada de sus, care înconjoară orașul la poalele Tâmpei aproape în semicerc. In partea cealaltă a orașului se află „Calea Regală“, care duce în continuare urcând lin spre două turnuri (turnul alb și turnul negru) aceste 2 căi sunt legate între ele prin promenada de jos. O vedere frumoasă avem de pe Cetățuia numită „straja“ 644 m. (Plan. □ G — 4) de unde se vede tot orașul.

Prima excursiune mai aproape 1—1½ oră este:

1. Warte — Stejerișul mic.

Dacă pornim din capătul de sus al străzei Tg. Cailor, apucăm la dreapta pe lângă zidurile orașului, trecem pe drumul zis regal, ajungem mai întâiu pe esplanadă unde avem o priveliște admirabilă în spre partea de sus a orașului; ne oprim un moment la Bodega Belvedere ținută de un român și continuăm tot în sus, până ajungem la Restaurantul zis la „Warte“ (707 m.) de aici avem o splendidă vedere spre câmpia Bârsei; mai departe dăm de „Stejerișul mic“.

Dela Warte apucând spre stânga se poate face o excursiune pe vârful Stejerișului mic (739 m.) de unde avem o vedere admirabilă spre partea sudvestică a Țărei. Bârsii, spre Piatra Craiului și pe munții dela Arpaș.

La întoarcere putem scobori pe la numitele „bănci ale vulpelor“ de lângă Warte.

2. Noua și împrejurimile sale.

Localitate climaterică în imediata apropiere a orașului Brașov, la o depărtare de 6 km., pe cari îi străbatem cu tramvaiul sau trăsura.

Regiuni adumbrite de brazi, la poalele munților, cu aer răcoritor, curat și la adăpostul vânturilor. Contrar orașului Brașov, aici nu se observă schimbări bruște de temperatură și climatul e dintre cele mai plăcute, fortifiant și lipsit de curenți. (Calauza ape minerale Dr. Țeposu și Dr. Câmpeanu).

Ca locuințe se găsesc, mai multe vile confortabile, case de-ale locuitorilor în majoritate români, foarte curate precum și un otel nou numit „Schneider". Se găsesc și mai multe restaurante foarte bune.

Este o stațiune foarte mult cercetată și pentru Brașov este cel mai plăcut loc de excursie. Circulația se face de mai multe ori pe zi, cu tramvaiul (cu aburi) care pleacă de la stațiunea „Promenada" de pe Bul. Ferdinand.

De aici se pot face excursiuni pe munți Postăvar, la fântâna hoților, Dârste cu fabrica de bere, Valea Timișului, Săcelele, frumoasă comună românească cu industrie casnică deosebită, și la izvorul lui Carol.

O preumblare frumoasă se poate face de la **Noua** pe la fântâna hoților la Dârste prin pădure pe un drum îngrijit și foarte pitoresc (o oră), de la Dârste întoarcerea în oraș cu tramvaiul.

La Noua să poate merge **pe jos** dela Brașov $1^1/_2$—2 ore în modul următor: De la capătul străzei Negre sau peste curmătură (vezi semne albastre) sau peste Răcădău, care e mai lung, la Honterus și de aici la stânga peste pârâu (tot semnul albastru) prin pădure la Noua.

3. Tâmpa.

(m. 957 — 1—$1^1/_2$ ore.)

Tâmpa este muntele care străjueste orașul, se poate urca de la poarta străzii Orfanilor, sau mai scurt prin trecătoarea din strada Castelului la rezervorul de apă. De aici începe urcarea pe Tâmpa pe 24 ser-

pentine, drum foarte bun (semne roşie-galbene) — Pe vârful Tâmpei se află un parapet — aici fâlfăie mândru drapelul României pe ruinele fostului monument milenar — de aici avem o privire splendidă asupra oraşului şi peste întreaga câmpie a Bârsei şi munţii dimprejur.

Sub vârf este o grotă, transformată într'un mic restaurant.

De la Tâmpa putem coborî la valea Cetăţei, Răcădău, şi Isvorul lui Honterus.

4. Isvorul lui Honterus.

(1—$1^1/_2$ ore.)

Pe acelaş drum care duce la Noa, dăm mai întâ de zisa **piaţa Honterus,** aici se găseşte un restaurant, mai departe excursiune la **Isvorul lui Honterus** şi de aici cu tramvaiul înapoi la Braşov.

Excursiuni mai lungi în munţi se fac în lunile Iulie, August şi Septembrie.

Aceste excursiuni se fac de obiceiu întâiu cu trenul şi apoi cu piciorul prin munţi. O excursiune frumoasă este în apropiere de Braşov la localitatea **Râşnov.**

1. Râşnov.

Localitate climaterică la 14 km. vest de Braşov, (plecare cu trenul din gara Bartolomeu) cu ruinele unui vechiu castel (771 m.) întruneşte toate condiţiunele unei bune staţiuni climateirce. Prin aerul curat, ozonizat şi ferit de curenţi, precum şi prin confortul ce-l prezintă, cu înlesnirile de viaţă şi trai. Ca locuinţe sunt o sumă de oteluri precum şi case particulare şi ţărăneşti, foarte curate. De aici se pot face excursiuni foarte frumoase, cea mai principală este urcarea pe **Buceci,** la vârful Omu (2506 m.) prin fermecătoarea

vale a Mălăeştilor (1578 m.) cu casele de adăpost şi ospătăria, apoi muntele **Bucsoiu** (2494 m.) şi coborârea la Buşteni peste muntele Caraiman (2495 m.) prin încântătoarea Vale a Jepilor (3¹ 2 ore). Din Valea Mălăeştilor duce un drum direct la Sinaia. (Călăuza ape minerale Dr. Ţeposu şi Dr. Câmpeanu.)

La Râşnov se poate merge şi pe jos în 4—5 ore prin Poiană. Prin Strada Prundului, pe Tocile şi podu Creţului suim la Poiană (semnul roşu), de aici (semnul cruce galbenă pe fond roşu) ne îndreptăm spre Râşnov. Inainte de a scobori la Râşnov putem vizita „templul idolilor“ şi peştera mică.

2. Poiana.

(4—5 ore).

Dela poarta străzii Orfanilor mergem prin Scheiu până la începutul drumului de car, care conduce în Poiană (marcă roşie) şi ajungem în aproximativ ($1^1/_4$) ore pe lunca întinsă **Poiana,** care e bogată în locuri frumoase şi ofere o privelişte admirabilă spre **Bucegi** şi Piatra Craiului.

Uşor putem merge pe „colina lui Orendi“ care este aproape.

Din Poiană duce drumul şi la fântâna dela Ştubei, de aici în Gaura de aur (semn linie albă pe fond albastru) şi la Râşnov.

3. Postăvarul (nemţ. Schuler).

1804 m. (8 ore sau excursiune de o zi).

Pe drumul dela capătul Scheiului (marcă roşie) se poate face excursiunea aceasta în 8 ore. Cu toate acestea pentru ca plăcerea, ce o procură o asemenea excursiune de munte, să fie deplină, este bine să întrebuinţăm o zi întreagă.

In casa de adăpost și în pavilionul de pe Posăvar, al căror proprietar este „Secțiunea Brașov a Reuniunii carpatine din Transilvania“ putem face un popas mai lung.

Aici este în decursul anului întreg un restaurant. Locuri de dormit cu saltele cu arcuri de oțel și cu cuverturi de lână stau turiștiior la dispoziție.

Casa de turiști de pe Postăvar (Schuler) 1590 m.

Casele acestea, după pozițiunea și întocmirea lor, sunt fără îndoială unele dintre cele mai bune, ce le-a construit până acuma Reuniunea carpatină din Transilvania. Se pot comanda camerile din vreme.

De pe vârful Postăvarului avem una din cele mai mărețe panorame: spre șesul Treiscaunelor, țării Bârsii și al țării Făgărașului precum și spre munții dela fosta graniță: Ciucaș, Piatra mare, Bălțu, Bucegi, Piatra Craiului și în fine peste Predeal în vechiul Regat. De pe coastă, de lângă vârful Postăvarului putem scobori pe un drum comod de serpentine (marcă albastră) peste pășunea de munte până la marginea

pădurii pe lângă stâna Postăvar, în valea Timişului, la una dintre staţiunile Timişul de jos sau Timişul de sus.

De aici reîntoarcere la Braşov (11—17 km.) în 30—45 minute. Turiştii, al căror timp este dinainte măsurat, se pot scoborî de pe Postăvar prin Poiană la Râşnov, care este foarte potrivit punct de plecare pentru excursiunile pe Bucegi şi pe Piatra Craiului.

Dela casa de turişti de pe Postăvar se pot scoborî turiştii, care doresc să se reîntoarcă în oraş, pe drumul, care conduce peste lunca Ruiei (marcă albastră), dacă nu preferă să se scoboare pe drumul tunurilor, pe care s'au urcat (marcă roşie) sau pe drumul lui Iulius Römer, marcat cu albastru-roşu.

Postăvarul (Schuler) 1804 m.

Cine se serveşte de drumul albastru la scoborîre poate vizita şi peştera cu lapte de piatră, care se află cam 50 de metri sub Crucurul cel mare (marcă cruce roza pe albastru).

Durata dela Crucur până la peşteră şi înapoi 1 oră.

Această peşteră, lungă cam de 85 de metri, are numele dela laptele de piatră (lapte de munte), care se află în ea şi constă din piatră de var disolvată, care se poate frământa.

Acest lapte acopere pământul până la jumătatea întrării principale şi mai departe înlăuntru până în fund şi păreţii peşterii şi are o mare asemănare cu jintiţa.

Pe Postăvar ne putem urca şi dela *Pietrele lui Solomon* (marcă galbenă) şi dela Noua (marcă galbenă-albă-galbenă).

4. Piatra Mare.

(1844 m.)

Excursiunea pe acest munte se face de obiceiu din valea Georginelor, o vale laterală a văii Timişului.

Plecăm sau dimineaţa cam la orele 7 cu tramvaiul până la staţiunea Dârste — Podul Timişului; de aici mergem pe şoseaua Timişului până la cătunul

Piatra mare (1844 m.)

Dealul Morilor și de aici peste o punte, la care începe însemnarea roșie, sau plecăm dimineața înainte de orele 3 dela gara principală în Brașov până la stațiunea Timișul de jos (11 klm.); dela aceasta ne scoborîm tot până la cătunul Dealul Morilor (Malomdomb), apoi peste punte și ajungem pe drumul însemnat cu roșu în 3 ore, până la casa de turiști cu ospătărie a Reuniunii carpatine din Transilvania.

Dacă ne urcăm după un popas de 1 oră spre vârf, putem ajunge sus în 1 oră. Scoborîtul îndărăt la casă se poate face în $^1/_2$ de oră și de aici în jos la moara din valea Timișului în 2 ore, de unde mergem pe jos până la berăria din Dârste, seara ne reîntoarcem cu tramvaiul în oraș.

Drumul pe Piatra mare este bogat în variațiuni, priveliștea din vârf cu deosebire spre șes este admirabilă. Flora acestui munte e interesantă.

Scoborâșul de pe Piatra mare se poate face și prin valea Taminei pe lângă stânca Hutten (marcă galbenă).

Cam 10 minute sub stânca Hutten se află un cataract, la care conduce o bifurcațiune de drum marcată cu albastru.

Recomandabil este și scoborâșul prin Timișul de sus, pe drumul Anei, care se împreună cu drumul amintit mai înainte.

Reîntoarcerea în oraș dela stațiunea Temeș.

5. Măgura Codlii.
(1294 m.)

Cu toate că nu este tocmai înaltă, totuși în urma pozițiunii favorabile ce o are, oferă o panoramă întinsă de o frumsețe unică în felul ei.

Dacă plecăm din Brașov — gara Bartolomeu — cu trenul dimineața, putem fi din Codlea (11 klm) în

3 ore (marcă albă) pe vârful *Măgurii Codlii,* de unde ni-se oferă o priveliște frumoasă în depărtare.

Sub vârf se află o peșteră, care servește de adăpost.

Pentru scoborîș și întors la Brașov se pot socoti 2$^1/_2$—3 ore.

In Codlea se află un restaurant frumos și mai multe grădini.

La baia de pădure din Codlea putem merge dela stațiunea Codlea pe jos cam în 1$^1/_2$ ore, (marcă galbenă), cu trăsura sau cu Omnibusul cam în $^3/_4$ oră.

6. Ciucașul.

(1958 m.)

Excursiunea pe această mare cetățuie de stânci, ce se înalță pitoresc în dosul Zizinului, se poate face din Brașov într'o zi. Dacă plecăm la 3$^1/_2$ ore de dimineața, ajungem la 6 ore la vama Șanțului (20.5 km.) de aci apoi într'o oră la stâna din valea Tărlungului.

Ciucașul (1958 m.)

De aici în 2 ore ne putem urca pe iivada Teşila, de unde apoi ne mai trebuie încă 2½ ore până pe vârful muntelui.

Adăpost putem avea în coliba din Teşila, sau în odaia de turişti, zidită lângă casa curăţitorilor de drum, care se află pe drumul din Bratocea.

Scoborîşul de pe vârf până la stână se poate face în 2½—3 ore, astfel încât socotind 2—3 ore pentru odihnă, pe la 6 ore seara putem pleca îndărât la Braşov (3 ore).

Pe Ciucaş ne putem sui şi din Zizin prin valea Zizinului sau prin valea Bacăului, dar la excursiunea aceasta ne trebuie cam o zi şi jumătate.

7. Excursiuni din Zârneşti.

Dela Braşov cu trenul la Zârneşti (29 klm.) De acolo excursiune pe **Măgură** (1375 m.) apoi scoborâm spre Bran şi cu trăsura sau pe jos la staţiunea Tohanul vechiu 17 km.) şi de acolo înapoi la Braşov (25 km.)

Excursiune peste vârfuri frumoasă şi uşoară, cu priveli̡şti încântătoare spre Piatra Craiului mare, Buceciu şi spre şesul ţării Bârsii.

8. Branul.

Localitate climaterică la 800 m. înălţime, vărâtă întrun defileu al munţilor Buceciu şi udată de bătrânul râuşor Turcu, este o importantă trecătoare a Carpaţilor, zisă şi pasul Bran cu un frumos trecut istoric. Se află la 24 km. sud-est depărtare de Braşov şi 64 km. de Câmpulung, strebătută de o sosea naţională bine construită, care leagă aceste două centre comerciale.

De la Braşov, călătoria o facem cu trăsura sau omnibusul în 2½—3 ore, sau cu trenul spre Zârneşti (din gara Bartolomeu) până la gara Tohanul vechiu (7 km. depărtare) de unde călătorului i se desfăşoară

una dintre cele mai frumoase priveliști. La stânga lanțul de munți Buceciu, la dreapta Măgura și Piatra Craiului cu vârfurile ei stâncoase, cuprinzând la mijloc defileul, din care maestru se ridică **„Castelul Branului“**. Acest splendid castel, în bună stare și cu camere de locuit, e zidit pe un vârf de stâncă, încă de la 1212 de Cavalerii teutoni. Acest castel a aparținu com. Brașov și a fost oferit M. S. Reginei Maria, fiind amenajat ca reședința de vară. In jurul castelului sunt înșirate, pe ambele părți ale soselei naționale, vile drăguțe, mici prăvălii, farmacie, oficiu sanitar, câte-va restaurante în centrul Branului, iar cele 10 comune cari îl compun, sunt împrăștiate prin diferitele văi și dealuri ale muntelui.

Castelul Branului.

Localitate climaterică plăcută și sănătoasă, e potrivită pentru cei care doresc liniște și recreație. Regiune de brad cu atmosferă limpede și aer curat de munte înviorător. Clima răcoroasă, fără a fi aspră și

umedă. Fiind bine închisă în spre munți, curenții de aer sunt rari (excepție „Fina Soacrei“).

Ca locuințe, se găsesc câteva otele și vile private, de asemenea se închiriază ușor casele țăranilor, destul de confortabile.

Sunt frumoase preumblări, băi în apă de munte, pescuit de păstrăvi, sport, vânat, tenis, etc., și alte variate distracții.

Având toate condițiile unei localități climaterice, pentru a fi mai ușor accesibilă, ar necesita un tramvai electric care să o lege cu una din stațiile C. F. R., mai ales acuma când din ce în ce va fi mai mult vizitată, fiind una din reședințele regale mult apreciată, s'ar putea apoi construi cu ușurință otele confortabile și sanatorii, pentru care se găsește material de construcții în abundență; de asemenea se impune construirea de case de turiști.

Locuri de excursi: Zănoagă, cu izvoarele Porții, schitul Ialomița (1617 m.) cu peștera și grota de stalactiți Mihnea-Vodă.

Giuvala, loc cu mormântul viteazului Colonel Poenaru Bordea, primul ofițer căzut în războiul de desrobire în noaptea de 15 August 1916. Apoi **Dâmbovicioara, Prăpastiile, Piatra Craiului, etc.** — (Calauza, ape minerale Dr. Țeposu și Dr. Câmpeanu.)

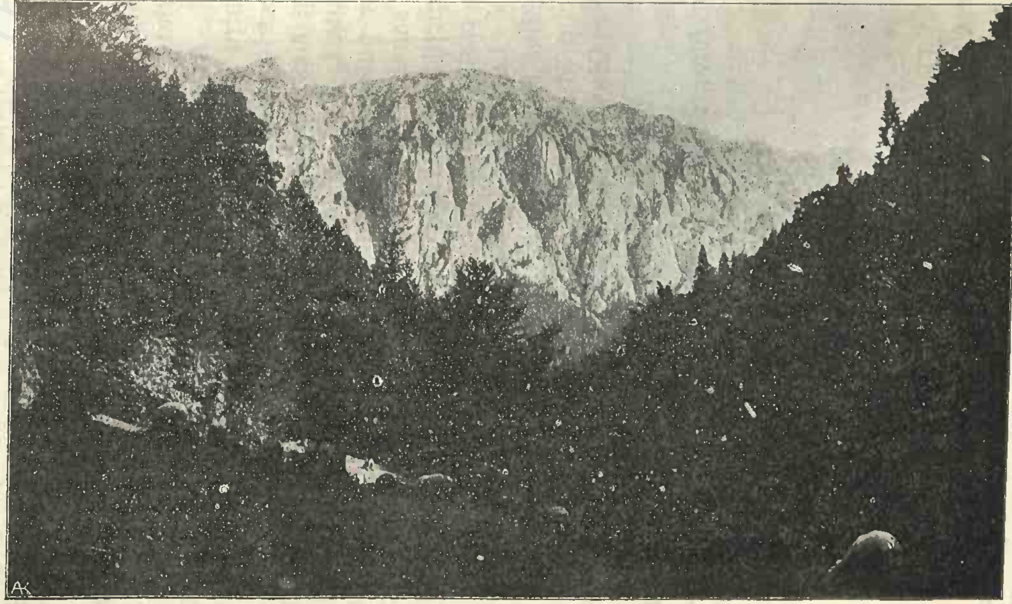
9. Brașov—Zârnești.

(29 km.) — Ciuma (1630 m.)

Excursiune ușoară și frumoasă.

Dela Zârnești prin valea Bârsii până la urcare pe Ciuma.

De pe culmea Ciumei avem o perspectivă asupra peretelui vestic al Pietrei Craiului mari, care ni se oferă în toată întinderea sa.

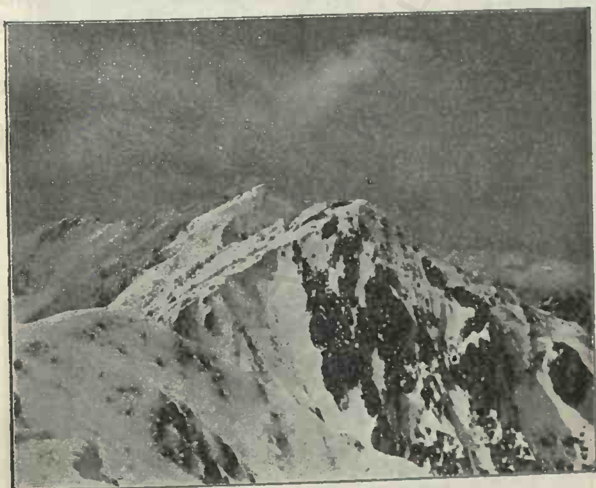
Peretele vestic al Pietrei Craiului cea mare.

b) **Excursiuni cu durată de 1$^1/_2$—2 zile.**

10. Piatra Craiului.

(2240 m.)

Este un întins zid de stânci cu foarte multe crăpături. Excursiunea pe acest munte se poate face mai uşor plecând diu Braşov dela staţiunea Bartolomeu la Zârneşti, unde ajungem după 1 oră. De aici plecând cu purtătorii de bagaje sau cu cai ajungem în 4 ore, înainte de a însera, pe drumul însemnat cu roşu, la coliba de adăpost cu ospătărie de pe Vlăduşca.

Piatra Craiului cea mare (2240 m.)

Aici petrecem noaptea pe saltele de paie acoperiţi cu cuverturi de lână.

Des de dimineaţă plecăm spre piscul Ciobanului, unde ajungem după un urcuş pe o coastă piezişe în 3 ore, dar unde suntem pe deplin recompensaţi prin-tr'o măreaţă panoramă, ce ni se prezintă înaintea ochilor.

In 2 ore putem scoborî la coliba de adăpost și de aci în alte 4 ore la Zârnești, de unde apoi ne reîntoarcem la Brașov cu calea ferată-vicinală.

Urcarea pe Piatra Craiului se poate face și pe **partea vestică a Pietrei Craiului** plecând dela coliba forestieră de pe plaiul foii din valea Bârsii (marcă roșie). Acest urcuș este foarte anevoios și se poate recomanda numai turiștilor exersați și cari n'au amețeli și nu se poate face în mai puțin de $1^1/_2$ zi.

In Plaiul foii putem petrece noaptea luând un bilet de întrare dela prezidentul Reuniunii carpatine secțiunea Brașov sau dela forestierul superior din Zârnești, în coliba orașului Brașov. Turiștii, cari sosesc în Plaiul foii după excursiunea peste creștetul munților Făgărașului, au dreptul de a petrece noaptea în coliba amintită fără orice formalități.

Vizitarea înteresantei văi „Prăpăstii", pe care am amintit-o deja, poate fi împreunată cu urcarea pe Piatra Craiului mare, sau pe Piatra Craiului mică (1816 m.) (marcă galbenă).

11. Bucegii.

(2506 m.)

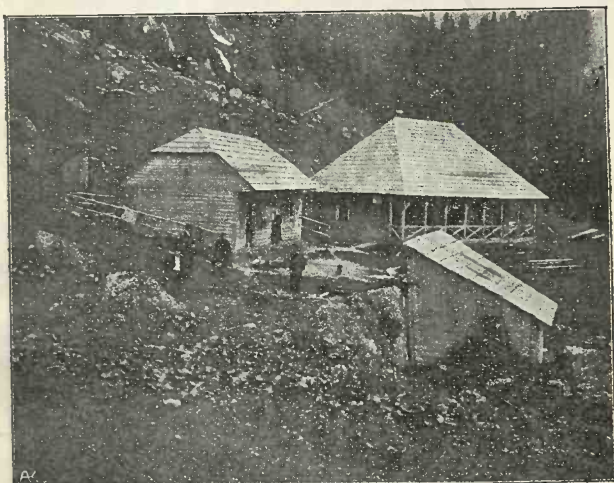

Bucegi (La Omul) (2506 m.)

Este cel mai înalt și cel mai măreț munte din țara Bârsii.

Plecăm dela stațiunea Bartolomeu, la Râșnov, înainte de nmiazi.

Urcăm prin **valea Mălăeştilor** (marcă albastră), 3 ore), unde se află și colibele de adăpost cu ospătărie ale Reuniunii carpatine din Transilvania (1578 m.)

Casa de adăpost dela Mălăieşti (578.)

Cine voește însă să se urce pe Bucegiì călare, o poate face dela Râșnov sau dela Bran; aici este de observat, călăritul dela Bran este cu mult mai anevoios ca cel dela Râșnov. Durata excursiunii dela Râșnov $1^1/_2$ zile, iar dela Bran 2 zile.

Cel mai frumos drum la Omu este drumul lui Frederic Deubel, care conduce în $4^1/_2$ ore dela casa de adăpost peste muntele Bucșoiu (2494 m.) marcă roșie.

Pe Omul, cel mai înalt pisc al Bucegiului, a fost odinioară o colibă, zidită de Reuniunea carpatină română, dar a ars în 1912. Ne putem adăposti însă în coliba de piatră zidită de Reuniunea carpatină din Transilvania.

Dela casa de adăpost dela Mălăeşti conduce şi un drum, ţinut în stare bună de Reuniunea carpatină, prin frumoasa vale dela Mălăeşti, care se ridică în terase (efect de gheţar), la cea mai mare culme a muntelui Bucegi (3 ore).

Muntele Bucşoiu (2494 mi)

Pe terasa a doua se ridică pe partea stângă a drumului, încheind cercul de stânci, construcţia frumoasă a „Bisericii" pe când peretele repeziş al muntelui Bucşoiu, ne oferă de aici o privelişte admirabilă.

Prin peretele acesta conduce un suiş expus, „Suişul caprelor de munte“ (marcă albastră-roşie), la drumul Frederic Deubel (marcă roşie), în sus pe Bucşoiul, de pe care ni se ofere o privire măreaţă spre Valea dela Mălăieşti.

O excursiune alpină dintre cele mai frumoase este drumul însemnat cu galben peste creştetul dela Mălăeşti, care se bifurcă pe terasa la dreapta, apoi dealungul acestora cu priviri admirabile în adâncimile văei dela Mălăieşti şi Ţigăneşti, apoi la ochiul mării, situat solitar; de aici pe creştetul muntelui Ţigăneşti şi prin poarta de stânci, peste „scară“ pe platou.

Excursiuni frumoase şi profitabile se pot face încă peste muntele „Gaura“ (marcă albastră), peste muntele doctorului „Mănoiu“ până la piscul impozant al „Vârfului Lancea“; mai departe scoborîşul peste Căţiunul mic la casa de vânători şi la livada găurii, precum şi peste Valea lui Şimon şi peste Bran la staţiunea Tohanul-vechiu.

La Căţiunul mic în muntele Gaura se alfă şi două cataracte demne de văzut.

De pe culmea Găurii avem o privelişte încântătoare asupra părţilor de stânci grandioase ale Buceciului.

Putem recomanda şi drumul peste Glinciu şi Zănoagă prin Valea Porţii la Bran.

Amintim însă trecerea uşoară recomandabilă dela casa de adăpost dela Mălăieşti peste drumul lui Ionescu la Buşteni (circa 4 ore) şi drumul, care conduce în serpentine frumoase prin Valea Cerbului în circa 4 ore la Buşteni.

Scoborîşul cel mai frumos dela Omul este cel peste muntele Caraiman (2495 m.) prin romantica Valea Jepilor la Buşteni (circa $3^1/_2$ ore).

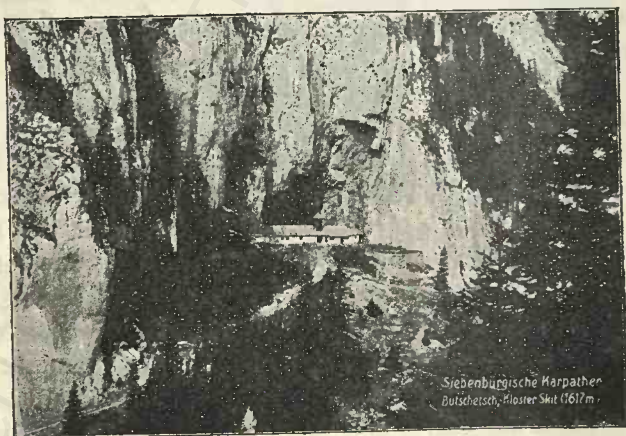
Pe drum găsim mai multe cataracte. Flora muntelui Bucegii e peste tot bogată şi minunată.

Vrednic de văzut pe Bucegi este şi „Schitul Ialomiţa“ (1617 m.) construit într'o peşteră, la care ajungem dela Omul în 3 ore.

Valea Jepilor.

In apropierea acestui schit se află o casă de turişti, zidită de Reuniunea carpatină română, în care putem afla adăpost. Cheia dela casa aceasta se capătă la schit.

Schitul Ialomiţa (1617 m.)

In fundul Văii rîului Ialomița, aproape de locul unde izvorăște, ni se oferă o priveliște unică. Niște păreți de var piezișí și înalți de aproape 90 metri, se împreună spre a forma o strâmtoare, o cheie lungă de 20 metri. O apă cristalină (Valea Ialomiței) se revarsă prin ea aruncându-se cu furie, de pe o stâncă pe alta, apoi se liniștește și reîncepe acest joc numai mult mai la vale.

O potecuță ne conduce din vale pe o mică terasă, situată la 18 metri deasupra nivelului râulețului. Pe aceasta e construit un schit; în dosul schitului renumita „Peșteră dela schitul Ialomiței“.

Această peșteră, deși până acum nu era cunoscută decât prin grota din față, e acuma cea mai însemnată peșteră din România.

Deschiderea ei este de vre-o 20 metri înaltă și 16 metri lată își dă întrare într'o grotă mare și luminoasă, lungă de 115 metri. In fundul ei se află o mică capelă. Grota păstrează până la o adâncime de 100 metri dimensiunile date, în fund însă ea se strâmtează brusc (1 și jumătate metri înălțime), și devine întunecoasă. Solul ei este plan și umblarea foarte ușoară. Aceasta este „Grota lui Mihnea Vodă“.

Ea are coridoare foarte frumoase, cari însă încă nu sunt deschise.

Partea dinainte a grotei, care es'e încă în pantă, se poate vizita fără pericol. Pătrunderea spre fund însă e mai anevoioasă decât la întrare; pe de o parte solul presărat cu bolovani, pe de altă parte panta piezișă îngreunează mult pătrunderea și trebuie să fim cu cea mai mare băgare de seamă.

Peștera dela schitul Ialomiței, cunoscută de mai multe sute de ani, a fost întotdeauna obiectul admirațiunei publicului, care a vizitat-o. O importanță deosebită, nu i s'a dat însă decât în secolul acesta, când turiștii din țară și din străinătate au început să o cerceteze și să o descrie în număr mai mare.

Trei kilometri mai în jos la „Cheia Ialomiței“, se află alte 2 grote în massivul munților din dreapta în muntele „Tătaru“, pe cari le-a deschis Reuniunea carpatină. Fiecare dintre aceste grote are până la 100 metri lungime, 20 metri lărgime și 15 metri înălțime.

Formația stalactiților este mai mare și mai albă.

Distanța între ambele grote este de 100 metri.

In prima din aceste grote s'au găsit culcușuri de urși. Cine se urcă călare pe Omu din Bran, petrece noaptea în schitul din peșteră. (In fundul peșterii apa de izvor are numai + 4° R).

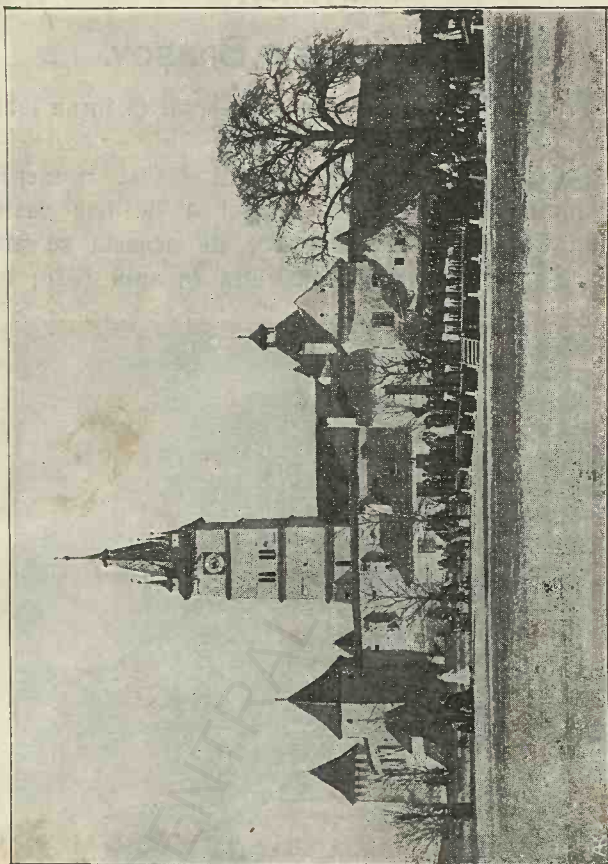
Excursiuni în satele din țara Bârsii.

Dela gara Bartolomeu (Brașov).

1. La **Cristian** (9 km.) Biserică evanghelică, prevăzută cu un zid interesant întărit, fabrică de spirt, unde se îngrașe și vite, fabrică de mărfuri de lut.
2. De acolo cu trăsura la **Vulcan**, mină de cărbuni de piatră.
3. **Râşnov (14 km.)**
   Ruinele unui castel țărănesc. In castel se află o fântână adâncă de 86 metri.
4. **Zârneşti** (29 km.) Mare fabrică de hârtie și de celuloză.
5. **Ghimbav** (5 km.) Case săsești de țărani, demne de văzut.
6. **Codlea** (9 km.) Târg mare zidit frumos, cu biserică demnă de văzut, grădinării de comerț și fabrică pentru mobile din lemn încovăiat.

Dela gara principală din Brașov.

1. La **Hărman** (8 km.) Castel impozant lângă biserică. Expoziție permanentă de broderii săsești vechi și nouă. Informațiuni mai de aproape despre aceasta la casa parohului evanghelic.

Casa de lângă biserica din Hărman.

2. **Bod** (13 km.) Mare fabrică de zahăr în apropierea comunei.
3. **Feldioară** (22 km.) Ruinele castelului zidit la anul 1222 de cavalerii nemţi.
4. **Prejmer** (14 km.) Castel lângă biserică.

PARTEA V.

Sporturile din Brașov.

In Brașov atât în timpul verei cât și iarna toate sporturile sunt foarte mult cultivate.

Dacă pornim din fața liceului săsesc Honterus, drept înainte lângă școala evangelică de fete găsim **Poarta Caterinei,** în apropriere de aceasta se află poarta *Străzei Orfanilor,* construită la anul 1828; tot

Poarta Caterinei.

înainte mergând pe promenada umbroasă, care e în fața luncei Plăeșilor, în stânga se află locul de gimnastică a școalelor evangelice, pe acest loc bine nivelat și înconjurat de verdeață, au loc în fiecare an concursurile de gimnastică între toate școalele evangelice de băeți și fete din Brașov, tot pe acest teren se fac uneori și expozițiele de animale mici și paseri, ale crescătorilor germani din județ.

Mai încolo de acest teren dăm de **Pavilionul reuniunei de patinat,** foarte frumos și practic amenajat, servind terenul din fața lui, iarna pentru patinat, iar vara pentru jocul de Lawn-Tennis.

Pavilionul reuniunei de patinat.

Puțin mai sus, lângă Pavilionul reuniunei de patinat, se găsește **Bastionul țesătorilor.**

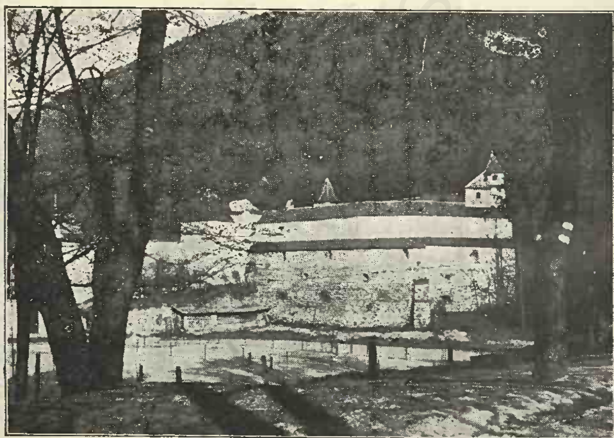
In Brașov avem următoarele societăți sportive cu secțiele: Foot-ball, atletica ușoară și grea, sporturi de iarnă, ski, sanie, Lawn-Tennis, scrimă, turism.

Brașovia cu 300 membrii; **Colțea** cu 100 membrii; **Olympia** cu 200 membrii; **Muncitori** cu 120 membrii; **Ivria** cu 100 membrii; **C. F. R.** cu 100 m. și **Skyverein** cu 100 membrii toate acestea sunt afi-

liate la F. S. S. R. Nu s'a afiliat societatea turistă Siebenbürgischer Carpathenverein din Brașov.

O mare activitate arată în timpul iernei societ. de ski, *Schkiverein* întemeiată la 1905. Prin această societate și datorita sportului cu sky s'au deschis și în timpul iernei împrejurimile frumoase ale orașului Brașov.

Puține locuri în România sunt așa de potrivite pentru sportul de iarnă ca Brașovul și în special

Bastionul țesătorilor.

muntele Postăvarul. Vremea e de cele mai multe ori deosebit de favorabilă. Imprejurarea, că munții înalți de la periferie păzesc localitatea în contra vânturilor de la sud, care topește zăpada, face ca la o înălțime de mai mult de 1000 m. putem exersa sportul de iarnă în decurs de aproape cinci luni.

Munții din împrejurimile Brașovului oferă multe puncte de sprijin neapărat necesare sportului de sky și sanie.

Cel mai important câmp de exerciții al reuniunei de sky, este *Poiana*, (vezi pag. 63) cu prima colibă

de sky din țară, un șes la o înălțime de circa 1000 metri, cu coline, munți, văi, livezi și păduri mărginite de munți uriași.

O șosea artificială care e și o cale frumoasă de sanie unică în felul său, conduce în pantă frumoasă până în oraș. Apoi *Postăvarul* (1804 m.) cu colibă de adăpost și o ospătărie. *Piatra mare* (1844 m.) cu colibă de adăpost și ospătărie. *Susaiul* (1294 m.); *Runcul mare* (1285 m.) *Măgura Codlii* (1244 m.) *Piatra Craiului* (2240 m.) cu colibă de adăpost, pe urmă teritorul vast al muntelui *Bucegii* (2506 m.) cu case de adăpost, schit și o stațiune a funicularului local.

De la Brașov se pot face încă următorele excursiuni de sky: la *Lacul Sf. Ana* (951 m.) lângă *Tușnad,* la Fidelis băi (Malnaș) apoi plecarea în jos cu sky sau sanie pe șoseaua în serpentine la Bicsad; la muntele de la *Baraolt* cu Vârful Cucului (1560 m.), pe *muntele de la Hargita* cu Vârful Madaras (1801 m.)

In fiecare an, dacă vremea e favorabilă, reuniunea de sky din Brașov aranjează prin Ianuarie un mare curs care este condus de un specialist în sportul de sky.

Cursul durează o săptămână și este foarte frecventat, acest curs se închidea înainte, prin aranjarea unui concurs de sky pentru diploma de maestru de sky din întreaga Transilvanie.

Acest sport câștigă în fiecare an tot mai mulți amatori români, la desvoltarea acestui sport contribue mult și compania de sky a Reg. Vânători de Munte cu reședința în Brașov.

Societățile de sport indicate mai sus, dintre care cea mai importantă *„Brașovia“* depun toată activitatea lor în direcția jocului Foot-ball. In acest scop au amenajat un teren în centru, cedat de primăria orașului, îngrădindu-l, făcându-i tribune, etc. în fine având tot confortul unui adevărat teren de sporturi.

PARTEA VI.

Băile și stațiunile climaterice situate în apropierea Brașovului.

Deaorece mulți străini, cari vizitează Brașovul în decursul sezonului de băi, au un interes a-se informa asupra băilor și stațiunilor climatice din Transilvania, dăm asupra lor cele mai importante date, pe care le-am luat din prospectele băilor respective și călăuza apelor minerale de Dr. Țeposu și Dr. Câmpeanu, Cluj.

a) **Băile Vălcele.** (Előpatak)

Stațiune balneo-climaterică, la distanță de 45 minute de gara Feldioara (linia Brașov-Cluj), situată într'o vale îmbrăcată în păduri bătrâne de fag și stejar, la altitudine de 624 m., P. T. T. în localitate.

Climatul e subalpin, dar blând, aerul curat, ferit de curenți și ozonizat.

Media temperaturei în timpul sezonului (15 Mai, 15 Sept.) în ultimei 10 ani a fost + 18.5⁰ C., iar a presiunei atmosferice de 715.1 mm.

E una din cele mai vechi și frecventate stațiuni din Ardeal, grație aerului și apei.

Are zece izvoare care se întrebuințează atât ca băi, cât și în cura de băut.

Izvoarele de băut sunt: Elisaveta a cărui apă izvorește de la o adâncime de 41 m.

Fântâna principală nouă, **Ana** și **Iosif.** Celelalte servesc băile calde (18 cabine) care la cerere pot fi preparate cu sare, nomol și reșină și băile reci. **Lobogo,** în basinuri separate pentru femei și bărbați. Un izvor cu apă dulce alimentează băile reci **Carol.** Toate aceste sunt conplectate cu gimnastică suedeză și masaj.

Analiza chimică după Dr. V. Hankó, arată la litru de apă următorii componenţi ficşi.

La un litru apă		fântâna princip. gr.	fântâna nouă gr.	isvorul Iosif gr.
Bicarbonat de	Natriu	1.1387	1.0799	1.2481
„	Calciu	1.7734	1.5790	1.3893
„	Magnezius	1.5409	1.4387	0.9688
„	Fer	0.0928	0.0963	0.0795
„	Mangan	0.0086	0.0070	—
Chlorur de	Natriu	0.0863	0.0743	0.1400
„	Kaliu	0.0307	0.0299	—
„	Lithiu	0.0072	0.0076	—
Sulfat de	Kaliu	—	—	0.0052
„	Natriu	0.0035	0.0035	0.0270
Aluminium oxid		—	—	0.0230
Hydrogen silicat		0.8567	0.0462	0.0470
	Total . . .	4.7388	4.3614	3.9280
	$C^{0}2$	1473	1563	760 cc.
Temperatura		11° C	10.4° C	10.5° C

Apa de Vălcele, cum arată cercetările făcute, e una din cele mai radioactive ape din Europa.

In acid carbonic, întrece apele de Pyrmont şi Franzesbad, iar în fier, lasă mult în urmă pe cele de Spaa, Pyrmont, Schwalbach, Homburg etc. Bicarbonatul de sodiu şi magnesiu îi dau calităţi laxante, absenţa sulfaţilor face ca să nu slăbească puterile tractului gastro-intestinal, ceea ce îi ridică valoarea la nivelul apelor de Carlsbad şi Marienbad. Amestecul de acid carbonic, bicarbonat de sodiu, magneziu şi fer, îi dau gust foarte plăcut şi fac din ea cea mai căutată apă de băut, din care se desfac anual în comerţ peste 1.000.000 litri.

Indicaţii: In cura internă se întrebuinţează în afecţiunile gastro-întestinale, ale ficatului, căilor urinare (nefrite, cistite, calculoză renală, nisip), în afecţiunile

catarale ale aparatului respirator, în boli de femei, constipație cronică, emoroizi, guta, obezitate, rahitizm, limfatizm și în toate formele de anemie. In cura externă: reumatizm, gută, neurastenie, boli de nervi, inflamații cronice, etc.

Otele restaurante, In parcul bine îngrijit sunt 25 vile cam cu 400 camere, 2 restaurante, salon de lectură, cofetărie și sală de dans, cari oferă găzduire. Unele din aceste au suferit în războiu.

Distracții: Afară de plimbările plăcute în vastul parc și în pădurile din apropiere, un lac cu luntrile sale oferă plăcere vizitatorilor. Orchestra concertează zilnic, aproape în fiecare săptămână se organizează serate dansante.

Excursiuni. Se pot face frumoase excursiuni în Munții Bucegi, Piatra Craiului, Ciucaș, Măgura Codlei, Piatra Mare, etc.

b) Băile Zizin.

Stațiune balneo-climaterică, în apropierea pasului Timiș, la picioarele munților Ciucaș și Piatra Mare, cercetată de prin anii 1840. Face parte din comuna Săcele (vezi harta) și e situată la 16 km. de Brașov, cu care e legată prin șosea națională și linie de tramvai. Aceasta din urmă nu comunică până la băi ci rămâne la 7 km. de ele. De aici ne duce omnibusul mai departe. In timpul sezonului circulă un omnibus direct pentru Zizin din Brașov, plecarea din fața Vilei Kertsch. Regiune pitorească de p ădure și munți. In fața ei se întinde departe Țara Bârsei. Gara, Brașov, P. T. T. în localitate. Altitudine 565 m.

Climatul subalpin, aerul curat, răcoritor, parfumat de vegetația din împrejurimi. Sezonul 15 Iunie — 15 Sept.

Stațiunea are 11 izvoare, care servesc apa de băut și de bae. O parte din ele nu sunt utilizate pentru cură. Ca și celelalte stațiuni din zonele de luptă și

Zizinul a suferit foarte mult. Instalațiiie de băi calde și reci sunt în prezent complect distruse. Sunt speranțe că se vor reface în curând.

Inainte publicul se servea de băile reci „Lobogo" și „Baia cu valuri".

In cura de băut se utilizează astăzi izvorul „Ferdinand" din care se desfac în Brașov lunar câte 4—5000 litri în sticle închise, izvorul „Lobogo" și izvorul foarte abondent, vecinic în clocot, din comuna **Tărlungeni** (Săcele), captat în mod primitiv. Celelalte izvoare nu sunt captate. Temperatura lor e 8°—11° C. In ascunzișurile pădurei de brad din apropriere curge un părău, în care se varsă un izvor, ce conține pucioasă și al cărui miros se semnalează de la distanță. N'a fost analizat. La gust și miros seamănă cu apa de Călimănești.

Din analiza celor 2 izvoare, care au fost examinate de către Dr. B. Lengyel:

La 1000 gr. apă		Izvorul Ferdinand gr.	Izvorul Ludovic gr.
Bicarbonat de	Natriu	1.4882	0.1656
„	Calciu	0.9552	1.2580
„	Magnesiu	0.6039	0.1558
„	Fer	0.0098	0.0947
„	Mangan	—	0.0294
Chlorur de	Natriu	0.9214	0.0558
„	Kaliu	0.0299	0.0152
Iodur de	Natriu	0.0016	—
Sulfat de	Calciu	0.0029	0.0252
Alumin. hydroxid		—	0.0178
Hydrogen silicat		0.0387	0.0785
	Total . . .	4.0516	1.8960
	C° 2 liber	1019 cc	1170 cc
	Temperatura	108° C.	11.8° C.

Analiza arată, că apa „Ferdinand“ este alcalină gazoasă chloruro sodică și seamănă cu apele de aceiași natură din Ems, Gleichenberg și Niederselters. Apa „Ludovic“ e gazo-feruginoasă.

Indicații: Apa „Ferdinand“ este indicată în afecțiunile catarale ale căilor respiratoare și ale stomacului. Apa „Ludovic“ e excelentă în afecțiunile catarale ale tractusului gastro-întestinal și beșicei, în anemie, boli nervoase și de femei.

In vilele particulare, în ale băilor (8—9) și în otelul „Concordia“ vizitatorii găsesc 74 camere binișor aranjate. In sat se găsesc camere curate la săteni. Pensiune servește restaurantul „Concordia“, o parte din vizitatori gătesc în casă.

Excursiuni pe muntele Ciucaș și Piatra Mare cari, pe lângă panorama superbă, ne oferă și bogate terenuri de vânătoare, ori la ruinele cetăților cavalerilor teutoni din apropriere.

Proprietatea comunei Brașov.

c) Fidelis băi.

Sezonul dela 1 Iulie până la 31 August.

1. *Călătoria.* Dela gara principală din Brașov cu trenul prin Sf. Gheorghe în 3 ore până la stațiunea Bicsad (62 km.) La băile Balvanioș (12 km.) ajungem dela stațiunea aceasta cu trăsura în 2 ore.

2. *Izvoarele și mijloacele de cură.* Apa izvoarelor din Balvanioș băi conține mai cu seamă sare, acid carbonic, natriu bicarbonat, acid fosforic, vitriol de fer etc.

3. *Boalele cari se vindecă* în Balvanioș sunt următoarele:

La boale reumatice se poate recomanda băile de sulfur și de alaun și celor de alaun cu sulfur și acid carbonic. Acum în urmă în apropiere de Bal-

vanioş s'a construit de către Societatea Profiloxia tuberculozei din Bucureşti, un sanatoriu cu tot confortul având un doctor acolo, în permanenţă.

d) Borsec.

Sezonul dela 1 lunie până la 15 Septembrie.

1. *Călătoria.* Dela gara principală din (Braşov) până la Topliţa (187 km.) în $8^1/_2$ ore şi de acolo cu trăsura, automobil sau omnibus în 1—3 ore la Borsec (26 km.)

2. *Izvoarele şi mijloacele de cură.* Borsecul are 8 izvoare de băut şi aproape 10 izvoare de apă minerală, cari însă nu se întrebuinţează toate.

Izvoarele din Borsec conţin cu deosebire apă feruginoasă cu acid carbonic.

O specialitate din Transilvania sunt băile clocotitoare cu acid carbonic. Băile clocotitoare sunt: băi foarte reci (+9°C), ridicate pe un izvor, care conţine foarte multă apă minerală.

3. *Boalele, cari se vindeca în Borsec*, sunt: unele boale de plămâni, anemie, etc.

e) Covasna.

Sezonul dela 1 lunie până la 15 Septembrie.

1. *Călătoria.* Dela gara principală din Braşov prin Sf. Gheorghe la staţiunea Covasna (61 km) şi de acolo cu trăsura la baia Covasna (cam 2 km.)

2. *Izvoarele şi mijloacele de cură.* Covasna are aproape cele mai bogate izvoare din Europa cu dioxid de carbon.

Pe piaţa principală stă un edificiu pompos, prevăzut cu turnuri şi cu ornamente de lemn.

Acesta este Balta dracului (Pocoloşarul) cu apa sa, care izvoreşte cu un clocot furios.

Mişcarea aceasta e provocată de gazuri de acid carbonic, cari isvoresc necontenit, de aceea apa este în clocotire permanentă, și fiindcă esă în apă și un lut de coloare sură, capătă apa întreagă o culoare sură de schist.

Apa dela Balta dracului este o apă excelentă alcalică de sare.

Temperatura apei este $+ 17^{\circ}$ C.

Covasna are și mai multe țâșniri de gaze, peșteri în formă de pivnițe cu bănci.

Aceste gaze se folosesc de pacienți rămânând îmbrăcați, lăsând acidul carbonic să influențeze prin porii pielei.

3. *Apa Pocoloşarului vindecă* reumatizmul, ischias și boale grele de nervi.

Afară din Pocoloșar mai are Covasna încă în multe părți apă minerală vindecătoare, care izvorește din gropi, coaste de munți, din desiș de pădure, etc.

f) **Malnaș.**

Sezonul dela 1 Iunie până la 15 Septembrie.

1. *Călătoria.* Dela gara principală din Brașov până la stațiunea Malnaș băi (54 km.) și de acolo cu trăsura la baia Malnaș (12 km.) în $^1/_2$ oră.

2. *Izvoarele și mijloacele de cură.* Apa băilor din Malnaș este bogată în acid carbonic și hidrogen sulfurat și are o temperatură de $+ 13^{\circ}$ R.

3. *In Malnaş se vindecă:* boale de digestie, catar de stomac, catarele organelor respiratorii, reuma, boale, de piele și de femei, boale de nervi și scrofuloza.

g) **Tușnad.**

1. *Călătoria.* Dela gara principală din Brașov cu tren direct prin Sf. Gheorghe la băile din Tușnad.

2. *Izvoarele și mijloacele de cură.* In stațiunea balneară Tușnad sunt 7 isvoare cu apă minerală. Pentru

cura de băut și de scăldat se întrebuințează fântâna principală, izvorul Mikes și izvorul Rudolf.

3. *In Tuşnad se vindecă:* afecțiunile organelor respiratoare, alterații în sistemul de circulație a sângelui, boalele inimei, calcinarea arteriilor; anemie, scrofuloză, rachitis, boalele sistemului nervos, boalele organelor de digestiune, etc.

Pentru mai multă orientare pentru orice băi din România a se consulta Călăuza complectă, apele minerale de Dr. Em. Țeposu și Dr. Liviu Câmpeanu Cluj. Editura „Viața Românească“ S. A. București.

Româncă din Scheiu.

Fată de Român din Scheiu.

Țăranca sasă în vestm. de Duminecă.

Țărani sași în vestmânt de biserică.

Fată de ciangău.

Fată de Săcui.

CUPRINSUL CALAUZEI.

Prefața.

PARTEA I.

PARTEA II.

PARTEA III.

PARTEA IV.

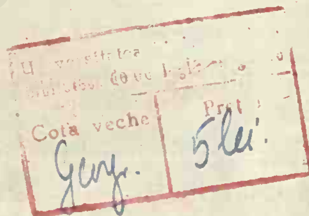
PARTEA V.

PARTEA VI.

Bibliografie.

„Ardealul" 1915 de D-nii Ion și Iuliu Enescu.
Vechea Călăuză a orașului Brașov.
Geografia jud. Brașov de D-nii Dariu și Popescu.
Călăuza apelor minerale, de Dr. Țeposu și Dr. L. Muntean Cluj.

PLANUL ORAȘULUI BRAȘOV

LA SCARA:

1:10.000

CLĂDIRI PRINCIPALE

1. Prefectura Județului
2. Palatul de Justiție
3. Administrația financiară
4. Palatul Poștei-Teleg. și Telef
5. Primăria
6. Direcțiunea III. Regională C. F. R.
7. Casa Sfatului și Pompieri
8. Prefectura Poliției de Stat
9. Prefectura Regională de Poliție
10. Liceul român „Andrei Șaguna“
11. Liceul Săsesc (Honterus)
12. Școala evanghelică Luth. de fete
13. Liceul Real român
14. a) Liceul de fete b) Șc. comerc. sup.
15. Școala de Arte și Meserii
16. Inchisoarea civilă
17. Spitalul civil
18. Spitalul militar
19. Cazarma „General Dragalina“
20. „ Jandarmilor
21. „ Artileriei
22. Cazarma „Regele Ferdinand“
23. Banca Națională a României
24. „ Albina
25. „ Românească
26. „ Generală a Țării Românești
27. „ Marmorosch-Blank
28. „ Generală Ungară de Credit
29. „ Națională Săsească
30. „ Comercială Ungară
31. Muzeul și Biblioteca
32. Biserica Adormirii M. D.
33. „ Sft. Nicolae
34. „ Neagră
35. „ Catolică
36. Cimitirul Eroilor
37. Biserica Grecească
38. Teatrul Național Român
39. „ Reduta
40. Hotel Coroana
41. „ Continental
42. Institutul Cartografic „Unirea“

LEGENDA

- Clădiri principale
- Case
- Cale Fer. a statului
- Cale Fer. part. (tramv.)
- Grădini
- Păduri
- Mori
- Strade
- Pod
- Canaluri

Echidistanța 20m

Scara: 1:10.000

APRILIE 1922

INST. CARTOGRAFIC „UNIREA“ BRAȘOV

